Rejimler, Partiler, Kişiler ve "Ulus"lar

GÜN ZİLELİ

Kibele

Gün Zileli

Rejimler, Partiler, Kişiler... ve "Ulus"lar

Kibele

KİBELE YAYINLARI - 16
Politika - 1

Rejimler, Partiler, Kişiler... ve "Ulus"lar
Gün Zileli

Genel Yayın Yönetmeni: İskender Aydın
Yayına Hazırlayan: Emel Uğur
Kapak Tasarımı: Duygu Güven
Sayfa Düzeni: Veysel Coşkun

Bu kitabın yayın hakları, KİBELE YAYINLARI'na aittir; yayıncı izni olmaksızın, kısmen de olsa fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik ortamlarda çoğaltılamaz. İsim verilerek tanıtım amacıyla alıntı yapılabilir.

Baskı - Cilt

Barış Matbaa Mücellit Ali Laçin
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok
No: 291 Topkapı – İSTANBUL
Tel: 0212 674 85 28 Fax: 0212 674 85 29

1. Baskı Ekim 2010

ISBN : 978 - 9944 - 339 - 32 - 2

KİBELE YAYINLARI
Rıhtım Caddesi Tayyareci Sami Sokak
Demirli İş Merkezi No:18 Kat 4
Kadıköy / İstanbul
Tel: 0216 450 65 00 Fax: 0216 450 65 01
kibele@kibelegrup.com
www.kibelegrup.com

Gün Zileli

Rejimler, Partiler, Kişiler... ve "Ulus"lar

Kibele

Gün Zileli; (D. 24 Ekim 1946, Ankara)

1970 yılında, DTCF'nin Felsefe Bölümü'nün 2. sınıfından ayrıldı. 1960'lı yıllarda, *Yordam*, *Soyut* gibi edebiyat dergilerinde öyküleri yayımlandı; ayrıca, *Emekçi*, *Aydınlık*, *Proleter Devrimci Aydınlık* dergilerinde görev aldı ve yazdı. TİP, FKF ve Dev-Genç örgütlerinde çalıştı; son ikisinin yönetici organlarında bulundu. 1964 yılının Ağustos ayındaki ilk anti-emperyalist gösterilerde gözaltına alındı. 1966 yılındaki anti-emperyalist gösterilerden dolayı kısa süre hapis yattı. 1968 ve daha sonrasındaki öğrenci hareketlerinde yer aldı, 1969 yılında kısa süre hapis yattı. 1971-74 yılları arasında, üç yılı aşkın, Mamak Cezaevi'nde tutuklu kaldı; TÖS, Dev-Genç ve TİİKP davalarından yargılandı. 1970'li yıllarda *Aydınlık*, *Halkın Sesi*, *Bora*, *Türkiye Gerçeği* dergilerinde, daha çok teorik ve siyasi nitelikte makaleler yazdı ve TİKP'nin yöneticiliğini yaptı. 1975 yılında, Adana'da, İncirlik Üssü'ne karşı yapılan yürüyüşte tutuklandı ve kısa süre hapis yattı.

12 Eylül'den sonra, TİKP davası dolayısıyla arandı ve on yıl kaçak yaşadı. Bu yıllarda, daha çok Mehmet Gündüz takma adıyla teorik yazılar yazdı; *Ufuklar*, *Saçak ve Sosyalist Birlik* dergilerinin çıkartılmasına önayak oldu, *Yapıt ve Somut* dergilerinde yazdı. 1990 yılının başında yurt dışına çıkıp İngiltere'de siyasi mülteci olarak yaşamaya başladı. Bu yıllarda, roman yazdı ve İngilizceden Türkçeye kitap çevirdi. *Amargi*, *Sosyalizmin Sorunları*, *Yeni Zamanlar*, *Birikim*, *Apolitika*, *Ateş Hırsızı*, *Uç*, *İmlasız*, *Bireylikler*, *Kitap-lık*, *Virgül*, *Köxüz*, *Öteki İsviçre*, *Açık Gazete*, *Özgür Üniversite*, *Haber Cumhuriyeti*, *Devrimci Demokrat* gibi dergi ve internet sitelerinde ağırlıklı olarak kitap eleştirisi yazıları yayımlandı. İstanbul Özgür Üniversite'de, "Devrimi Yeniden Düşünmek" ve "Komintern ile TKP" konulu seminerler verdi. Şu anda yazı ve röportajları, Aşk ve Devrim (www.gunzileli.com) adlı bireysel sitesinde de yayımlanmaktadır.

Kitapları

- *Bürokrasi ve Sosyalist Demokrasi* (Mehmet Gündüz adıyla), 1990, Koral
- *Anarşizm Bir Devrim Çağrısıdır* (Mine Ege ve Hasan Baku ile birlikte), 1995, Kaos
- *Türkiye... Sosyal Patlamaya Doğru* (İlhan Tekin'le birlikte), 1995, Kaos
- *Deniz Orada*, 1995, Sel
- *Bahar ve Tipi*, 1997, Telos
- *Yarılma*, 2000, Ozan; 2002, İletişim
- *Havariler*, 2002, İletişim
- *Sapak*, 2003, İletişim
- *Ev*, 2004, İletişim,
- *Ulusalcılık*, 2007, Özgür Üniversite
- *Komün*, 2007, Yaba
- *Stalinizm*, 2010, Özgür Üniversite
- *Stalin Yargılanıyor* (Oyun), 2010, Kibele
- *Devrimi Yeniden Düşünmek*-I (Fikret Başkaya ile birlikte), 2010, Özgür Üniversite
- *Rejimler, Partiler, Kişiler ve "Uluslar"*, 2010, Kibele
- *Armavutköy (1954-1964)*, 2010, Heyamola

Çeviriler

- Abel Paz, *Halk Silahlanınca*, 1995, Kaos
- Eugenia Ginzburg, *Anafora Doğru*, 1996, Pencere
- Gilles Dauvé-François Martin, *Komünist Hareketin Güneş Tutulması ve Yeniden Ortaya Çıkışı* (Bora Sarayova adıyla), 1999, Sel
- Eugenia Ginzburg, *Anaforun İçinde*, 2000, Pencere
- Herman Gorter, *Yoldaş Lenin'e Açık Mektup* (Kemal Orcan'la birlikte), 2001, Günizi
- Paul Avrich, *Kronstadt 1921*, 2006 ,Versus
- E.H. Carr, *Bakunin*, 2006, Versus
- Jan Valtin, *Karanlığın Ötesinde*, 2009, Kibele
- Michael Seidman, *İşçiler Çalışmaya Karşı*, Emine Özkaya ile birlikte), 2010, Boğaziçi Üniversitesi

İçindekiler

Önsöz-Paranoya ve Uçurum 7
Derin Devlet, Sığ Devlet 13
Gerçek Mahkûmiyet 17
Nihaî Hesaplaşma 22
Hukuk ve Adalet! 24
Suç ve Ceza! 28
Aşırı Sağdaki Değişme ve Tepişmeler 34
Herkesekon Örgütü 39
Sansür! 43
Kronstadt'ın Namluları. 47
Çapkın Hırsız ve Ergenekon! 51
Mehmet Ağar Neden Tutuklanmayacak? 57
Bilmece Çözülürken 62
Temel Çelişki, Baş Çelişki 65
Utanç Duymak! 70
Karşıtı Doğruyu Söyler 75
Halil Berktay ya da Politikanın İnsanı Yemesi! 79
Politika Lağımı! 83
Acı Yazı 88
MHP Nereye Gidiyor? 90
"Pembe Elma İttifakı" 95
"Sayın Muhbir Vatandaş!" 98

İttifaklar ve Müttefikler 101
Altı da Bir, Üstü de Birdir Yerin 107
Unpopüler Yazar Olmak! 109
Karşıtların İkisi de Devletçidir! 113
Karşıtlar ve Taraflar! 116
Belgeler ve Murat Belgeler 121
Halil Berktay'ın İdeolojik Yol Haritası 131
Halil Berktay Yazısına Zeyl 141
Devrimci Mihrak vs AKP/Ergenekon 145
Attilâ İlhan Selçuk 149
Türkiye'nin Rejimi 156
Oral Çalışlar'ın İdeolojik Yol Haritası 160
Çakallaşmamak 168
Üç "Ulus"!!! 172
Cengiz Çandar'ın Haritası! 178
Üç Diktatörlük Türü 185
Özdemir İnce Fiyaskosu 188
Baskın Oran'dan Orantısız Güç Kullanımı 193

Önsöz

Paranoya ve Uçurum

Bu kitabı oluşturan makaleleri gözden geçirip bir önsöz yazmaya hazırlandığım şu günlerde okuduklarım ve yaşadıklarım sanki önsözün yazılmasına yardımcı olur gibiydi.

Okuduğum roman, belki kırk yıldır tanıdığım, 12 Mart döneminde, TÖS davasında birlikte yargılandığım, Zürih'e geldiğinde daha yakından tanıma fırsatı bulduğum ve *Taraf*'tan ayrılma yazısını takdirle karşılayıp *Aşk ve devrim* (www.gunzileli.com) sitesinde de yayımladığım Oya Baydar'ın *Çöplüğün Generali* (Can Yayınları, Eylül 2009) adlı romanıydı. Ülke, mekân ve kişi adı geçmeyen bu romanda Oya Baydar, neredeyse her bölümde, benzer cümlelerle şu vurguyu yapıyor: "...sokaklar, meydanlar, bahçeler, dağlar, kırlar silah tarlası mı? Orda burda birkaç bomba, mermi falan bulunuyor zaman zaman." (s.47) Bu alıntıyı romanın başlarından yaptım. Bulunan bombaların, mermilerin sayısı roman ilerledikçe çoğalıyor, patlamalar ve ölümler giderek artıyor, hatta geçmişte olmuş bir büyük deprem, daha doğrusu büyük patlamadan söz ediliyor: "Diyorum ki: orada bomba, mermi, tabanca, burada ceset, law silahı, TNT kalıbı, daha bilmem ne... Topraklara, tarlalara, denizlere, sulara tohum gibi serpilmiş ölüm. Diyorum ki bu topraklar bir gün patlayacak, her şey göğe uçacak." (s.150) Bilinmeyen eller ya da merkezler, silahları gömüyor, çocuk parklarına serpiştiriyor, unutma virüsleri

üretip su tesisatları aracılığıyla yayıyor; bu unutma virüsünden korunanlar, sadece su tesisatlarının uzanmadığı çöplük insanları oluyor.

Romanı özetlemek niyetinde değilim. Roman eleştirmeni de olmadığımdan romanın zayıflığı ya da kötülüğü üzerinde durmayacağım. Sadece şu kadarını söyleyeyim: *Sıcak Külleri Kaldı* (Can, 2001) gibi harika bir romandan sonra böyle kötü bir roman yazmak bir roman yazarı için talihsizliktir.

Benim burada üzerinde duracağım nokta, romanın siyasi içeriğidir. Açıkçası, Oya Baydar, roman yazarından çok bir aktüel politika yazarı gibi davranmış ve fazlasıyla acele ederek günümüzün bir politik olayını, daha doğrusu hesaplaşmasını romanlaştırmak istemiş. Bu, kitabımızın da konusu olan Ergenekon olayıdır. Romanı okuyan herkes Oya Baydar'ın Ergenekon olayını edebileştirmek istediğini anlayacaktır, ne var ki, her edebileştirmenin edebi bakımdan başarılı olmadığı, hele böyle güncel olayları roman dilinde aktarmanın oldukça zor olduğu bilinir. Öte yandan, Oya Baydar'ın başarısızlığı buradan kaynaklanmıyor kanımca. Başarısızlığın esas nedeni, günümüzde yaşanan, abartma ve manüpilasyon kokusu aldığımız olayların romanda yirmi otuz misliyle abartılması ve müthiş bir paranoyak ruh hali içinde komplo teorilerinin zirvesine varmasıdır. Üstelik de bu komplo teorilerinin, "komplo teorileri"ne inanmamayı öğütleyen liberal eğilime yakın bir konumda olanlarca bugün daha büyük bir gayretle üretiliyor olması oldukça ilginçtir.

Belli merkez ya da merkezler, hiçbir zaman ortaya çıkmadan ve görünmeden neler neler yapıyorlar ve sıradan insanların hayatlarını nasıl mahvediyorlar... Bütün bunları neden yaptıkları romanda hiç anlaşılmıyor ama bu kötü merkezler, amaçları ne ise, bütün bunları yapmaktan bir an bile geri kal-

mıyorlar. Oya Baydar, devamlı olarak unutmanın kötülüklerine vurgu yaparken, takıntının, bilinmeyen merkezler korkusunun da en az unutmak kadar kötü olduğunu unutmuşa benziyor.

Politik hesaplaşmaları edebiyata, hele bu hesaplaşmalar sürmekteyken taşımanın sakıncaları çok açık. Bunun, edebiyatın düzeyini düşürmesi bir yana, hesaplaşan taraflardan birinin değirmenine su taşıması ihtimalini gözden uzak tutmamak gerekiyor. Hatta bu, amacı için küçük çocukları bile havaya uçurmaktan çekinmeyen, milyonları ürettiği virüslerle bilinçli bir ölüme sürükleyen o pek korkunç merkezlerin bile işine gelebilir. Bir zamanlar Erol Toy'un, büyük bir patronu anlatan *İmparator* romanı da benzeri bir eleştiriye uğramıştı. Erol Toy'un, büyük patronu teşhir etmeye çalışırken, büyük kudretine vurgu yaparak onu kadir-i mutlak gösterdiği belirtilmişti yıllar önce. Benzer bir şekilde, Oya Baydar'ın bu romanı da "bilinmeyen merkez"in büyük gücüne vurgu yapıyor ve istemeden de olsa bu merkezin kadir-i mutlak olduğu fikrini yayıyor. Romanı okuyan insanlar, Ergenekon vb. çetelerine karşı bilinçlenmek yerine, "gizli" devletin, "derin" devletin, kontrgerillanın ne kadar güçlü olduğunu düşünecek ve paranoyanın yol açtığı bir korkuyla daha fazla içlerine kapanacaklardır.

Oya Baydar, romanında hoş bir metafor olarak çöp çocuklarını ya da Jack London'un romanının adıyla söyleyecek olursak *Uçurum İnsanları*'nı kullanmış: "Yıllardır orada olduklarına, orada yaşamlarını sürdürebildiklerine göre, uçurumun dibinde bir başka hayat var...günü gelince uçurumu aşıp Yeni Kent'e yayılacak bir umut..." (s.256)

İşte bu uçurum metaforunu, daha Oya Baydar'ın romanını okumadan ben de kullandım TRT-2'deki "Ayrıntı" progra-

mının benimle yaptığı röportajda. Kasım ayı başlarında bir arkadaşım aracılığıyla bu programa katılmam önerisi geldi. Medyaya konuşmuyordum ama TRT belki de piyasa ilişkilerine bütünüyle tabi bir medya organı sayılmayabilirdi. Kendimi böyle kandırarak öneriyi kabul ettim. Konu, darbelerin toplum maliyetiydi. Programın canlı konuğu *Taraf* gazetesinin yazarlarından Leyla İpekçi'ydi. Benim gibi röportaj verenlerden biri de Saffet Murat Tura'ydı. TRT-2'nin benimle yaptığı röportajda 15 dakika konuştum. Bu konuşmanın sadece 2-3 dakikasını koymaları beni pek de şaşırtmadı. 15 dakikalık konuşmamın tamamını koysalardı şaşırırdım esas.

Bu konuşmamda, "toplum" kavramının üzerinde durmuş, genelde toplum denirken, toplasanız yüz bin kişiyi geçmeyecek bir kitlenin kastedildiğini; esas büyük kalabalıkların bu toplum kavramının dışında tutulduğunu; bu büyük çoğunluğun medya tarafından oluşturulan gündemlerle çok ilgili olmadığını; bu insanların *uçurumun* kenarında yaşadığını, yarını nasıl çıkaracağım derdiyle koşuştuklarını, hiçbir gelecek güvenceleri olmadığını; Boğaz Köprüsü'nden geçerken gördüğüm, koruma duvarlarıyla ayrılmış özel siteler içindeki havuzlu lüks villalarda yaşayanların demokrasisi ile bu insanların demokrasisinin aynı anlama gelemeyeceğini; toplumdaki esas bölünmenin, uçurumun kenarında yaşayanlarla havuzlu villarında yaşayanlar olduğunu; belki de önümüze getirilip konan AKP-Ergenekon ya da liberal-ulusalcı çatışmalarının toplumun derinlerindeki bu sınıf çatışmasını örtbas etmeye yaradığını; sözü geçen bölünmelerde bir tarafta yer almak zorunda olmadığımızı, bu iki kesime karşı bir üçüncü cephe açmak gerektiğini; gerçek çıkış yolunun devrim olduğunu anlatmıştım. Tabii ki, programı hazırlayanlar bu konuşmanın çok azını alıp özünü örtbas etmişlerdi.

Yine de TRT-2'de yayımlanan kırpılmış bölümde "uçurum" metaforunun yer almasına sevindim. Uçurumun kenarında yaşayan insanlarla programın canlı konuğu Leyla İpekçi arasında da büyük bir sınıfsal uçurum olduğu gözden kaçacak gibi değildi.

Paranoyalar ve komplo teorileri sonuçta uçurum kenarında yaşayan toplumun çoğunluğunu iyice pasifleştirmeye hizmet ediyor.

Uçurumdan sağ salim geçişin tek yolu ise, her iki burjuva kliğine de mahkûm olmadan devrim köprüsünden ilerlemektir.

Kitapta okuyacağınız yazılar, işte bu **üçüncü mihrakın** oluşmasına hizmet ediyor. Yeni bir Anayasa oylamasında, aslında aynı kapıya çıkan sahte "evet" ve "hayır" "alternatifleri" arasında sıkıştırılmaya karşı çıkan, ne AKP saflarına, ne de ulusalcı saflara katılmak isteyen ve böyle bir devrimci mihrakı özleyen çok sayıda insan olduğunu tahmin etmek hiç de zor değildir.

Gün Zileli
6 Ağustos 2010

Derin Devlet, Sığ Devlet

Susurluk'tan bu yana ortalıkta bir "derin devlet" lafıdır dolaşıp duruyor. Hrant Dink'in katlinden beri bu deyiş daha da yoğunlaştı. Hükümetin başına göre, bu, devlet içinde illegal bir çeteleşmedir. Gerçekten öyle midir?

"Derin devlet" yanıltıcı, hatta bana öyle geliyor ki, bu örgütlenmenin başında bulunanlar tarafından alttan alta teşvik edilen bir kavram, bu "derinlikte" işin esası kaybolup, görünmez ve bilinmez hale getirilmiş oluyor çünkü. Bu kavram devletin kendisini işin içinden sıyırıyor, olayı, yasal devletin içinde oluşmuş kötü bir ur noktasına getiriyor. Bu uru kesip atarsanız devlet de kurtarılmış olacak.

Oysa ortada ne derin, ne de görünmeyen bir devlet var, ne de bir ur. Ortada sadece devletin esası, özü var: devletin bilumum istihbarat örgütleri, MİT, Jitem, emniyet teşkilatı ve ordu. Hükümet (aslında bir "ur" aramak gerekirse, bu öze, bu ana yapıya hiçbir zaman gerçek anlamda nüfuz ve kumanda edemeyen "seçilmiş" hükümetlerin kendisi bir ur olarak görülmelidir) bu ana yapıya resmen "hükümet eder" görünmekle bir-

likte, bu ana yapı esasen bildiğini okur. Buna emniyet örgütü de dahildir. Savunma Bakanı ve parlamento orduya ne kadar kumanda edebiliyorsa, İçişleri Bakanı da emniyet örgütüne ve MİT'e o kadar kumanda edebilir.

Devletin "düşman"ları hiçbir zaman bitmez. Devlet demek "teyakkuz hali" demektir. Teyakkuz halinin sürekliliği, gayri-nizami savaşın ve buna ilişkin illegal örgütlenmelerin devletin ana yapısı tarafından sürekli hale getirilmesini zorunlu kılar. Dolayısıyla, "çeteler" devletin ana yapısının, özünün illegal örgütlenmesinden başka bir şey değildir. Bu bazen, komünizme karşı kontrgerilla örgütlenmesi, bazen Asala'ya karşı gizli savaş örgütlenmesi, bazen Kürtlere karşı "kirli savaş" örgütlenmesidir, ama süreklidir, hiçbir zaman lağv edilmez ve devletin yasal istihbarat örgütlerinin ve ordunun himayesi altındadır. Bunlar o kadar sağlam ve yerinden oynatılamaz örgütlenmelerdir ki, hükümetler değişir, istihbarat örgütlerinin üst kadroları değişir, Genel Kurmay kadrosu değişir, ama onlar değişmez, yerlerinden oynatılamaz. Duruma göre, halihazır hükümet, devletin bu ana yapısının politikalarına ayak uydurur ya da bazı özel durumlarda çatışır. Çatıştığı zaman ya bir darbe ya da zorlamayla iş başından uzaklaştırılır ya da devletin politikasına itiraz edemeyecek şekilde eli kolu bağlanır. Ama esas olan, hükümetin, devletin ana yapısının illegal işleri için incir yaprağı rolü oynamasıdır. Bu, sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde böyledir. Türkiye'de olayın bu kadar ayyuka çıkması, Türk devletinin

zayıf yapısından ve ideolojik hegemonyasının güçsüzlüğünden kaynaklanmaktadır.

Öte yandan, "derin devlet" adı verilen, devletin ana yapısını ve özünü oluşturan bu yapının yekpare olduğunu da düşünmemek gerekir. Son olarak Jitem ve Emniyet teşkilatı arasındaki çatışmada gördüğümüz gibi, bu ana yapıyı oluşturan unsurlar birbirleriyle işbirliği yapmalarına rağmen, birbirlerinden bağımsızdır da ve zaman zaman rekabet ve çatışma içindedirler. Tabii ki bu, işleyişe ve kumanda merkezlerine ilişkin bir çatışmadır, yoksa yapılacak işler konusunda, ana doğrultuda bir çatışmadan söz edilemez.

Başta, "derin devlet"in değil, aslında hükümetlerin bir ur olarak görülmesi gerektiğini söylemiştim. Bununla anlatmak istediğim şudur: Devletin ana gövdesinin dışında kalan bu örgütlenmeler değil, yürütmeyi temsil eden hükümetlerdir. Devletin ana yapısı, hükümetlere istediğini ulaştırır, istemediğini ulaştırmaz. Gerek gördüğü an hatları keser ve hükümeti karanlıkta bırakabilir. Maraş katliamı sırasında hatlar bilerek kesilmiş ve örneğin o zamanki İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı katliamdan ancak üç gün sonra haberdar olabilmiştir. Hrant Dink cinayetinde de hatların bilinçli olarak kesildiği anlaşılıyor.

Hatlar bir başka durumda da kesilebilir. Hükümet ve parlamento, kamuoyunun baskısıyla, çok gönüllü olmadan da olsa, devletin ana yapısının suçları üzerine bir soruşturmaya girebilirler, ne var ki, bu soruşturmanın sınırları vardır, diyelim ki, birileri bu sınırları da

zorlamaya kalkıştı, o zaman ana yapı anında hatları keser ve soruşturmanın daha ileri boyutlara ilerlemesini engeller. Susurluk soruşturmasında olduğu gibi.

Sonuç olarak, "derin devlet"i gerçekten ortadan kaldırmak, onu "sığ devlet" haline getirmek isteyen, bu ana yapıyla hesaplaşmak zorundadır ki, bu da devletin kendisiyle hesaplaşmakla özdeştir.

8 Şubat 2007

Gerçek Mahkûmiyet!

Günlük ve harcıalem değil de, felsefi açıdan bakacak olursak, demokrasi, özgürlüğün gerçekleşememiş şekli, hukuk da, adaletin gerçekleşememiş şeklidir. Yani özgürlük ve adalet gerçekten hayata geçebilmiş olsalardı, ne demokrasiye, ne de hukuka gereksinme olacaktı. Bu anlamda, demokrasinin, özgürlüğün karikatürü, hukukun da adaletin karikatürü olduğunu söylemek o kadar yanlış olmaz. Kapitalizmle sınıfsız toplum arasındaki uzaklık ne kadarsa, demokrasiyle özgürlük, hukukla adalet arasındaki uzaklık da o kadardır. Bu bakımdan hukuka bir de "burjuva" sıfatı takmaya gerek yoktur. Hukuk, kapitalist sistemin üstyapısının önemli bir parçasıdır. Hukukun yokluğu, ya mutlak adaletsizliğe ya da adaletin bütünüyle gerçekleşmesine tekabül eder. Aynı, demokrasinin yokluğunun, ya mutlak diktatörlüğe ya da özgürlüğün bütünüyle gerçekleşmesine tekabül ettiği gibi. Adalet ve özgürlüğün gerçekleşememiş biçimlerine bile hayat hakkı tanımayanlar, faşistler, neo-naziler ve Stalinistlerdir; adalet ve özgürlüğün gerçekleşememiş biçimleriyle yetinenler, sosyal demokratlar ve liberallerdir; adalet ve özgürlüğü bütünüyle ve eksiksiz gerçekleştirmek isteyenler ise, anarşist ya da Marksist devrimcilerdir.

İsviçre devletinin anti-ırkçılığı 261. maddeyle yasal koruma altına almasıyla, Türk devletinin 301. maddeyle Türklüğü yasal koruma altına alması, içerik olarak birbirinin tam tersi olmakla birlikte, özünde benzer amaçlardan, devletin temelinin korunması amacından yola çıkmışlardır. Her ikisinde de korunan, halklar, ırklar ya da uluslardan çok egemen devletin kendisidir. Türk devleti, tek ulus egemenliğine dayandığından nasıl Türklüğü eleştirmeyi yasaklamışsa, İsviçre de çok ulusa dayanan bir devlet olduğundan, doğal olarak çok ulusluluğu sarsma ihtimali olan ırkçılığı yasaklamıştır.

Öte yandan, bir halka karşı soykırım yapılıp yapılmadığına karar verecek olanlar, temellerindeki harç, halkların kan ve gözyaşıyla yoğrulmuş devletler ya da parlamentolar değildir. Hrant Dink'in deyimiyle, her ferdi bir belge olan Ermeni halkının yaşadığı acının gerçekliği, Türk, İsviçre ya da Fransız devletlerinin şu veya bu yöndeki kararlarından, resmi belgelerinden ve birbirlerine yönelik suçlamalarından bağımsız olarak, halkların ve insanlığın vicdanında çoktan tescil edilmiştir.

Bu genel saptamalardan sonra, "Doğu Perinçek davası" üzerine söyleyeceklerimize geçebiliriz.

İsviçre mahkemesinin Doğu Perinçek'in aleyhinde verdiği kararın ırkçılığa karşı bir zafer anlamına gelmediğini düşünüyorum. Tersine, bu karar, Türkiye'de Ermeni düşmanı ırkçı duyguları daha da bilediği gibi, neo-nazi Doğu Perinçek'in milliyetçi popülaritesine katkıda bulunmuştur (zaten Doğu Perinçek de, bu amaçla, ta

Türkiye'den İsviçre'ye gelerek bile bile yasayı ihlal etmiştir.)

İkincisi, bu karar, Ermenilere uygulanan soykırımın kamuoyunda enine boyuna tartışılmasını teşvik etmemiş, tartışmanın yerine yasanın zorunu koyarak aslında tartışmayı engellemiştir. (Üstüne üstlük, paradan başka bir şey düşünmeyen İsviçre devletinin, Doğu Perinçek'e karşı yasaya başvuran Ermeni vatandaşına 10 bin franklık bir fatura çıkartması iyice ironiktir.) Bundan böyle, yasal cezalandırmadan korkan ırkçılar, İsviçre'de Ermeni soykırımına karşı argümanlarını ileri süremeyecekleri için, Ermeni soykırımı da, en azından kamuoyunda tartışılmayacak, sadece akademik araştırmalarla kısıtlı kalacaktır.

Oysa yapılması gereken, Doğu Perinçek'i yasalarla cezalandırmak yerine, açık forumlarda onu tartışmaya çağırmak ve şu soruları yöneltmekti:

1. "Ermeni soykırımı yoktur, karşılıklı katliam vardır" diyorsunuz (yasa zorunun hiçbir faydası olmadığını ileri sürmek doğru olmaz. Doğu Perinçek, mahkemeye çıkıncaya kadar "karşılıklı katliamdan" söz etmemişti). Bu "karşılıklı katliamın" rakamlarını ortaya koyar mısınız? Bu "karşılıklı katliamda" kaç Türk, kaç Ermeni katledilmiştir?

2. "Karşılıklı katliamın" taraflarına bakalım. Bir tarafta jandarmasıyla, Teşkilatı Mahsusa'sıyla, devlet destekli çeteleriyle ve haydutlarıyla son derece silahlı, örgütlü, büyük bir devlet ve çoğunluk gücü vardır. Diğer

tarafta ise sadece Türk köylerine misilleme saldırısı yapma gücü olan Ermeni çeteleri. Bu eşitsizlik koşullarında, "Karşılıklı katliam"dan kimin çok daha büyük zarar gördüğünü söyler misiniz?

3. "Karşılıklı katliam" adını verdiğiniz olayda, sadece bir tarafın diğerini devlet zoruyla tehcire zorlama gücü vardı. Çoluk çocuk yüz binlerce insanı devlet zoruyla, aç, susuz ve barınaksız tehcire zorladığınızda ve üstelik de peşlerine devlet destekli katliam çetelerini taktığınızda, bu "karşılıklı katliamın" bir tarafın kıyamına dönüştüğünü görmemek ya da görmezden gelmek hangi vicdanla ve bilim namusuyla bağdaşır?

4. 1972 yılındaki yargılanmanız sırasında, 152 arkadaşınızla birlikte imzaladığınız (en başta da sizin imzanız yer alıyor) ve mahkemede okunan, daha sonra 1974 yılında kitap olarak basılan *Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) Davası Savunma*'sının 154. Sayfasında şöyle diyorsunuz: "İttihatçı kompradorlar, milli azınlıklar üzerinde de baskı ve katliam politikası uyguladı. Doğu'da yüz binlerce Ermeniyi katletti. Geri kalanlarını da yurtlarından sürdü."

İsviçre'ye "Talat Paşa Komitesi" üyelerinin desteğiyle geldiğinize göre, öyle anlaşılıyor ki, "İttihatçıların kompradorluğu" fikrinden vazgeçmişsiniz. "Yüz binlerce Ermeninin katledildiğini" de artık inkâr ediyorsunuz. Yukarda alıntılanan görüşlerinizden ne zaman vazgeçtiniz? Bu görüşlerinizin özeleştirisini ne zaman yaptınız? İP'in taraftarı Kaynak Yayınları bu kitabı hâlâ satmakta ve para kazanmaktadır. Bu kitaptaki görüşlerinizi red-

dettiğinizi, en azından kitaba bir dipnot düşerek belirttiniz mi? Osmanlı İmparatorluğunu Alman emperyalistlerinin yanında savaşa sokan "İttihatçı komprador"lar ne zaman "devrimci yurtseverler"e dönüştü?

Doğu Perinçek'in gerçek mahkûmiyeti, her akıl ve vicdan sahibi insanın kolayca sorabileceği bu sorulardadır, yoksa İsviçre mahkemesinin, ırkçılığı mahkûm etmekten çok, İsviçre devletinin bütünlüğünü korumayı hedefleyen para cezalarında değil.

12 Mart 2007

Nihaî Hesaplaşma...

Şu anda, yaklaşık son dört yıldır birbirine elense çekmekte olan iki sağcı kesim, nihai denebilecek bir hesaplaşmaya girişmiş bulunmaktadır. Bu olayı daha derinlemesine anlamak için Türkiye politik yelpazesinin, özellikle de sağının geçirdiği değişimleri tahlil etmek gerekmektedir.

Bu değişimin kökleri daha eskilere gider ama tahlile Susurluk'tan başlamak da mümkün. Susurluk'la birlikte, Kürtlere karşı o zamana kadar ittifak halinde olan klasik muhafazakâr sağla, devletçi-ittihatçı sağın kaderleri birbirinden koptu. Bahçeli MHP'si ve Mehmet Ağar da dahil olmak üzere muhafazakar sağ, klasik parlamentarist alana çekilirken, İttihatçı, teşkilat-ı mahsusacı sağ, her zamanki darbeci içgüdülerine uygun olarak devlet katında iktidara daha fazla tırmanma ve tutunma çizgisini sürdürdü. Muhafazakâr sağ, Fettullah ve AKP'nin şahsında yeni patronuna kavuşurken, İttihatçı sağ, ideolojik ve siyasi akıl hocalarını "sol"dan devşirmeye girişti. İlhan Selçuk ve Doğu Perinçek vb. gibileri bu işlevi yerine getirdi.

Muhafazakâr sağın temel dayanağı eskisi gibi parlamento olurken, İttihatçı sağ da geleneksel olarak orduyu kendi temel dayanağı olarak kullanmaya çalıştı. Tabii ordu da, ideolojik olarak daha yakın olduğu İttihatçı

sağı yakın zamana kadar kolladı. Son seçimlerden önceki bayraklı yürüyüşlerle, CHP'nin ve ordunun da destek verdiği İttihatçı sağ bir anlamda son meydan muharebesini verdi, ancak bayrakların çokluğu, yenilginin büyüklüğünü gizleyemedi. MHP'nin de içinde yer aldığı muhafazakâr sağ, TBMM'de dörtte üç gibi ezici bir çoğunluğu ele geçirmişti.

İktidar paylaşımındaki bu yeni güç dağılımının nihai hesaplaşmayı gündeme getirmesinin önünde tek engel kalmıştı: Ordu. Ordu, İttihatçı sağın defterinin dürülmesine karşı kalkan rolü oynayacak mıydı? Unutulmaması gereken en önemli nokta, ordunun temel bir iktidar odağı olarak muhalif bir konumu uzun süre benimseyemeyeceğiydi. Bu yüzden, muhafazakâr sağ iktidarla yeni tür bir ittifaka girip ittihatçı sağ dostlarını yeni sağ timsahına yem yapması hiç de şaşırtıcı olmayacaktı. Olmadı da. Bu yeni ittifakın işaretleri, Ergenekon operasyonunda ve kısa süreli Irak müdahalesi sırasında görüldü. Hükümet, elini İlhan Selçuk'a bile uzatabildiğine göre, bundan, ordunun AKP'ye yaktığı yeşil ışığın devam ettiği sonucunu çıkarabiliriz.

Hükümetin elinde "sağlam kanıtlar" ("gerçek kanıtlar" demiyorum) varsa, CHP'den bile sadece çekingen bir destek göreceği anlaşılan İttihatçı sağın defterinin dürülmesinin yolu açılmış demektir. Eğer tersi söz konusuysa, İttihatçı sağa, yeni bir hamle için gün doğacaktır. Önümüzdeki günlerde, hangi olasılığın gerçekleşeceğini göreceğiz.

22 Mart 2008

Hukuk ve Adalet!

Tarih boyunca devletlerin ya da iktidardakilerin yürüttükleri soruşturmalar, açtıkları davalar, yaptıkları yargılamalar ve verdikleri kararlar, sonuç olarak iktidarların istekleri doğrultusunda imal edilmiştir. Yargılanan mağdurlara karşı ileri sürülen iddialardan bazıları gerçeklere tekabül etse bile yargılamaların adil olduğu ileri sürülemez. Çünkü siyasette adalet değil, güç geçerlidir. Bugünkü iktidara göre "suçlu" olabilirsiniz ama yarın iktidara geldiğinizde kahraman olacaksınız ve sizi yargılayanlar "suçlu" konumuna düşecek. İktidarın ve onun ayrılmaz parçası olan yargılamanın değişmez yasası budur.

XVI. Lui'nin yargılanması sırasında kendisine yöneltilen suçlamaların gerçeklikte hiçbir hükmü yoktu. İktidar sahipleri kralın kafasını uçurmaya karar vermiş ve yargı da bunun gereğini yapmıştı. Daha sonra, Jakoben diktatörlüğün, Hebertistleri, Danton'u vb. giyotine yollarken ileri sürdükleri kanıtlar da bir hiçten ibaretti. Andrej Wajda'nın *Danton* filminde çizilen savcı tipi, gerçeğin sanatsal ve özlü bir ifadesidir. Tüylü şapkasıyla ortalıklarda "adaletin" tecessüm etmiş hali olarak dolaşan savcı, aslında sadece kendisine iktidardan verilen

emirleri yerine getirmekteydi. Emir başka türlü verilseydi deliller ona göre icat edilecekti.

1960'lı yıllarda bizi yakalayan polisler, nezaretteki sohbetlerimiz sırasında şöyle derlerdi: "Biz emir kuluyuz. Siz iktidara gelin size hizmet edelim. Şunu yakala deyin, onu yakalayalım." Doğruydu söyledikleri. Buna, savcıları, hatta yargıçları da katmak o kadar yanlış olmayacaktır. Üstelik dünyanın her yerinde temelde böyledir bu.

1917'de iktidara gelen Bolşeviklerin uygulamaları da önceki ve sonraki örneklerden farklı değildi. Polis, o an Partinin başındaki kliğin aleyhinde olduğunu düşündüğü parti içi ve dışı muhalifleri topluyor, bilinen polisiye yöntemlerle sorguluyor, böylece ortaya bir "suç" çıkarıyor, sonra da "suçlu"lar, rejimin istekleri doğrultusunda yargılanıp yığınlar halinde ölüme gönderiliyordu. Sovyet rejiminin de kendine göre yasaları yok muydu? Birçok insan yargılanmadan, daha Çeka, GPU ve NKVD zindanlarındayken katledilmişti ama birçoğu da itiraflarda bulunmak zorunda bırakıldıkları mahkemelerde yargılanıp rejimin yasalarına uygun olarak ölüme gönderilmişti.

Şeyh Sait ve arkadaşlarının, Seyit Rıza ve yoldaşlarının, İzmir suikastı sanıklarının hakkında ölüm kararı veren İstiklal Mahkemeleri de tek parti rejiminin yasalarına göre hareket ediyordu. Bu yasalara göre, rejime şu veya bu şekilde muhalefet edenler "suç"luydu ve icaplarına bakılmalıydı. Onların rejimin muhalifi olmaları idam edilmeleri için yeterli delili oluşturuyordu zaten. Kanıtlanacak fazla bir şey yoktu.

Adnan Menderes suçlu muydu? Ne yapmıştı Adnan Menderes? Tüm hükümet başkanları gibi baskı tedbirleri uygulamış, bu yönde emirler vermişti. Eğer Adnan Menderes suçluysa, aşağı yukarı dünyadaki tüm devlet ve hükümet başkanlarının şu ya da bu ölçüde suçlu olduğunu saptamak gerekirdi. Ama sorun bu değildi. Silahlı baskı aygıtlarının başına geçenler, kendi iktidarlarını sağlamlaştırmak için, devirdikleri hükümeti suçlu ilân etmek zorundaydılar. Yasalar da bunun hizmetindeydi.

Ya Deniz Gezmiş ve arkadaşları? Ali Elverdi mahkemesi, düzenin yasalarını dönemin icaplarına göre yeniden yorumlamış ve Deniz'lerle birlikte, insanların vicdanında yaşayan adalet duygusu da idam sehpasına yollanmıştı. Artık 12 Eylül dönemi hakkında bir şey söylemeye bile gerek yok.

Bugün de hükümetin savcıları bir takım soruşturmalar yürütüyor, yargıçlar yasalara göre kararlar veriyor. Yasaların bugünkü yorumu elbette iktidardakilerin çıkarlarına uygun olacak ve hükümetin hedef gösterdiklerinin üzerine yürünecektir. Ben şahsen devlet ve hükümet mekanizmaları aracılığıyla yapılacak hiçbir yargılamanın, "tarafsız", "objektif" ya da adil olacağına inanmam. Şu anda bir taraf, rakibi gördüğü tarafın üzerine yürümektedir devletin yasalarını kullanarak. Yarın koşullar değişsin, diğer taraf aynı yasaları kullanarak şimdi iktidarda olanların üzerine yürüyecektir.

Bu güncel yargısal tepişmenin dışında büyük çoğunluk. Ama ne yazık ki, sadece bu çoğunluğun azınlığı

devlet ve hükümet operasyonlarına uzaktan ve inanmazlıkla bakar.

İşin gerçeği şu: İnsanlığın ufkunda gerçek adalet, devlet ve yasaları battığı zaman doğacaktır. Ama insanlık, devletin yasalarıyla gerçekleşen hukuksuzluk ve adaletsizliğin karanlığını uzunca bir dönem yaşamak zorunda galiba.

20 Mart 2008

Suç ve Ceza!

12 Eylül döneminde, arandığım sıralarda, TRT'de (o zamanlar özel televizyon kanalları yoktu zaten) Thomas More'un yaşamını anlatan bir film seyretmiştim. O dönemler, av hayvanları gibi kaçmak zorunda kaldığımdan, sonunda suçlanarak idam edilen Thomas More'un yaşamını anlatan bu film beni fazlasıyla etkilemişti. Hükümet başkanıyken, tamamen haksız bir suçlamayla ve yardımcısı avukatın ihbarlarıyla idama mahkûm edilen Thomas More'un, filmin sonunda baltanın altına yatarken, sakalını baltaya gelmeyecek şekilde toplayıp, "onun da benimle birlikte suçsuz yere kesilmesini istemem" demesi çok dramatikti. Ama filmin esas mesajı daha da önemliydi. Thomas More'un karısı, More'un yardımcısı avukatın kendisini ihbar ettiğini söyler kocasına. "O seni tutuklatmadan, sen onu tutuklat" der. Thomas More şöyle yanıt verir: "O zaman ondan ne farkım kalır? Sırf kendimi kurtarmak için suçu ispatlanmamış ve ispatlanmayacak bir insanı tutuklatarak gerçekten suç işlemiş olurum." Günümüzde kaldı mı böyle bir erdem? Sanırım, Diyojen gibi fenerle yollara düşmek gerekiyor.

Geçen gün, *Sabah* gazetesinde, Ertuğrul Kürkçü'nün, "Hatırla Sevgili" dizisiyle ilgili bir röportajını

okudum. "Ergenekon" ve Doğu Perinçek'le ilgili bir soruya aşağı yukarı şöyle yanıt veriyordu: "Bir insan, suçluluğu kanıtlanmadıkça suçsuzdur." Günümüzdeki haçlı seferi havasına hiç de uygun düşmeyen ve karanlıklara kovalanan akılla vicdanın sesiydi bu. Engizisyon mantığına göre, suçlayanın suçu değil, suçlananın suçsuzluğunu ispatlaması istenir.

Hayatım boyunca, suçlayanların karşısında insanların "suçlu" olmadıklarını ispatlamak zorunda bırakıldığı çok sayıda duruma tanık oldum ya da bizzat tanık olmasam da böylesine bir mantığın çok sayıda örneğini okudum ya da duydum. 1962 yılında Kabataş lisesinde okurken, Palandöken adlı fizik hocamıza, sınıfta birisi, lastikle bilye gibi sıkıştırılmış kâğıttan bir "mermi" fırlatmıştı. Müdür muavini "Boş tencere", sınıfa gelip, "aranızdaki suçluyu bulun, yoksa tüm sınıf disipline gidecek" demişti. Sınıf mümessili ve birkaç yardakçısı, "suçluyu" bulmak için seferber olmuş ve sonunda, fırlatılan kâğıt "mermi"nin Beykoz futbol takımının santhafı Ekerbiçer'in bizim sınıftaki ikizlerinden birinin defterinden kopartılan bir sayfadan imal edildiğini keşfetmişlerdi. İkizler yanımda oturuyordu, "mermi"nin onlar tarafından atılmadığına emindim. Parmağımı kaldırıp "Boş tencere"ye bunu ifade ettim. Cevabı şu oldu: "Demek sen de onlarla birlikteydin. Gel bakalım sen de yukarı." Şimdi benim de suçsuzluğumu ispatlamam gerekiyordu.

Demokrat Parti liderlerinin yargılandığı 1961 yılında, henüz çocuklukla gençlik arasında bir yaştaydım.

Ağabeyimle birlikte, her akşam Yassıada duruşmalarını izlerdik. DP yöneticileriyle ilgili olarak kulağımıza çok sayıda suçlama da çalınırdı çevremizde. Geleneksel olarak CHP'li bir çevrede yaşıyor olmamız bu suçlama ve söylentilere daha kolay inanmamıza yol açardı. "Bebek" davaları, devlet kasasında saklanan "kadın külotları" ya da 27 Mayıs'tan önce öldürülen gençlerin kıyma makinelerinde kıyma haline getirildiği gibi şeyler... Bunların hepsi değil ama bir kısmı Yassıada mahkemelerinde de "suç" olarak ileri sürüldü. O gürültü patırtı içinde suçlananların seslerini duyurmaları pek mümkün değildi. Zaten, özellikle siyasi davalarda bir tarafın sesi fazlasıyla gür çıkıyor, suçlananların sesi boğuluyorsa duruma kuşkuyla bakmak gerekir.

12 Mart dönemindeki "suçlusun, eğer değilsen ispatla" mantığının doğrudan muhatabıydım. Dev-Genç yöneticiliği yaptığım için savcı, diğer arkadaşlarla birlikte benim de idamımı istemişti. 146. Madde, "anayasayı ortadan kaldırmak" suçunu içeriyordu ve cezası idamdı. Hadi gelin de anayasayı ortadan kaldırmak gibi bir "suçu" işlemediğinizi ispatlayın bakalım! Savcıların ise, böyle bir "suçu" ispatlamak için kendilerini fazla yormadıklarına tanık olmadım.

"Suçlandıysan suçsuzluğunu ispatla" mantığının bile yerini, "devletin polisi tarafından suçlanan otomatikman suçludur" mantığına bıraktığı durumlar da yaşandı geçmişte. Bu mantık, özellikle 1930'lu yıllarda, Sovyetler Birliği'ndeki büyük temizlikler sırasında uygulandı. Sovyet gizli polisi birisini tutuklamışsa o kişi otomatik-

man suçluydu. Üstelik, suçsuzluğunu ispatlamaya kalkmak da ayrı bir suçtu. Suçlananlar, suçlayana "yardımcı" olacak itiraflarda bulunmak zorundaydı. Ancak bu "yardımı" kabul ettikleri zaman mahkemelere çıkıp haklarında verilecek idam hükümlerini dinleme "hak"kına sahip olabilmekteydiler. Bunu kabul etmeyenler, yargılamasız ölüme gönderilmiştir.

Son günlerdeki "Ergenekon" davasına ilişkin suçlama ve uygulamalar, öte yandan medyaya yansıyanlar, bu davanın siyasi bir "fabrikasyon" olduğu kanısını gittikçe daha fazla güçlendirmeye başladı bende. İP'in faşist, nasyonal sosyalist bir partiye dönüştüğü tanısını, bundan on yıl kadar önce ilk yapanlardan biriyim. Ama bu bir suçlama değil, sadece ideolojik ve siyasi bir tanımlamadan ibaretti. Bu tanımlamayı yapmakla birlikte, yakın çevremde, bu Partinin ve mensuplarının şimdiye kadar herhangi bir "terör" eylemine ya da planlanmış bir suikasta giriştiğine tanık olmadığımı da belirttiğim çok olmuştur.

"Fabrikasyon" kanım nereden kaynaklanıyor? Birincisi, eğer gerçekten böyle bir çete varsa, bunun yukarlarda çok daha derin ve güçlü kökleri ve kolları olduğu açıktır. Nitekim, Susurluk sırasında adı birçok olayda geçen Veli Küçük'e yakın zamana kadar dokunulamaması bunun göstergelerinden biridir. Anlaşılıyor ki, Veli Küçük'ü bugüne kadar koruyan yukardaki dostları, bugün tutumlarını değiştirmişlerdir. Son operasyonlar, polisin ve savcıların bu kökleri pek araştırmak niyetinde olmadıklarını, tersine üstünü örtüp belli sınırlar için-

de tutmaya çalıştıklarını düşündürüyor. İkincisi, operasyonun bugünkü aşamasının İP'le, özellikle de İP'in psikolojik savaş aygıtında, haber üretme merkezlerinde uzun yıllar görev yapmış insanlarla sınırlandırılması, bu saldırının ardında gerçekten de Fettullahçı denen kesimin bulunduğu ve operasyonun, bu kesimin "intikam" eylemi olduğu kanısını güçlendiriyor. Üçüncüsü, *Radikal* gibi, yazdıkları ciddiye alınabilecekmiş gibi görünen medya organlarının bile kafa karıştırıcı iddiaları pek matah ve önemli delillermiş gibi sunması, bir haçlı seferi karşısında bulunduğumuz düşüncesiyle irkilmemize yol açıyor. Örneğin son günlerde okuduğum birkaç habere değineyim. Ulusal Kanal'ın bir katı olduğu gibi arşiv haline getirilmiş meğer. Allah allah! Bir medya organının, TV kanalının ya da dergi ve gazetenin bir katını arşiv haline getirmesinden daha doğal ne olabilir ki? Öte yandan, Aydınlık muhabirlerinden bilmem kimin evrakları arasında Danıştay'ın krokisi bulunmuş. Oysa, Danıştay cinayetini araştıran bir gazeteci, olayın nasıl cereyan ettiğini anlayabilmek için böyle bir kroki çizebilir ve bunu evrakları arasında bulundurabilir pekâla. Öte yandan bu kişinin söz konusu krokiyi yok etmemesi iyice dikkat çekiciymiş. Tam tersine bu, sanığın lehinde bir kanıt olabilir. Eğer cinayette dahli olsaydı, söz konusu krokiyi anında yok ederdi vb.

İP konusundaki tutumumun herkes tarafından bilindiğini sanıyorum. Benim üzerinde durduğum, mücadelenin, ideolojik ve siyasi zeminden, üstelik de inandırıcı olmayan suçlamalarla cezai zemine kaydırılmasıdır.

Bu tür zeminlerde, ezilenlerin ve gerçeklerin değil, polislerin, savcıların ve şarlatanların sesi daha gür çıkar. Eğer "Ergenekon" denen faşist bir örgüt gerçekten varsa, tam da bu tür örgütlerin istediği ortamdır demagojinin gürültüsüyle gerçeğin sessizliğe boğulması.

3 Nisan 2008

Aşırı Sağdaki Değişme ve Tepişmeler

Türkiye'de aşırı sağın iki temel kaynağı vardır: 1. Dinci Anadolu muhafazakârlığı; 2. Kemalist Devlet muhafazakârlığı.

Alpaslan Türkeş, bu iki muhafazakârlık türünü partisi MHP'de kaynaştırmaya çalıştıysa da, süreç içinde, kitlesel temeli daha kalabalık olan dinci Anadolu muhafazakârlığına daha fazla ağırlık vermek zorunda kaldı ve devlet muhafazakârlığından sadece bazı üst düzey kadrolar devşirebildi.

Dinci Anadolu muhafazakârlığının hassas noktası dindi; devlet muhafazakârlığının hassas noktası ise devlet. 1960'lı ve 1970'li yıllarda, aşırı sağın temel anti-komünist propaganda teması, komünizmin dini ve devleti ortadan kaldıracağıydı. MHP, dini ve devleti ortadan kaldırmak istediği iddia edilen solun karşısında bir kalkan rolü oynamaya soyunmuştu.

12 Mart döneminde, ağırlıklı olarak MHP'nin temsil ettiği Anadolu muhafazakârlığıyla, ordunun temsil ettiği devlet muhafazakârlığı tam bir ittifak içinde hareket ettiler. Ordu, solcuları yakalayıp içeri atarken, MHP'li militanlar da solcuların yargılandığı mahkemelerin tanıkları olarak kullanıldılar.

12 Mart sonrası (1974) dönemde, ordu, siyaset alanından bir ölçüde çekilmiş göründü. Anadolu muhafazakârlığının temsilcisi MHP, solcularla savaşmak için paramiliter güçler oluşturma yoluna gitti. Elbette, ordu da sola darbe indirmek için pusuda beklemekteydi. 12 Eylül böyle geldi.

12 Eylül döneminde, aşırı sağın devlet kesimi ordu aracılığıyla duruma hakim oldu. Öyle ki, bu hakimiyet, Anadolu aşırı sağının temsilcisi MHP'yi bile bir ölçüde örseledi ve kenara itti. Temelde yine ittifak halindeydiler ama ordu aşırı sağcılığın iplerini, en azından bir dönem elinde tutmak istiyordu.

1990'lı ve 2000'li yıllarda başka gelişmeler yaşanmaya başladı. Dinci Anadolu aşırı sağına dayanan MHP'nin karşısında, 1960'lardan beri adım adım kendini inşa eden bir rakip yükselmeye başlamıştı: Dinci Erbakan hareketi. Erbakan hareketi, dinci muhafazakârlık temelini MHP'nin (ve onun koruyucusu AP'nin) altından kaydırıp kendi saf dinci hareketine temel yapmak için yükselişe geçmişti. Öte yandan, devletçi muhafazakârlıkta da, Anadolu sağcılığındaki bu gelişmeyle bağlantılı değişimler yaşanmaktaydı. "Komünizm" ölmüş, devlet için baş tehlike, komünizmden, "bölücülüğe" ve "dinciliğe" kaymaya başlamıştı. Devletçi muhafazakârlık, Anadolu muhafazakârlığı içinde dinci akımın gelişmesinden rahatsızdı. Böylece devlet muhafazakârlığı, propagandasının ağırlığını, anti-komünizmden laikliğe kaydırdı. Devlet, dincilik tehdidi altındaydı.

Geleneksel olarak devletçi olan MHP, devletsel muhafazakârlıkla ittifakını bozmamak için, dayandığı Anadolu muhafazakârlığını kaybetme tehlikesi pahasına, laik devletin safında yer aldı. Ayrıca devletin laik saldırısının, Anadolu muhafazakârlığını kazanmak için mücadele ettiği rakibi dinci akımı gerileteceğini ve bu geleneksel aşırı sağ potansiyelin devlet tarafından yine kendisine bırakılacağını umut ediyordu. Diğer yandan, aşırı sağcı muhafazakâr devletçilik de, kendine yeni bir güç ve destek kaynağı bulmuştu: eski sol. Eski solun önemli bir kesimi, geleneksel Kemalizmini, devlet muhafazakârlığına fiilen dahil olarak taçlandırmıştı. Öyle ki, eski solun aşırı devletçiliği ve dinci kesime karşı haçlı seferi düzenlemede gösterdiği iştiyak, bu kesimi, sadece devlet muhafazakârlığı ile değil, MHP ile de ittifak haline sokmuştu. Kısacası, Türkiye'de faşizm, kendine yeni bir damar kazanmıştı.

2000'li yıllarda, tüm devletsel engellemelere rağmen, aşırı sağın Anadoludaki geleneksel alanlarına el atan dinci akımın yükselmesi devam etti. Erbakan'ın yerine Tayyip Erdoğan kadrosunu getirerek deri değiştiren dinci hareket, sadece merkez sağın ana partisi olmaya adaylığını koymamıştı, o, bütün sağı istiyordu, dolayısıyla, zaten önemli ölçüde gelişme sağladığı Anadolu sağcılığı alanından MHP'yi bütünüyle atmak niyetindeydi. Buna bağlı olarak, MHP'de de başka tür bir gelişme yaşanıyordu. Klasik Anadolu-taşra sağcılığını AKP'ye kaptırmak üzere olduğunu gören MHP, bu kez şehirlerin muhafazakâr kesimlerini kendine taban yap-

mayı denemekteydi, üstelik, klasik merkez sağın çökmesiyle bu alanda bir boşluk oluşmuştu. Ne var ki, şehirlerin muhafazakâr kesimleri, geleneksel olarak aşırı sağdan çok, merkez sağın tabanını oluşturuyordu. Bu durumda MHP de giderek aşırı sağdan merkez-sağa kaymaya başladı.

Siyaset boşluk tanımaz. MHP'den yavaş yavaş boşalan aşırı sağ alanına bu sefer, devletçi aşırı sağın kadroları el atmaya girişti. "Kuvayı milliye" ya da "Ergenekon" vb. adlı subay eskisi yarı-legal dernek ve örgütlerin Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde görülen yeminli, silahlı törenleri bu gelişmenin ürünüydü.

Kısaca özetlersek, Türkiye aşırı sağı yeni bir oluşum yaşıyor. MHP, geleneksel tabanından giderek uzaklaşma ve merkez-sağ bir parlamentarist partiye dönüşme sürecinde. Evet ama, dinci Anadolu-taşra muhafazakârlığı yerli yerinde durmakta. Orada oluşan boşluğu kim dolduracak? Şu anda bu alana esas olarak AKP oturmuş gözüküyor. Eğer bu durum devam ederse, bu, AKP'nin giderek daha da sağa kayacağının, hele iktidarda olduğu ve orduyla arasındaki sorunları halletme sürecine girdiği koşullarda giderek aşırı sağcı bir parti haline geleceğinin işareti olarak görülebilir. Öte yandan, klasik devletçi aşırı sağda bir gerilim yaşanıyor. Eski solla da beslenen militan devletçi bir kesim giderek Anadolu aşırı sağcılığına daha fazla oynamaya başlamış durumda gözüküyor. İP'in İslamiyetle barış ilân etmesi boşuna değildir. Ama bu durum, orduyla bu aşırı sağ kesimin arasındaki bağları zayıflatacak gibi görünüyor.

Son "Ergenekon" olaylarına bir de aşırı sağdaki bu gelişme ve tepişmeler açısından bakmak iyi olur diye düşünüyorum.

7 Nisan 2008

Herkesekon örgütü

Ergenekon davası ilk açıldığında kuşkularımı belirtmiştim. Devletin savcısıyla ve işkence uzmanı polisiyle yürütülen operasyonlara karşı her zaman kuşkuyla bakmışımdır. Hükümet mağrifetiyle yürütülen davaların siyasi hesaplaşma davaları olduğu konusunda ise hiçbir kuşkum yoktur.

Bir kısım solcu ve örneğin *Taraf* ve *Radikal* gibi liberal basın, Ergenekon davasının siyasi bir dava olduğu ayan beyan ortaya çıkmış olmasına rağmen, sürek avında devletin polisinin önüne düşüp yol göstermekten ve ulusalcılardan hiç de geri kalmayan manüplatif haberlerle AKP'nin kamuoyunu oluşturmaktan geri kalmıyor. İşte *Taraf* gazetesinden bir örnek:

"**Dalan'da Cephanelik Çıktı,** *Ergenekon kapsamında aranan ve eski İstanbul BüyükşehirBelediye Başkanı Bedreddin Dalan'a ait İstek Vakfı'nda ruhsatlı beş adet tabanca ve yedi bin adet merminin bulunduğu iddia edildi.*"

İddia edilmeye bile değmeyecek bir şey bu. Yani cephaneliğin ne olduğunu bilmesek, haberi yazan bizi de aldatacak neredeyse. Herkesin evinde ruhsatlı silah ve çok sayıda mermi bulmak mümkün. *Taraf* gazetesi

bununla bizleri neye inandırmak istiyor? Bedrettin Dalan, beş adet ruhsatlı silahla ve 7 bin mermiyle darbe mi yapacakmış? Dürüst bir demokrat olduğuna eskiden beri tanık olduğum Hüsamettin Cindoruk da geçenlerde, oldukça gayretli, saadetli bir sözcünün karşısında bu tür iddialarla dalga geçiyordu, iki çatma tüfekle darbe mi yapılırmış diye. *Taraf*'ın yukardaki haberi bana sadece *Aydınlık*'ın manüplatif haber üretme merkezlerini hatırlattı. Zıt gibi görünmelerine rağmen özünde öylesine benziyorlar ki.

Taraf ve "taraflardan taraf beğen" mantığıyla, temelde bir arada çalışan ve geçmişte birçok ortak iş yapmış iki ölüm çetesinden birinin tarafını tutan diğer birçokları, tuttukları tarafın haklılığına iman edebilmek ve ettirebilmek için bütün bu operasyonların orduya ve "derin devlete" karşı olduğu imajını yaratmaya çalışıyorlar. "Derin devlet"e karşı devlet operasyonu! Milan Kunderanın *Gülünesi Aşklar* kitabından esinlenerek *Gülünesi operasyonlar* diyebiliriz pekâlâ. Muazzam silah depolarıyla operasyon halinde olan ordu nerede? Hükümetin yanında. Efendim, Genel Kurmay Başkanı Başbakanla acil bir görüşmę yapmış da, bu ordunun operasyonlardan rahatsızlığını gösteriyormuş da. Tabii ki, ordu ile hükümet arasında bazı çelişkiler var ve bu çok doğal. Ama hiç de sanıldığı gibi "derin" bir çelişki değil bu. Tersine **derin**de anlaşma var. Ordu, ABD'nin desteğindeki bir hükümetle uzun süre anlaşmazlık halinde olamayacağını kavradı ve seçimlerden sonra ulusalcıları satarak hükümetle anlaştı. Bu yüzden, bu operasyonla-

rın orduya ve "derin devlet"e karşı olduğu sadece bir tevatür ve aldatmacadır. Sadece o sözü edilen devletin, tortularından kurtulmaya çalışması söz konusudur.

Stalin, Kirov'un ölümünden sonra başlattığı büyük tasfiyeleri 1936 yılında GPU başkanı Yagoda ve ekibinin tasfiyesiyle noktalamış ve onların yerine Yezhov ve ekibini getirip ikinci dalgayı başlatmıştı. Herhalde, Yagoda tasfiye edildiğinde devlet operasyonlarının sona ereceğini ya da cinayetlerin hesabının sorulacağını umut edenler de bugünkü benzerleri kadar büyük bir yanılgı içindeydi.

Şimdi ibrahim Şahin'in tutuklanmasından umuda kapılanlara, operasyonun Susurluk çetesine uzandığını sanıp sevinenlere sorulacak bir tek şey var: Yalçın Küçük bu örgütle ilişkili oluyor da, Susurluk çetesinin başındaki Mehmet Ağar nasıl ilişkili olmuyor? Mehmet Ağar'a ilişkin her şey açık seçik ortadayken, ona ilişilmeyip Yalçın Küçük'ün tutuklanması sizlerde hiç mi kuşku yaratmıyor? Hani nerede, geçmişte bin bir cinayete ortak olmuş "derin devletin" şeriatçı kesimi? Bu operasyonların siyasi amaçlı olduğunu görmemek için ya aptal ya çocuk ya da ikisi birden olmak gerekir.

Sevinçle ellerini oğuşturan ya da polisin önüne düşüp yol göstermeye kalkışan arkadaşlarımızın görmediği daha da önemli nokta, tutuklamaların, Yalçın Küçük gibi, yazdıklarına hiçbir şekilde katılmasam da, hayatı boyunca sadece yazmış ve konuşmuş bir insana uzanmasının, gerçekten Ergenekon diye bir örgüt varsa, bu örgütü karartmaya, gölgelemeye hizmet ettiğidir. Açık-

çası, ben içerdeki Ergenekon sanıklarından biri olsaydım, zil takıp oynardım sevincimden, son operasyonları duyunca. Rakip tarafların, yaptıkları aşırı ve sert girişimlerle birbirlerine hizmet ettiklerini sık sık düşünmüşümdür. Yani, bütün devletsel siyasi davalarda görüldüğü gibi iş şirazesinden çıkmış bulunuyor. Artık son tutuklamalarla, **Ergenekon örgütü** davasının, AKP ve zırhlı korumalı savcıları sayesinde **Herkesekon örgütü** davasına dönüştüğünü söyleyebiliriz. Demokrasi, tutuklama furyalarıyla, iftira ve suçlama histerisiyle, herkesin tutuklanma paranoyasına kapıldığı bir ortam yaratmakla olmaz. Churchill'in dediği gibi, sabaha doğru kapıyı sadece sütçünün çaldığı bir ülkede biraz olsun demokrasiden söz edilebilir.

10 ocak 2009

Sansür!

Sesonline adlı sitede kısa süreli konukluk serüvenimin ve ayrılışımın öyküsünü sizlerle paylaşmak istiyorum.

Herhangi bir gazete, dergi ya da internet sitesinde para karşılığı yazıyor değilim. Zaten para ödeyen de yok. Bu bakımdan bu cümlemi bir erdem olarak algılamayın.

Yunanistan olayları sırasında, bundan yaklaşık bir ay önce "No Future" başlıklı bir yazım çıkmıştı. Nasıl olmuşsa bu yazım *Sesonline* sitesinin de eline geçmiş ve orada da yayımlanmış. Aynı gün, sitenin yöneticisi Yalçın Ergündoğan'dan, sitelerindeki bir soruşturmaya katılmamı dileyen bir çağrı aldım. Soruşturmaya katıldım. Ertesi gün de, yine Yalçın'dan, sitelerinde sürekli yazmamı isteyen bir davet aldım. Yazabileceğimi, ama bunun periyodik olamayacağını, çünkü ancak gerek duyduğum zaman yazı yazdığımı belirttim. Yalçın bunu kabul etti, anlaştık. Bunun üzerine "No Future" adlı yazım, resimli köşe yazısı olarak kondu. Hemen ertesi gün, Engin Ardıç'ın "Mutlu Anarşist Yoktur" yazısına cevaben yazdığım "Mutlu Konformist" başlıklı yazım yayımlandı. On gün kadar sonra da "İlkel Birikim" adlı yazım.

Son Ergenekon Operasyonları üzerine, hele hele *Taraf ve Radikal* gibi gazetelerin haberlerini ve köşe yazılarını okuduktan sonra (bir tek, bu konuda sağlam bir duruş sergileyen Nuray Mert'i tenzih edeceğim), bu operasyonların aslında, AKP'nin muhaliflerini susturma; devletin tortularını temizleyerek kendini güncelleme olduğu ve sonuçta da şu malum su saati diyalektiğinin gereği olarak, iktidar güçlerinin erimesi oranında ulusalcıların güç biriktirmesine hizmet ettiği sonucuna varıp "Herkesekon örgütü" adlı bir yazı yazdım. Yazıyı, yazılarımı basan diğer siteler gibi, doğal olarak *Sesonline* sitesine de gönderdim. Yazı o akşam yayına konmadı. Biraz kuşkulanmakla birlikte, yazımın sansür edileceğine, yani yayına konmayacağına ihtimal vermiyordum.

Sabah, site yöneticisi Yalçın Ergündoğan'la aramızda bir msn görüşmesi geçti. Yalçın'a, yazıyı ne zaman basacağını sordum (çoğul kullanmadım, çünkü sitenin tek ve mutlak hakiminin Yalçın olduğunu kısa sürede anlayabilmiştim, geçerken şunu da belirteyim ki, internet siteleri, eski tip gazeteciliğe ve dergiciliğe göre, tek kişi yönetimine çok daha fazla cevaz vermektedir). Cevap şöyleydi:

"*Özgürlükçü Sol*'da yayımlandı." (*Özgürlükçü Sol*, *Sesonline*'a bağlı bir mail grubuydu. Galiba Yalçın beni beş yaşında çocuk sanmıştı ki, böyle bir oyalamacaya başvurma yolunu seçmişti. Böylesine şeylerle aldatılabilecek kadar saf bir profil ya da izlenim vermişsem eğer, kendimi ciddi bir şekilde gözden geçirmem gerekir gerçekten.)

Ona, *Özgürlükçü Sol*'u değil, *Sesonline*'ı sorduğumu söyledim. Bunun üzerine cevabı mealen şu oldu:

"Gün, sen felsefi yazılar yaz, bu tür yazılar sana daha uygun. Ya da anarşizm üzerine falan yaz. Son yazını basamayız. Yazdıkların Doğu Perinçek'in cephesine hizmet ediyor."

İşte bu noktada tepem attı.

"Sen bana baksana" diye başladım ama neyse ki yanımda arkadaşlar vardı, beni durdurdular, itidalli olmamı telkin ettiler. Onlara hak verdim. Yalçın'a sadece, daha kendisi dünya yüzünde yokken benim bu işlerin içinde olduğumu hatırlattım ve *Sesonline*'dan derhal çekildiğimi söyledim, çekildiğime ilişkin açıklamamı gecikmeksizin basmasını istedim. Neden çekildiğime ilişkin kısa açıklamamı bastı ama süre olarak sadece yarım günlüğüne.

1964 yılından, yani yaklaşık 45 yıldan beri yazım dünyasının içindeyim. İlk yazımı, Adnan Cemgil'in TİP bünyesinde çıkarttığı *Emekçi* dergisinde yazmıştım. O günden sonra da bugüne kadar çeşitli dergi ve gazetede, son yıllarda da internet sitelerinde çok sayıda yazı yazdım. Bugüne kadar yazdığım hiçbir yayın organında böylesine açık bir sansüre uğramadım, *Aydınlık* ve *Saçak* da dahil. *Açık Gazete* sitesinden sansür nedeniyle ayrıldım ama bu doğrudan bana yönelik bir sansür değildi. Sadece bir kadın arkadaşın yorum yazısının sansürlenmesiydi konu. Burada belirtmeyi bir borç bilirim ki, *Açık Gazete* yöneticisi Faruk Eskioğlu, çok sayıda yazımı tek bir virgülüne dokunmadan yayımlamıştır.

Kırk beş yıl boyunca başıma gelmeyen böylesine açık bir sansür olayı, hem de kendini "Özgürlükçü" ilân eden bir sitede geldi. Nereye doğru gidiyoruz dersiniz? Ben hiç de ileriye gittiğimiz kanısında falan değilim. Öte yandan, galiba söylemlerle fiiliyat tam ters orantılı oluyor. Bu yüzden, çok fazla özgürlük lafı edenlere dikkat! Son bir nokta da şu: Baktım, *Radikal* gazetesi, Nuray Mert'in, gazetenin liberal ve AKP kuyrukçusu tutumuna taban tabana zıt düşen yazısını olduğu gibi yayımlamış, yani ne sansürlemiş, ne bir şey. Büyük basın diye ikide bir horladığımız basında, aynı gazetede tam zıt fikirdeki yazarların yan yana yer aldığını görebiliyoruz. O pek çok şikayetçi olduğumuz *Cumhuriyet* gazetesi, kendi çizgisine uymayan Oral Çalışlar'ı yıllar yılı barındırmıştır, şimdi "allah" var.

Peki bizim "Özgürlükçü Solcu"larımız ne yapıyor? Çok "özgürlükçü" oldukları için sansürü en "özgür" biçimde uygulamakta bir an bile duraksamıyor. Sonra da, msn'in imaj bölümünden buldukları sevimsiz, mavi bir eli arkanızdan "güle güle" anlamında sallamak yüzsüzlüğünde ve saygısızlığında bulunmakta bile bir sakınca görmüyor.

Eskiden utanmak diye bir şey vardı, hatırlar mısınız?

15 ocak 2009

Kronstadt'ın Namluları

Kronstadt toplarının namluları 1917 yılından bu yana gerçek devrimin sembolü olagelmiştir. O namlular, 1917 Şubat'ında Çar'ın sarayına, Ekim'inde ise geçici hükümetin bulunduğu Kışlık Şaray'a dönüktü. O namlular, 1917 Devriminden sonraki üç yıl içinde ağır ağır, devrimin hedeflerine tam ters bir yol izleyen iktidarın yeni efendilerine, Bolşeviklere çevrildi. Elbette o top namlularının gerisinde her zaman, Troçki'nin deyişiyle, "devrimin onuru ve şerefi" Kronstadt bahriyeleri vardı.

Devrimin ulusal çapta gerçekleşeceğine inanmam. Ulusal sınırlar her an devrimi boğan bir kement rolü oynayabilir. Bununla birlikte, devrim diye bir davası olanların (iktidar diye bir davası olmayanların) ulusal çaptaki politik arenayı, bu arenada yer alan güçlerin konuşlanmalarını izlemeleri ve ona göre belli politikalar geliştirmeleri zorunludur. Politikaya karşı olmak, politikadan habersiz olmak anlamına gelmez. Nasıl ki, parayı karşı olmak paranın akış ve seyrinden haberdar olmamak anlamına gelmiyorsa.

Buradan, bugünkü politik durumun ne seyir izlediğine geçebiliriz. Öncelikle saptamamız gereken, iktidar-

la muhalefet arasındaki kum saati diyalektiğinin hızla işlemekte olduğudur. Artık "AKP'nin alternatifi yok" söylemleri bir yana bırakılmalıdır. Kum saati tersine çevrilmiştir ve üstteki iktidar bölümünden alttaki muhalefet bölümüne hızlı bir kum akışı söz konusudur. AKP yıpranır ve zayıflarken, hızlı bir toplumsal muhalefet birikimi gerçekleşmektedir. İşin kötü tarafı, bu toplumsal muhalefeti devrimci yöne kanalize edebilecek güçler yoktur Türkiye'de. Bu yüzden bu muhalefet, ne yazık ki AKP'nin daha sağına, milliyetçiliğe, dahası "Ergenekon davası"yla köşeye sıkıştırıldığı sanılan ulusalcılığa kanalize olmaktadır. "Ergenekon davası" artık ulusalcılığı köşeye sıkıştırmak ne kelime, onu güçlendiren bir mecraya girmiştir. Bunu görmeyip, polis ve savcıların önüne düşerek polis hafiyeciliği oynamaya heveslenen liberal budalaların hali gerçekten acınacak bir haldir.

Ben bu adamlarda, liberalizmin tüm bunamışlığına rağmen entelektüel bir birikim, bir zekâ var sanırdım. Medya köşelerinde polis ve savcıya yol göstermeye kalkışan birkaçını okuyabildim bu güne kadar ve zaten bu kadarı yetti. Bu ne feraset yoksunluğu, ne ilkesizlik, ne öngörüsüzlük, ne iktidar yaltakçılığı, ne kendi ipini çekme akılsızlığıdır, tanrım.

Cengiz Çandar, Oral Çalışlar (*Cumhuriyet*'te yazarken hiç değilse biraz daha dengelerdi), Halil Berktay, Gülay Göktürk, Alper Görmüş vb. (Şahin Alpay ve Hadi Uluengin de var ama bu ikisini son zamanlarda pek izleyemediğimden bir şey söyleyemeyeceğim) hepsi, Aydınlık'ın çeşitli dönemlerinden arkadaşımdır. Nedir bu

"milletin" şu Aydınlık'tan çektiği diyesi geliyor insanın. Bu "fabrika" yaklaşık son kırk yılda nasyonal sosyalizme kadro ürettiği gibi, liberalizme de kadro üretti ve üretmeye devam ediyor. Bu eski arkadaşlar iktidar söylemlerine, savcı beyanlarına, polis delillerine inanmaya ne kadar da teşnelermiş meğer. Eh ne de olsa hep birlikte Aydınlık'ın ihbarcılık rahle-i tedrisinden geçmiştik, bu yüzden hiç yadırgamıyorum. Ulusalcı ya da liberal fark etmez, Aydınlık hamurundan şu ya da bu iktidarın karnını doyuran ekmek yapılır.

Görmüyorlar. Öngörüsüzler. Bu "herkesekon" aymazlığının nasyonal sosyalizme nasıl güç verdiğinin farkında bile değiller. Aynı, komünistlerin 1934'e kadar Nazizm tehlikesini görmeyip "sosyal faşist" diyerek sosyal demokratları hedef aldıkları, liberallerin önemli bir bölümünün Hitler'i, Duçe'nin faşizminden olumlu görmeleri gibi. Tabii şimdi burada ters bir durum var gibi görünüyor. Liberaller (Kemalistlerin, fazlaca sulu bulduğum "liboş" nitelemesini kullanmaya hiç niyetim yok), yukarda verdiğim örneklerden farklı olarak, nasyonal sosyalizmin ya da ulusalcılığın kararlı düşmanıymış gibi görünüyorlar. O kadar ki, ellerinde fenerlerle **"derin devleti" yakalaması için devlete** yol gösterecek kadar.

Politikayla gazete havadisleri düzeyinde ilgilenen bir vatandaş bile bu polisiye gayretkeşliğin, özellikle kum saatinin tersine döndüğü bir dönemde sadece ve sadece ulusalcılığa hizmet ettiğini, onu güçlendirmeye yaradığını görebilir. Liberaller, kendi devrim karşıtlıkla-

rma ve AKP iktidarı yaltakçılıklarına ek olarak, iktidara geldiğinde Stalin ve Hitler'i aratmayacak bir politik mihrakın güçlenmesine hizmet etmektedir.

O halde, Kronstadt toplarının namlularını liberallere doğrultmasının zamanıdır.

23 Ocak 2009

Çapkın Hırsız ve Ergenekon!

1950'lı yıllarda İstanbul'da yaşayanlar anımsar, bir "çapkın hırsız" efsanesi İstanbul'u neredeyse bir yıl boyunca çalkalamıştı. Bu öyle bir "çapkın" hırsızmış ki, girdiği evlerde hem yükte hafif, pahada ağır ne varsa götürüyormuş, hem de evin hanımıyla ya da genç kızıyla hoşça vakit geçirmekten geri kalmıyormuş. Büyük yetenek! Büyük cüret! Ama tabii, bütün bu tür dehşedengiz efsanelerde olduğu gibi, halkın da tahayyülüyle iyice absürdleşen bir palavra!

Bu palavra nasıl ortaya çıktı ilk, kimse bilmiyordu ama "çapkın hırsız" bir "gerçeklik" olarak her an yanıbaşımızdaydı, Muhtemelen ilk ortaya çıkışı, gerçek bir çapkının, evin beyi aniden çıkageldiğinde evden kaçışı sırasında, evin hanımının, pencereden atlayıp kaçan gölgenin kendisine de sarkıntılık eden bir hırsız olduğunu iddia etmesiyle olmuştu. Tabii, bu efsanenin yayılmasının, çapkınların ve sevgililerinin işine yaradığına kuşku yok. Aaaa... o gölge mi, çapkın hırsız olmalıydı... Bu, polisin de işine gelmişti. Bütün faili meçhul hırsızlık ve tecavüz olayları, artık kolektif bir varlığa dönüşmüş "çapkın hırsız"ın üstüne yıkılır, böylece dosya kapanırdı. Tabii bir süre sonra, Aziz Nesin'in "Fil Hamdi"

öyküsünde olduğu gibi çok sayıda "çapkın hırsız"ın yakalanmaya başlamasıyla işin suyu çıktı.

Bir yaz gecesi "çapkın hırsız" bizim mahallede de (Arnavutköy, Vezirköşkü sokak) arz-ı endam etti, daha doğrusu ettiği rivayet olundu. En çok eğlenenler biz çocuklardık tabii ki. Bulaşıcı kolektif korku biz çocukları ne eğlendiriyordu anlatamam, hem korkuyor, hem de bu oyunun bitmemesi için dua ediyorduk. Mahallenin gençlerinin ve büyüklerinin hali ise işin en eğlendirici yanıydı. Hepsi ciddi ciddi el fenerleriyle, lüks lambalarıyla ve sopalarla teçhizatlanmıştı, bacaklarında da pijamaları eksik değildi elbette. Birisi, "işte orada" diye bağırıyordu karanlığa doğru ve bütün bu "kahramanlar" sürüsü o yana koşuşuyordu, biz ufaklıklar da arkalarından tabii. Tam bir kolektif paranoyaydı bu. Bedava kahramanlara ise gün doğmuştu!

Şu günlerdeki, gerçek failler tarafından körüklenip devletin suçlarını iyice görünmez hale getiren Ergenekon kolektif paranoyasına ne kadar da benziyor. Önce devlet içindeki kliklerin kapışması olarak başladı, şimdi ise, ne idüğü belirsiz ve inandırıcılıktan uzak bir hırsız-polis oyununa ve ulusal paranoyaya dönüşerek devam ediyor.

Medyadaki gayretkeş liberalleri okuduğum zaman, karanlıklara doğru ellerinde fenerlerle ve sopalarla koşuşan pijamalı erkek sürüsünü hatırlamadan edemiyorum. "İşte ha, şu tarafta" deyip, hepsi birden o tarafa koşuşturuyor, imaj aynı, gerçekten aynı.

"Seçilmiş" (valla ben seçmedim, kendimi tenzih ediyorum) hükümete karşı darbe yapmak isteyen bir örgüt varmış. Bu ne biçim darbeci bir örgüttür ki, silâhlarını yedi kat yerin altına saklıyor. Şöyle bir manzara düşünebiliyor musunuz: Darbe gecesi, ülkenin çeşitli yerlerinde kazılar yapılıyor.

"Ne oluyor kardeşim burada, yeni metro mu açılıyor?"

"Hayır beybaba, bu gece darbe yapacağız da silâh çıkarıyoruz..."

Darbecilerin en beceriksizi olarak bilinen Talat Aydemir bile böyle bir saçmalık yapmamıştı. Silâh uzmanlarının açıkladığına göre ise, gazeteye sarılan silâh yeraltında iki günde küflenir, paslanır, işe yaramaz hale gelirmiş. Silâhı yeraltında korumak için kilolarca balmumu gerekirmiş. Biz "çocuklar", dinlediğimiz masala inanmak istiyoruz da, masalcı teyzede iş yok, hiç inandırıcı değil.

Karanlığa doğru "aha kaçıyor" diye koşuşturan "liberal mahallelilerden" çoğunu tanıyorum, Çoğu eski "mahalle" arkadaşım. Bunlardan biri olan Halil Berktay'ın bir yazısını okudum geçenlerde. Medyada boy göstermediğim, popüler olmayan, hatta anti-popüler yayınlarda ve sitelerde yazdığım için beni okuyacağını sanmazdım, okumuş demek, şerefyab oldum!

Adımı vermeden beni, "herkesekon" diyerek, Can Dündar'ın "heryerekon" benzetmesinin kötü bir taklitçisi olmakla suçluyor. Kişiyi nasıl bilirsin, kendin gibi! Bir

arkadaş hatırlatana kadar Can Dündar'la benzer bir kelime oyunu yaptığımın farkında değildim oysa, yani Can Dündar'ı okumamıştım, okusaydım, bir anlamda 2. Baskı yapmayacak kadar feraset sahibiyim elbette. Ama ömrü boyunca, Çin'in *Peking Review* dergisinden aşırmacılık yapmış ve çalakalem bir sürü şey yazmasına rağmen, hayatı boyunca tek satır orijinal fikir ileri sürme yeteneği gösterememiş Halil Berktay'ın, benim de kendisi gibi aşırmacılık yaptığımı sanması doğal, bu yüzden kusurunu bağışlıyorum. Bağışlamadığım tek şey, gençliğinde "hakim sınıf klikleri" üzerine kılı kırk yaran yazılar yazan Halil Berktay'ın, bu kliklerin en başında Sabancı ve Koç gibi büyük patronları görürken, hayatının ileri safhalarında bu kliklerin bizzat emrine girmesi, onların maaşlı yazarı haline gelmesidir. Oysa hayat ne kadar kısa, değer mi? Kubbede hoş bir sada bırakmak varken.

Hadi yine Halil Berktay yıllar yılı bu alanlarda, taklit, kopya falan iyi kötü kalem oynatan birisi. Ya şu İsmet Berkan nereden çıktı?

Gecekondu adı Türkçeye özgüdür ve çok orijinaldir.

"O tepede bir ev falan yoktu, nerden çıktı öyle aniden?"

"Gece kondu abi..."

Şu halkın yaratılıcılığına bakın. Bir gecede ev konar da, yazar konmaz mı? İşte İsmet Berkan da böyle bir gecede konan yazarlardan. Gecekondu yazar! Adını sanı-

nı kimse bilmez, geçmişini kimse bilmez, nerden gelir, nereye gider kimse bilmez. Bir gecede *Radikal* adlı radikallikten uzak gazetenin baş köşesine konuverir.

Geçen yıl, kızım Irmak Zileli'nin bir yazısını köşesinde yayımlaması münasebetiyle tanıştığım Derya Sazak'la görüşmeye gitmiştim. Hemen açıklayayım, Irmak'a ilişkin dedikodu yapmak için görüşmedim Derya Sazak'la. Benimle tanışmak istemiş. Irmak'ın sözü sadece bir cümleyle geçti aramızda. Yakın arkadaşlarımın dışında kimseyle kızımın dedikodusunu yapmam ya da onu çekiştirmem. Zaten Derya Sazak da çok kibar davrandı ve bu konuyu hiç açmadı, sadece bir tanışma ve siyasi durum üzerine bir değerlendirme görüşmesiydi. O sırada Ergenekon davası bu kadar zırvalamadığı için ikimiz de "acaba" havasındaydık, sadece ben bazı kuşkularımı belirttim diye hatırlıyorum.

Derya Sazak, beni Aydın Doğan medyasının yazarlara ayrılmış lokanta bölümünde yemeğe de davet etti, sağ olsun. Yan masada siması yabancı gelmeyen üç şahıs daha yemek yiyordu. "Önemli" yazarlardan oldukları her hallerinden belliydi, kanaat önderlerimize şöyle bir baktım, bizleri biçimlendiren, kafalarımızı yönlendiren bu ünlü olması gereken şahsiyetlere. Nerden bileyim Derya Sazak'ın beni onlarla tanıştıracağını, ne haddime. Ama gerçekten tanıştırdı. İsmet Berkan'ı o zaman tanıdım. Papağana benzeyen suratını (gerçekten papağanları küçümsemek gibi bir tavrım yok, sadece benzetme olarak alın) bana çevirme lütfunda bulunan İsmet Berkan, "ha evet, duymuştum adınızı" dedi, "Fu-

kuyama'nın *Tarihin Sonu* kitabını çevirmiştiniz, değil mi?"

Yani bu kadar olabilir. İnsan hiç değilse kendine yol gösteren en önemli "ders kitabının" çevirmenini karıştırmaz. Eti senin kemiği benim diyerek kanaatlerimizi teslim ettiğimiz kanaat önderimizin bu yanlış kanaatine çok bozuldum ve hemen düzeltmek gereğini duydum: "Hayır, sanırım karıştırıyorsunuz, öyle kitapları asla çevirmem." "Hımmm" dedi ve yürüdü gitti, ne özür dilemek, ne bir şey. Hadi benden özür dilememesi bir şey değil de, bu kanaat önderimiz, bizi her gün irşat edip kafamızdaki pürüzleri gidermek için elinden geleni ardına koymayan yazarımız, eğer yazarlığa ilişkin diğer işlerinde de bu kadar dikkatsizse ve sapla samanı birbirine böylesine karıştırıyorsa vay halimize diye düşünmekten kendimi alamadım.

Evet, itiraf edeyim, şahıslarla uğraşmak biraz hoşuma gider. Birilerine bir şeylerden dolayı takmışsam bir parmağıma dolarım ki, demeyin gitsin. "Çapkın hırsız" avına çıkmış eli sopalı ve fenerli kanaat önderlerimizle ilgili daha çok anılarım, onlarla ilgili söyleyeceğim çok şey var...

28 Ocak 2009

Mehmet Ağar Neden Tutuklanmayacak?

Bir arkadaşımla dün gece sohbet ederken, bana bilgisayarını açıp *Taraf* gazetesinden Neşe Düzel'in *Radikal*'in liberal yazarlarından Avni Özgürel'le (*Zaman* yazarı ve Fetullahçı liberal Mümtaz Er Türköne ve Ergenekon davasının hazırlayıcılarından, *Star* gazetesi yazarı Şamil Tayyar'ın da Avni Özgürel gibi eski MHP'li olduklarını ondan öğrendim) yaptığı bir röportajdan parçalar okudu. Bu röportajda Avni Özgürel, 1960'lı yıllarda milliyetçi gençlerden olduğunu anlatıyor ve Kuvayi Milliye derneğinden söz ediyordu. ***Kuvayi Milliye*** adını duyunca birden kulaklarım dikildi. Tam 44 yıl öncesine, 1965 yılının ilkbaharına gittim.

Yarılma'da uzunca (s. 183-188) anlatmıştım, 1965 yılında, milliyetçilerle solcuların ilk sokak çatışmaları olarak görülebilecek *Dönüşüm* olaylarını. *Dönüşüm*, TİP'li ve FKF'li gençlerin çıkarttığı bir dergiydi ve solcu gençler bu dergiyi Kızılay'da topluca satıyordu. Milliyetçi-faşist eğilimli gençler bize karşı saldırıya geçmiş ama ilk günlerde püskürtülmüşlerdi. Bunun üzerine, AP eğilimli *Zafer* gazetesinin sahibi Muammer Kıraner tarafından mali bakımdan desteklenen bu aşırı sağcı gençler

(Avni Özgürel'in anlattığına göre MİT tarafından da destekleniyorlarmış) 2. Kuvayi Milliye Derneği diye bir dernek kurup bu adla bir de yayın çıkardılar. Biz *Dönüşüm*'ü Sergen Pastanesinin önünde satarken, onlar da rakip grup olarak Piknik'in önünü seçmişlerdi. Ve bir gün "Kuvayi Milliyeciler" sivil polisin desteğinde bize karşı şiddetli bir saldırıya geçti, büyük çatışmalar çıktı. Bunun ayrıntılarını *Yarılma*'da anlatıyorum.

Daha sonra bu aşırı sağcı gençler, Alpaslan Türkeş'in başkanlığını yaptığı Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) adlı partinin etrafında toplandı ve "komanda" adı verilen bir paramiliter örgütlenmeye giderek solcu gençlere karşı saldırılarını sürdürdü. Daha sonraki MHP ve Ülkü Ocakları hareketi buradan kaynaklanır.

Bu aşırı sağcı gençler hangi topraktan besleniyordu? Bunlar, büyük çoğunlukla Orta Anadolu'nun dindar, müteassıp ailelerinden gelen gençlerdi. İleri şehir kültürüne karşı bağnaz tepkileri, onları vur kırcı, cinsiyetçi, ırkçı ve dinci bir yöne sürüklüyordu. Devlet ve MİT arkalarındaydı. Daha sonra kendini ayrı bir siyasi mecrada örgütleyecek dincilik de arkalarındaydı. Solcu gençlere karşı ilk cinayetler (örneğin Battal Mehetoğlu) bu dinciler tarafından işlenmişti ve zaten ülkücü gençlerle dinci gençleri ideolojik yönelimleri ve saldırganlıkları açısından ayırt etmek o kadar kolay değildi.

Dinsel taassuptan ve kıyıcılıktan büyük ideolojik destek alan ülkücü hareket, 1970'li yıllarda MHP çatısı altında tam bir paramiliter sokak gücü olarak sola karşı

terör eylemlerine girişti. Tabii ki arkasında yine MİT ve Devlet vardı.

Bu paramiliter güç, 1980 darbesinden sonra devlet tarafından, artık işlevini yaptığı gerekçesiyle bir miktar arka plana itildiyse de her zaman yedekte tutuldu. Nitekim, ülkücü katillerden Abdullah Çatlı gibileri, doğrudan MİT tarafından Ermeni ASALA örgütüne karşı gayrinizami savaşa seferber edildi.

Keza, doğrudan ülkücü hareket değilse de, ülkücü hareketin tetikçileri, 1980'li yıllarda, devletin, Kürtlere ve silahlı eylemlere girişen sol kesimlere karşı yürüttüğü gayrinizami savaşta kullanıldı.

1990'lı yıllarda, o zamanın merkez sağ iktidarının başbakanı Tansu Çiller, Kürtlere karşı yürütülen illegal ve gayrinizami savaşın örgütlenmesinde, bizzat o zamanki Emniyet Müdürü ve daha sonra İçişleri Bakanı olacak Mehmet Ağar'ı görevlendirdi.

Mehmet Ağar'ın ideolojisi, aşırı sağcı paramiliter örgütlenmenin beşiği olan ırkçı ve dinci orta Anadolu taassubunun ta kendisiydi. Üstelik bu şahsiyet, bu aşırı sağcı ideolojisini, ülkücüleri bile geride bırakan bir devlet sadakatiyle aşılamıştı. "Devlet bize görev verir, yaparız. Dur der dururuz."

Susurluk denen olayın gerisindeki en önemli örgütleyici şahıs, resmi görevlerinin arkasına sığınan ve bundan yararlanan Mehmet Ağar'dır. Mehmet Ağar'ın, Çatlı'ya kimliklerini temin etmekten tutun, faili meçhul cinayetleri örgütlemeye, emniyetin silahlarını gayriniza-

mi savaşa seferber etmeye kadar birçok suçun örgütleyicisi olduğu Susurluk sürecinde ayan beyan ortaya çıktığı halde Mehmet Ağar'a dokunulamadı. Neden? Çünkü Mehmet Ağar'a dokunmak, devletin önemli illegal kollarından birini oluşturan Anadolu aşırı sağcılığına ve doğrudan ülkücü harekete dokunmak anlamına gelecekti. Üstelik bu şahıs ülkücülerden de geniş ve yaygın bir aşırı sağcı, dinci örgütlenmeyle derin bağlara sahipti: Fetullahçı cemaat.

Ergenekon davası dolayısıyla insanların zihinlerinin ve belleklerinin Susurluk'a kayması, hele İbrahim Şahin gibi bir Susurluk sanığının tutuklanmasından dolayı gayet doğaldır. Madem paşalar ve Susurluk sanıkları da tutuklanmaya başlamıştır, Susurluk'un baş sanığı olması gereken Mehmet Ağar neden tutuklanmasın?

Oysa bu boş bir beklentidir. Emekli olmuş ya da olmamış paşaların tutuklanmasını pek fazla önemseyen arkadaşlara şunu hatırlatmak isterim: Ordu bir kurumdur ve bu kurum şahıslarla bağlı değildir. Yani kuruma dokunulmadığı sürece o kurumun içinde yer almış en yüksek rütbelilerin bile tutuklanmasının çok büyük bir önemi yoktur. İzmir suikastında da en itibarlı paşalar tutuklanmıştı.

Mehmet Ağar öyle midir ya! Mehmet Ağar başlı başına bir kurumdur. Mehmet Ağar'ı tutuklamak, tüm Anadolu aşırı sağını tutuklamak, yakın mazisi (Nihal Atsızlara kadar gitmeyelim) 45 yılı bulan ülkücü-dinci hareketi tutuklamak anlamına gelir. Keza Mehmet Ağar'ı tutuklamak, bugün pek liberal bir kılığa girmiş aşırı sağ-

cı Fetullah Gülen cemaatini ve Mehmet Ağar'ınkinden pek farklı bir ideolojiye sahip olmayan AKP önderlerini hedef almak anlamına gelir. En sonuncusu ise, Mehmet Ağar'ı tutuklamak, bu şahsın, devletin işlediği sayısız faili meçhul cinayeti ve bunun ardındaki devlet güçlerini açıklaması anlamına gelecektir ki, devlet bunu göze alamaz. AKP hükümeti de göze alamaz. Mehmet Ağar'lar, bugün AKP'nin şahsında en azından ideolojik iktidar konumundadır.

Son olarak şunu iddia edeceğim: Halkın içinde derin kökler salamamış ulusalcı-Kemalist kanat, bir kaçak akım olarak devlet tarafından rahatlıkla harcanabilir (elbette bu, devletin kemalist belkemiğini oluşturan ordunun da tasfiyesi anlamına gelmemek üzere). Ama bugün AKP'nin şahsında iktidar olan merkez-sağın ve aynı zamanda devletin en önemli dayanağı ve fideliği ırkçı-dinci Anadolu aşırı sağcılığının başta gelen temsilcilerini devlet eliyle tasfiye etmek mümkün değildir. Daha doğrusu şöyle diyelim: Eğer Genel kurmay Başkanı tutuklanırsa, Mehmet Ağar da tutuklanır. Tabii bu ham hayaldir. Devletin kendini tutuklaması gibi bir şeydir.

Bu yüzden Anadolu aşırı sağcılığının ve devletsel illegal savaşın en önemli temsilcilerinden Mehmet Ağar asla ve asla tutuklanmayacaktır. Bu tür beklentiler boşunadır.

Demirel, vaktiyle, boşuna, "bana sağcılar suç işliyor dedirtemezsiniz" dememiştir.

1 Şubat 2009

Bilmece Çözülürken...

Bu kısa yazımın Susurluk ve Ergenekon üzerine son yazım olmasını dilerim.

Zaman gazetesinde yazan, ülkücü eğilimli Hamdullah Öztürk'ün "Susurluk, Ergenekon ve Ülkücüler" başlıklı yazısı, cinayet çetelerinin aralarındaki ilişkileri, ittifakları ve çatışmaları gün ışığına çıkarır nitelikte.

Kısaca ve adım adım açıklamaya çalışayım kendi çözümlememi:

1. Türkiye, 1990'lı yıllarda devlet ve merkez sağ iktidarların ittifakıyla Kürtlere karşı bir gayrinizami savaş yürüttü. Bu siyasi ittifakın gayrinizami savaş düzenindeki bileşenleri, merkez sağın himayesindeki ülkücülerle (Çatlı) aşırı sağcı emniyet mensupları (Ağar) ve ordunun bünyesindeki Jitem'di (Ersever, Eken, Veli Küçük).

2. Susurluk'la birlikte bu iki çete bir darbe yedi ve ittifakları dağıldı, aynı süreçte merkez sağla ordunun Kürtlere karşı ittifakında da bir dağılma oldu. Gerek ülkücü tetikçilerden (Çatlı), gerekse Jitem içindeki tetikçilerden bazıları (Cem Ersever) devlet içi cinayetlerle temizlendi.

3. Jitem içindeki ya da doğrudan MİT'in örgütlediği bazı unsurlar (Veli Küçük) bu dağılma içinde yeni örgütlenmelere gitti. Bu unsurlar, merkez sağın yeni temsilcisi AKP ile çatışma içinde özellikle ordunun himayesini aradı, ulusalcı-kemalistlerle aşırı ırkçı ittifaklara girdi. Sanırım bu arada bu unsurlar, ordunun kısmî himayesi altında "Ergenekon" adı verilen komplo örgütlenmesine gitti.

4. Seçim öncesinde AKP ile ordu açık bir çatışmaya girdi. Ergenekon örgütlenmesi, bu çatışmadan yararlanarak darbe ortamını körükleyecek bazı komplolara girişti.

5. Öte yandan ülkücü tetikçiler ve aşırı sağcı emniyet mensupları (Ağar) ideolojik geleneklerine uygun olarak merkez-sağın himayesindeki mevzilerine çekildiler.

6. AKP'nin seçimi büyük farkla kazandığını gören ordu, ulusalcı ittifaktan çekildi ve Ergenekonculara olan kısmi himayesine son verdi. Bunu fırsat bilen merkez sağ AKP iktidarı ve Fetullahçı kesim, bir yandan kendi ülkücü ve aşırı sağcı cinayet şebekesini himaye ederken, diğer yandan Ergenekon'a ve bu örgütü bahane ederek ulusalcılara (Ergenekon'un tüm ulusalcıları kapsadığı bir hayli kuşkuludur) karşı saldırıya geçti. Şu anda Susurluk'un sivil paramiliter kesimi, AKP-Fetullah iktidarının himayesi altında bulunmaktadır. Ülkücü yazarlar, Ergenekon'a tüm hışımlarıyla yüklenirken, Susurluk'u "vatansever" olarak kutsama peşindedir. Artık bilmece çözülmektedir adım adım. Ortada bir değil, bir

zamanlar ittifak halinde savaş vermiş iki cinayet şebekesi vardır ve bu şebekelerden ya da onların hamilerinden birinin yanında yer alıp diğerine yüklenmek, cinayet şebekelerinden birini desteklemek anlamına gelecektir. Devrimcilerin görevi, her iki cinayet şebekesini aynı şekilde ve ağırlıkta teşhir etmek ve hedef almaktır.

Tamam, bilmece çözülmektedir de, bir gazete bilmecesinden daha zor olmayan bu bilmece karşısında bizim liberallerimizin akıldaneliğine, "Özgürlükçü Sol"cularımızın gayretkeşliğine, "Ergenekon'dan davacıyız" kampanyacılarının hafıza kaybına, devletle savaştan vaz geçip ondan medet uman Kürtlerimizin aymazlığına yol açan akıl tutulması ne zaman çözülür belli değil...

2 Şubat 2009

Temel Çelişki, Baş Çelişki...

Liberallerimizin, ideolojilerinin eskiliği ile doğru orantılı olarak, bir bunama, hafıza ve zekâ kaybı içinde oldukları konusundaki düşüncem, Ahmet Altan'ın 4 Şubat tarihli *Taraf* gazetesinde çıkan yazısıyla daha bir netlik kazandı. Her şeyi bir yana bırakalım, bilmeden yazıyorlar, atış serbest!

Marksist, daha doğrusu Stalinist ve Maoist teorinin temel taşlarından olan "temel çelişki-baş çelişki" teorisinin tam bir zırvalık olduğunu düşünüyorum. Üstelik bu teori, Türkiye solunun başına bir MDD'cilik, giderek de ulusalcılık belası sardığı için, zırvalamanın ötesinde tehlikelidir de. Bugün temizlemeye uğraştığımız birçok pisliğin temelidir. Ama romancı ve köşe yazarı, liberal Ahmet Altan aynı kanıda değil. Ona göre, temel çelişki kavramının yayılmaması sonucu "toplum çok önemli bir bakış açısından yoksun" kalmış!

Doğrusu ya, Ahmet Altan'ın kendisinin de bu konuda doğru bilgilere sahip olduğu söylenemez. Daha doğrusu, kulaktan dolma bilgilere sahip olduğu yazdıklarından anlaşılıyor. Konuya girmeden, önce bu bilgi yanlışlarını düzelteyim.

"Benim gençliğimde solcuların en önemli tartışması 'temel çelişkinin' ne olduğu üzerineydi" diye yazan Ah-

met Altan, şöyle devam ediyor: "Temel çelişki işçi sınıfı ile burjuva sınıfı arasında mıdır, yoksa emperyalizmle milli güçler arasında mıdır?"

Solun geçmişi konusunda kulaktan dolma bilgilere sahip Ahmet Altan, aslında iki tartışmayı birbirine karıştırıyor: Temel çelişki tartışması ve baş çelişki tartışması.

Ahmet Altan, bugün ellili yaşlarında olduğuna göre, 1960'lı yılların solcular içindeki tartışmasına "gençliğinde", yani 1970'lerde tanık olması mümkün değil. Onun gençliğinde tanık olduğu tartışma, "baş çelişki" tartışmasıydı. Getirdiği temel çelişki tanımında da zaten temel çelişki ile baş çelişki tartışmasını birbirine karıştırdığı açık seçik ortada.

1960'lı yıllarda, sol içinde cereyan eden temel çelişki tartışması, siyasi yapıdan çok, sosyo-ekonomik yapıya ilişkin bir tartışmaydı. Temel çelişkinin "burjuvazi ile proletarya" arasında olduğunu söyleyenler Türkiye'nin kapitalist bir ülke olduğunu ileri süren TİP taraftarı sosyalist devrimcilerdi. Temel çelişkinin "toprak ağaları ve emperyalistlerle, Türkiye halkı" arasında olduğunu söyleyen MDD'ciler ise, Türkiye'nin yarı sömürge, yarı-feodal bir ülke olduğu kanısındaydı. Tersinden alırsak belki daha doğru bir tanımlama yapmış olacağız: Türkiye'nin kapitalist olduğunu söyleyenler, buradan hareketle temel çelişkinin burjuva-proleter çelişkisi olduğunu söylüyor ve önlerine sosyalist devrim hedefini koyuyordu. Türkiye'nin yarı-sömürge yarı-feodal bir ülke olduğunu ileri sürenler ise temel çelişkiyi emperyalizm,

işbirlikçi burjuvazi ve toprak ağalığıyla halk arasındaki çelişki olarak alıyor ve önlerine bir Milli Demokratik Devrim aşaması koyuyordu.

Bu tartışma, ne yazık ki, MDD'ciler lehine sonuçlandı ve Türkiye solu 1960'ların sonunda neredeyse topyekûn MDD'ci oldu.

Ne var ki, bu sefer MDD'ci sol içinde bir başka tartışma ortaya çıktı 1970'li yıllarda. Bu tartışma, artık sosyo-ekonomik yapıya değil, doğrudan doğruya siyasi yapıya, devrimin hangi düşmanları hedef almasına yönelik baş çelişki tartışmasıydı. Bu "baş çelişki" anlayışının temelleri Stalin'de vardı, fakat bunu en beliğ şekilde ortaya koyan Mao zedung olmuştu. Bu yüzden de, 1970'li yıllarda, baş çelişki tartışması esas olarak Maocu fraksiyonlar arasında cereyan etti.

Tamam, hedef MDD'ydi ama bu MDD hedefine gidilirken siyasi alandaki en öne çıkan çelişki hangisiydi? İşte baş çelişki tartışması buna yönelikti. Aydınlık hareketinin temsil ettiği eğilim, 1970'lerin ortalarından itibaren baş çelişkinin milli çelişki olduğunu ileri sürdü. Buna göre, baş çelişki, Türkiye'yi sömürgeleştirmek isteyen iki süper devlet (ABD ve SSCB) ile tüm ulus arasındaydı. Dolayısıyla iki süper devlet baş düşman olarak hedefe konurken, Türkiye hakim sınıfları da dahil olmak üzere tüm "ulusal güçler" müttefik oluyordu. Diğer Maocu fraksiyonlar bu baş çelişki tespitine karşı çıkıyordu. Onlara göre, baş çelişki, ulusal çelişki değil, iç çelişkiydi. Yani emperyalizm ve işbirlikçileriyle Türkiye halkı arasındaki çelişki. Dolayısıyla bu fraksiyonlar,

bence kırk yılda bir doğru bir şey söyleyip, Türkiye hakim sınıflarıyla ittifak yapılmasına karşı çıkıyordu. Tarihi özetleme bundan ibarettir.

Ahmet Altan'a dönecek olursak... Ahmet Altan, bugün kendi liberal ideolojisine uygun olarak sivil toplumcu bir yönelime ivme kazandırabilmek için, aslında temel çelişki kavramından değil, baş çelişki kavramından yararlanmaya çalışmaktadır. Yani, klasik Stalinist-Maoist bir taktikten liberalizm adına yararlanma çabası...

Madem baş çelişki bir baş hedef ortaya koyup onu tecrit etmeye ve onun dışında kalan bütün güçlerle ittifak yapmaya cevaz vermektedir, bundan bugün biz neden yararlanmayalım, öyle değil mi? Teori cephaneliğindeki eski (ve eskimiş) silahları kullanmayacağız diye bir kaide mi var?

Neymiş bugün Türkiye'deki baş çelişki? Ordu-toplum çelişkisiymiş. Tabii, Ahmet Altan'ın, geçmişte bu teorinin solun başına ne belalar açtığı ile ilgilendiği yok, zaten derdi de değil. Yani, solun bir kesimi bu teori yüzünden hakim sınıfların bir parçası haline gelmiş, Aydınlık hareketi bu teoriye dayanarak 12 Eylül darbesini desteklemiş, derdi mi Ahmet Altan'ın. Uzakta çalan davul ona bir müzik olarak bile ulaşmamış, belli ki.

Ahmet Altan'ın "teori"sini pratiğe uygulayalım ve görelim bakalım ortaya ne çıkıyor. Temel çelişki ordu ile toplum arasındaki çelişki mi? O zaman ordunun dışında kalan kalan tüm güçler otomatikman müttefikinizdir: MHP, AKP, Fetullahçılar, ülkücüler, Anadolu aşı-

rı sağcılığı, hatta bir anlamda CHP... Evet evet hepsi. Ordu-toplum çelişkisini baş çelişki olarak ortaya attığınız, hele bir de bunu önemli bir teori olarak yeniden piyasaya sürdüğünüz an bu sonuçlardan kaçınmanız mümkün değildir. Bilmiyorum, Ahmet Altan bütün bu sağcı güçlerle ittifaktan yana mıdır ama kesin sonuç budur.

Dahası var. Bu teori, geçmişte Aydınlık hareketinin, bırakın hakim sınıflarla ittifakı, baş çelişkinin içinde gördüğü ABD ile ittifaka girmesine benzer bir şekilde sizi orduyla da müttefik haline getirir. Zaten Ahmet Altan'ın orduya ilişkin radikal bir tavrı yok. O, ordunun sadece siyasi alandan çekilmesini istiyor. Yani ordu, diyelim ki, batı ülkelerinde olduğu gibi siyasi alandan çekilmiş gibi yaptığı an Ahmet Altan'ın baş çelişkisi de bitmiş olacak. Hatta, bana kalırsa Ahmet Altan'ın orduyla baş çelişkisi bugünden bitmeye yüz tutmaya başlamış durumda: AKP-Ordu ittifakı Ahmet Altan'ın baş çelişkisini sona erdirecek bir sürecin başlangıcıdır.

Şu siyasete bakın. Eski cephaneliklerdeki çürümüş, ıskartaya çıkarılmış silâhları bile kullandırıyor insana. Yazısının sonunda "sizce nedir temel çelişki" diye sormuş Ahmet Altan. Bu eskimiş ve tarihin çöplüğüne atılmış kavrama göre yanıt vermek zorunda değiliz elbette. Ama illa bir yanıt vermek gerekirse, kendi adıma benim "temel (ya da baş) çelişkim", AKP'yi, orduyu, ülkücüyü, ulusalcıyı, Fetullahçıyı, Ahmet Altan gibi tüm liberalleri ve sömürücü sınıfları barındıran ve besleyen kapitalist sistemle olan çelişkidir.

7 Şubat 2009

Utanç Duymak!

Gazeteciler bireysel olarak üzerlerine almasınlar ama gazetecileri sevmem. Hele gazetelerin köşe yazarlarını hiç! Toprağı bol olsun, Adnan Cemgil'in TİP bünyesinde çıkardığı *Emekçi* adlı haftalık gazetede, 1964 yılında ilk imzasız yazılarımın yayımlanmasından bu yana geçen 45 yıl içinde sayısız dergide çok sayıda yazı yazdım ama gazeteciliğe ve gazete köşe yazarlığına hiçbir zaman özenmedim. Bunda ne kadar haklı olduğumu, gazete ve köşe yazılarındaki neredeyse her gün rastladığım çarpıtmalar gösterir. İşte en son örneği.

Ahmet Kekeç adlı bir köşe yazarı, bana atfettiği satırlarda, benim ağzımdan neler söylemiş, okuyalım:

"Mesela, partinin önemli isimlerinden Ferit İlsever'in Merkez Komitesi üyelerini **polise bildirdiği** (abç, GZ) için **utancından** (abç, GZ) nezarethanedeki hücresinde intihara kalkıştığını, partinin tepesindeki adamın işkencede çözülüp 60 sayfa tutarında ifade verdiğini ve tüm örgüt üyelerinin gözaltına alındığını, bu cürmünü savunmak için de "**örgüt güvenliğini sağlamak için böyle yaptım**" (altını bir kere de ben çizdim, çünkü bende böyle satırlar yok, GZ) dediğini **Gün Zileli'den okumuştuk** (abç, GZ).

"Gün Zileli yabancı değildir. (Duyan da, Kekeç'i babamın oğlu sanacak, GZ)

"Partinin önde gelen elemanlarından biridir (daha doğrusu biriydi). (Koca paragraftaki tek doğru cümlecik budur, GZ) ve rahmetli Feyza'nın kocası, Doğu Perinçek'in eniştesidir." (*Star*) (Yoksa *Satar* mı olacaktı! GZ)

Şimdi, bir de Ahmet Kekeç'in Gün Zileli'den okuduğunu iddia ettiği satırların gerçeğini okuyalım *Havariler*'den:

"Daha da kötüsü, yakalananların çoğunun poliste konuştuğu ve geniş çaplı ifadeler verdikleri **haberiydi** (kendi sözcüklerimin altını mecburen ben çizdim, GZ). Yıldırım Bölge'deki kadınlar hapishanesinden gelen bir **haberle** (abç, GZ) derinden sarsılmıştık (...) (Yukardaki meşum alıntıyla doğrudan ilgili olmayan satırları atlıyorum, GZ) Doğu Perinçek de altmış sayfayı bulan bir ifadeyi imzalamıştı.

"(...) Sıradan bir militandan böyle bir tutum beklenirken, **partinin tepesinde yer alan** (abç, Ahmet Kekeç, paragrafındaki ifadeyi buradan apartmış) önderlerin işkencede çözülmesi ve sayfalarca ifade vermesi, bizim için kesinlikle kabul edilebilecek bir şey değildi.

"(...) İkincisi, Doğu'nun tutuklanıp cezaevine gelmesi beklenecekti, Ondan, birinci elden bilgi alınacak, söylendiği gibi **gerçekten altmış sayfalık bir ifade imzalamışsa** (abç, GZ) o da tecrit edilecekti.

"(...) Doğu Perinçek, Halil Berktay ve Caner Öztaş tutuklanıp, Deniz'lerden boşalan "Arka Hücreler"e kon-

dular (...) Ne var ki, kısıtlı koşullarda da olsa Doğu'yla yüz yüze gelmek, **ruh halimizde belli bir değişikliğe yol açmakta** (abç, GZ) gecikmedi. Doğu, bizim koğuşun penceresine yaklaştığı zamanlar, yanındaki volta arkadaşıyla konuşuyormuş gibi yaparak, yüksek sesle, bize bazı mesajlar aktarmayı başarıyordu. Bu mesajlara göre, kendisi, polise 'hiçbir' bilgi vermemişti. Yalnızca, başka arkadaşların verdiği bilgilerin bir kısmını onaylamak zorunda kalmıştı. Altmış sayfalık ifadesinin büyük kısmı, polisin zaten bildiği legal olaylar konusundaki laf kalabalığından ibaretti. Merkez Komitesi'nin yapısı konusunda tamamen yanlış bilgiler vermiş, Merkez Komitesi'nin, kendisi ve yurtdışında bulunan Ömer Özerturgut ile Şahin Alpay'dan ibaret olduğunu söylemişti. Ömer Özerturgut'un Merkez Komitesi üyesi olduğu doğruydu, ama **Şahin Alpay Merkez Komitesi üyesi falan değildi** (abç, GZ)." (s.11-16)

"Ferit, İstanbul'da gördüğü **işkenceler sırasında** (abç, GZ) bir ara çözülmüş, polise bildiği Merkez Komitesi üyelerinin adlarını **vermiş** (abç, GZ), bundan büyük **acı duyarak** (abç, GZ) nezarethanedeki hücresinde intihara teşebbüs etmişti." (s. 62)

Vicdanlı okuyucunun bu satırları Ahmet Kekeç gibi okumayacağından ve öyle anlamayacağından, hatta tam tersini anlayacağından eminim.

Sadece, yanlış anlamaları ve anlatmaları ortadan kaldırmak için belirtmek istediğim birkaç nokta var:

1. Doğu'nun poliste konuştuğu ve altmış sayfalık bir ifadeyi imzaladığı bilgisinin kadınlar koğuşundan bize

haber olarak ulaştığını söylüyorum. Bu haberi doğrulayan hiçbir şey söylemiyorum.

2. Ondan sonraki satırlar, tamamen **bu habere** dayanarak biz içerdekilerin akıl yürütmesiyle ilgilidir.

3. Bundan sonra, Cezaevine gelen Doğu'nun ifadesiyle ilgili olarak bize anlattıklarına yer veriyorum ve anlattıklarının, ona karşı olumsuz ruh halimizi değiştirdiğini söylüyorum. Demek Doğu anlattıklarıyla bizi poliste konuşmadığına ikna etmiş.

4. Nitekim, Şahin Alpay'ın Merkez Komitesi üyesi olmadığını doğrulayarak, Doğu'nun polise doğru bilgi vermediğini yıllar sonra ben de onaylamış oluyorum.

5. En son paragrafta görüleceği gibi, Ferit ilsever'in "Merkez Komitesi üyelerini polise **bildirdiği**"ni söylemiyorum, sadece poliste bir ara çözülüp, bildiği MK üyelerinin isimlerini **verdiğini** söylüyorum. Ahmet Kekeç, aklı kekeme olduğu için mi "bildirmek"le "vermek" arasındaki önemli farkı ortadan kaldırmış, yoksa vicdanı sürekli teklediği için mi, bu farkı el çabukluğu ile ortadan kaldırmış, bilemem. **Bildirmek**, bilinçli yapılan bir eylemdir, yani ihbarcılıktır. Vermek ise, burada da anlaşılacağı gibi, işkenceye dayanılamadığı zaman **yapılmak zorunda kalınan** bir fiil.

6. Ferit İlsever, "utanç" duyduğu için değil, benim sarahatle belirttiğim gibi manevi bakımdan **acı duyduğu** için intihara teşebbüs etmiştir.

Utanç duyması gereken birileri varsa, o da, zamanında büyük acılar çekmiş insanlara karşı, eğer kasıtlı

değilse, böylesine özensizce satırlar karalayabilen, bir karakolun kapısının önünden bile geçmemiş Ahmet Kekeç gibileridir. Çarpıtmalarla iftiraya uğrayan kişi isterse Kenan Evren olsun, gerçeği açıklamak bir dürüstlük borcudur. Ahmet Kekeç gibilerinin ödemekte hep zorlandığı bir borçtur bu.

10 Şubat 2009

Karşıtı Doğruyu Söyler...

Annemin iki sevgili arkadaşı vardı: Radife hala ve Perihan teyze. İkisi de annemi çok sevdikleri için Arnavutköy, Vezirköşkü Sokak'a taşınmıştı. Annemi ne kadar severlerse, birbirlerini de o kadar sevmezlerdi. Annem de, hayatımda tanıdığım en yumuşak yüzlü insandı, hatta biraz da iki yüzlü olduğu söylenebilir. Radife halanın, Perihan teyze hakkındaki atıp tutmalarına katılır, bir saat sonra da Perihan teyzeyle Radife halayı çekiştirirdi. Annemin yaptığı oldukça ahlâk dışı bir şeydi ve bir karakter zaafının ürünüydü ama bu dedikoduları dinlediğiniz zaman, Radife haladan, Perihan teyzenin zaaflarını, Perihan teyzeyle konuştuğunuz zaman da Radife halanın olumsuz yönlerini öğrenmeniz mümkün olabilirdi. Böyledir, karşıtlar, kendileri hakkındaki değil, birbirleri hakkındaki gerçeği söylerler.

Bir arkadaşım, muhtemelen Aydınlıkçılar tarafından yazılmış, oldukça ulusalcı ve orducu tonlar taşıyan bir metin yollamış, email aracılığıyla. Bu metinde, *Taraf* gazetesinin ve bu gazetenin finansörü Alkım Yayıncılığın, Fetullahçı sermaye tarafından çeşitli yollardan nasıl desteklendiği anlatılıyordu.

Bir başka arkadaşım da, *Taraf* gazetesinin yazarlarından Halil Berktay'ın, Doğu Perinçek'in geçmişiyle bugünü arasındaki bariz çelişmeleri ortaya koyan yazısını yollamış. Bu yazıda Berktay, 1970'li yıllarda *Bozkurt Efsaneleri ve Gerçek* adlı kitabı yazan Doğu Perinçek'in nasıl olup da sonradan Türkçü ve ırkçı bir yönelime girdiğini irdeliyor; TİİKP savunmasında "Ermeni katliamından" söz edilirken, daha sonra "Talat Paşa komiteleri" kurmanın tutarsızlığına değiniyor; keza ordu ve Kürt meselesi konusundaki, gerçekten insanı şaşırtacak ölçüdeki büyük zikzaklara dikkat çekiyordu.

Halil'in yazısını yollayan arkadaşa cevaben şöyle yazdım: "Ulusalcıların ve liberallerin birbirleri hakkında söylediklerinin toplamı gerçeğin ta kendisidir."

Gerçekten de böyle. Liberallerin, ulusalcıların söylediği gibi, Fetullahçı sermaye, hatta genel olarak sermayenin önemli bir kesimi, ABD, Avrupa Birliği, hatta muhtemeldir ki İsrail tarafından desteklendiği argümanı hiç de yabana atılacak bir argüman değildir. Aydınlık döneminden bilirim, bir günlük gazeteyi finanse etmek hiç de kolay iş değildir. *Birgün*, *Evrensel* gibi, taraftar kitlesinin desteğiyle çıkan ve kendi yağıyla kavrulmaya çalışan gazeteleri çıkartmak bile büyük bir mali külfettir, kaldı ki, köşe yazarlarının maaşlarını euro kurundan aldığı tam anlamıyla bir medya organını çıkartmak, mali külfetlere direnmenin de ötesinde, çok ciddi finans kaynaklarını gerektirir. Bu değirmenin suyu nereden gelmektedir gerçekten de? Ulusalcıların sorularına hak veriyorum.

Öte yandan, bugün liberalizmin en silahşör ve kalemşör kanadını oluşturan *Taraf* gazetesinin yazarlarının ulusalcılar hakkında ileri sürdüklerine de hak veriyorum. Bugün biraz mağdur konumunda göründükleri için ulusalcılara fazla yüklenmek istemiyorum ama örneğin Doğu Perinçek'in izlediği siyasi serüven gerçekten de insana parmak ısırtacak boyutlardadır. Sen, "Amerikancı paşalar" dediklerini aradan yirmi yıl geçince ülkenin en sağlam "anti-emperyalist" gücü ilân et; "Ermeni soykırımı yapılmıştır" derken birdenbire "Ermeni soykırımı uluslararası bir yalandır" de; "İşgale nihayet, Kıbrıs'a hürriyet" sloganının soldaki ilk mucidiyken, Rauf Denktaş'la al takke ver külah ol; "Kürtlerin kaderlerini tayin hakkı"ndan söz ederken, Kürtlerin dilini bile yasaklamaya kalkış; kontrgerillacılardan söz ederken, kontrgerillanın Veli Küçük gibi kalıntılarıyla kucaklaş vb. vb... Liberaller haklı bunları ortaya koyarken.

İşte bütün bu gerçekler ve haklılıklar, biz devrimcilere, her iki kesimden de aynı uzaklıkta durmamız ve "Kronstadt'ın namlularını" bir birine, ardından bir diğerine doğrultmamız gerektiğini gösteriyor. Bu konuda sol zaten önemli bir kafa karışıklığı içinde. Solun bir kısmı ulusalcı olmuş, diğer kısmı da liberallerin kuyruğunda "özgürlükçü sol". Bu iki kesimin dışında kalan küçük bir Stalinist sol var ama o da tamamen devre dışı ve henüz siyasi alana yansımasa da kendi içinde aynı kafa karışıklığını bu kesim de yaşıyor. Anarşistlerimize gelince... Anarşistlerin ulusalcılık konusunda şerbetli olduğunu söyleyebiliriz rahatlıkla. Liberalizm konusunda

öyle mi ya! Anarşistlerimizin bir kısmı liberalizmin ayak izlerini takip ediyor ne yazık ki. Örneğin benim de yazdığım ve manşetinde "Anarşizm güzel kavram" yazan *Kronik Muhalif* sitesi (valla bu yazımı basarlarsa bravo diyeceğim onlara), manşetinden *Taraf* gazetesinin ilânını indirmiyor bile. Kendisiyle fazla bir sorunum yok ama Murat Belge ile röportajlar falan gırla gidiyor, atıflar hep liberallere. Öte yandan, daha iç halkadaki anarşistlerin içinden, hezeyana gelip "Mehmet Ağar da tutuklanacak" ham hayaline kapılanlar bile oldu.

20 Şubat 2009

Halil Berktay ya da Politikanın İnsanı Yemesi!

Bizim malûmatfuruş Halil Berktay yine döktürmüş *Taraf* gazetesinde ("Devrim ve 'toplum sağlığı'"). Yazı Ocak ayında yayımlanmış ama ben yeni okudum.

Sihirbaz (hokkabaz da diyebilirsiniz), sahneye çıkıyor ve şapkasından bir tavşan çıkarıyor. Evet tanıyoruz. Bu tavşan, "proletarya diktatörlüğü"dür. Sonra elini şapkasına atıp bir tavşan daha çıkarıyor, öbürüne benziyor ama rengi farklı: Bu da Hitlerizmdir. Ve üçüncü bir tavşan daha, öbürlerinden biraz daha küçük: Recep Peker.

Üç tavşanı yeniden koyuyor şapkaya. Mendilini çıkarıp şapkasının üzerinde sallıyor. Sonra şapkasını seyircilere gösteriyor. Tavşanlar yok olmuştur. Yeniden bir mendil sallayışı ve üç tavşanın yerine bir tane iri tavşan: Devrim.

Neymiş? Üçü de aynıymış aslında ve toplamı devrim edermiş. Bir taşla dört tavşan birden vuruvermek.

İşte Halil Berktay'ın yaptığı budur. "Teoriyi yutan" günlük bir politik gazetenin köşesinde ideoloji üretmek ya da teori yapmak böyle bir şey demek ki.

Peki böyle mi gerçeğin kendisi? Yani, Hitlerizm, "proletarya diktatörlüğü" diye takdim edilen, proletarya

üzerinde bir diktatörlükten başka bir şey olmayan baskı rejimleri ve Recep Peker'in faşizan akıl yürütmeleri gerçek devrimle bağlantılandırılabilir mi? Yoksa tam tersi mi? Sakın bu rejim ve düşünceler, gerçek devrimlerin en büyük düşmanları olmasın, sakın pratikte devrimlerin bastırıcıları olmasın ve sakın bu devrim düşmanı rejim ve düşüncelerin geri planındaki destekçisi, Halil Berktay'ın iltihak ettiği liberalizm olmasın!

Lenin ve Troçki, gerçek devrimi savunan Kronstadt bahriyelilerini bastırma harekâtına giriştikleri günlerde, Sovyetler Birliği ile ticaret anlaşmaları yaparak bu bastırma eylemine fiili destek veren, liberalizmin kalesi İngiltere'ydi. Zaten aynı günlerde, Lenin, uzmanların değerini takdir ediyor, fabrikalarda, 1917'de kurulan işçi denetim organlarını dağıtıyor, yerine tek kişi yönetimlerini kaim kılıyordu. Yine aynı günlerde, 1930 show triallerinin meşum savcısı Vishinski başta olmak üzere, bugünkü sosyal demokrasinin öncülleri olarak görülebilecek Menşeviklerin önemli bir kesimi, "proleterya diktatörlüğü" rejimine iltihak ediyordu. 1918'de, Sovyetler Birliği'ndeki devrimi bir dünya devrimine dönüştürmek için Almanya'da başlayan Spartakist ayaklanması, Sosyal Demokrat Noske'nin askerleri tarafından bastırılıyor, Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht, Noske'nin subaylarınca katlediliyordu.

Hitler, komünist liman işçilerinin boynunu, Fransız icadı olduğu için kullanmayı reddettiği giyotin yerine baltayla sepete düşürürken (bkz: Jan Valtin, *Out of the Night*, *Karanlığın Ötesinde*, Kibele Yayınları, Temmuz

2009) "saldırgan köpeği" Sovyetler Birliği'nin üzerine sürme planları yapan ve Münih komplosuyla bunu fiiliyata geçiren, Halil Berktay'ın hayran olduğu "büyük batı demokrasileri"ydi. Keza, Hitler yenildikten sonra, Stalin'in eline düşmemek için batılılara iltica eden Gestapo kalıntılarını istihdam eden de aynı "batı demokrasileri"ydi.

Sovyetler Birliği'nin işçi sınıfı, köylülüğü ve tüm halkları Stalinist terörle biçilir ve 1917 devriminin son kalıntıları ortadan kaldırılırken, Sovyetler Birliği'ne övgü düzenler, meşhur İngiliz sosyal demokratları bay ve bayan Webb'lerdi. Keza aynı dönemde, Sovyetler Birliği'ni ziyaret eden ve dönüşlerinde Stalin Rusya'sının "büyük başarıları"na övgüler düzen "işçi heyetleri"nin büyük çoğunluğu Avrupa sosyal demokrat partilerinin üyeleriydi.

Recep Peker'in 1930'lu yıllarda "devrim" adını verdiği sosyal Darwinist faşizan teorilerini ileri sürdüğü dönemde, tek partili rejimin işkencehanelerinde, ölümüne işkenceye uğratılanlar (bkz. Aydın Aydemir, *Şoför İdris*), gerçek bir işçi devrimi umuduyla TKP'ye katılmış devrimci işçilerdi. Recep Peker'leri yükselten ve teşvik eden Kemalist tek parti rejiminin en büyük destekçisi ise batılı liberal rejimler.

Son olarak, Doğu Perinçek, 1980'li yıllarda TİKP içindeki son devrimci direniş mevzilerine Stalinizm adına saldırırken, ona en büyük desteği veren de bizzat Halil Berktay olmuştu. Bunun ayrıntısını *Sapak* (1983-1992) adlı kitabımdan bir alıntıyla vermek isterim.

"Bir diğer önemli karar tasarısını Doğu Perinçek getirdi bir başka toplantıya. Bu, ‚Stalin'in reddedilemeyeceği' kararıydı... Bunun pratik anlamı, eğer ‚anti-Stalinist' fikirlerimde inat edecek olursam, fiilen partinin dışına düşeceğim, hatta partiden atılacağımdı... Beklendiği üzre, Oral'la [Çalışlar] Halil [Berktay] karar tasarısını desteklediler. Ne var ki, tartışmalar sırasında Oral'ın tedirgin, Halil'in ise fazlasıyla gayretkeş olduğu gözümden kaçmadı... Halil'in, sanırım aynı toplantıda, Doğu tarafından bile aşırı bulunup reddedilen ‚Mehmet Gündüz'e [Gün Zileli'ye] dergide altı ay yazı yazmama cezası verilmesi' ek önergesine yol açan gayretkeşliği, Gorbaçovculuk konusunda Doğu'nun kendisine ‚açık kapı' siyaseti izlemesinden kaynaklanıyordu." (s. 65-66)

Demek, zikzaklar çizen, yalnızca, bugün yargılanmalarından istifade edip yüklendiklerin değilmiş Halil Berktay. Senin, o meşum "TİKP Muhasebesinden" apartarak (zaten hiçbir zaman orijinal bir fikrin olmadı) *Taraf*'taki köşende yeniden piyasaya sürdüğün deyimleri kullanarak söyleyecek olursam, "politika sadece teoriyi" değil, insanı da yer!

23 Şubat 2009

Politika Lağımı!

Londra'nın Turnpike Lane semtinde, "demir leydi" Margaret Teatcher'in koyduğu kelle vergisine (Poll Tax) karşı mücadele içinde, 1980'li yılların sonunda oluşmuş, bizim de içinde yer aldığımız Haringey Solidarity Group'un (HSG) tek odalık bir yeri vardı. Dar merdivenlerle çıkılan binanın en üst katındaki bir diğer odada, kendine "Bülent bey" adını takmış, "avukatlık" yaptığını söyleyen şişman bir adamın bürosu bulunuyordu. Adam, sol mülteci örgütleriyle bir takım ilişkiler içindeydi. İltica edenlerin işlerine bakıyor görünüyordu. Masasının arkasındaki duvarda DHKP-C'nin koca bir bayrağı asılıydı.

HSG'de nöbetçi olduğum günlerde, HSG'nin bildirilerini ya da bize ulaşan bültenleri, yukarı çıkıp "Bülent bey"e de verirdim. Yine bir gün bu amaçla yukarı çıktığımda, "Bülent bey", "bana yardımcı olabilir misiniz" dedi, "Alevi mültecilerle ilgili bir rapor hazırlıyorum da Home Office'e." (Home Office, İngiltere'nin içişleri bakanlığıdır.) Yerimde çakılıp kaldım. Genelde yüze gelen birisi değilimdir ama o anda, "herhangi bir polis örgütüne yardımcı olmayız" sözleri çıkıverdi ağzımdan. O günden sonra "Bülent bey"in bana karşı daha çekingen bir tutum içine girdiğini fark ettim.

Bundan kısa süre sonra "Bülent bey"in, mülteci örgütleri içinde İngiliz polisi hesabına çalışan bir ajan olduğu HSG, daha doğrusu HSG'nin biz "Türkiye seksiyonu" tarafından açığa çıkarıldı. HSG'ye yüklü bir telefon faturası gelince işin peşine düştük, şimdi burada anlatması uzun sürer, kapının özel bir anahtarla açılarak içeri girildiğini, HSG'nin telefonunun kullanıldığını, konuşmaların bir kısmının seks hatlarıyla, bir kısmının da Türkiye'deki bazı kişilerle yapıldığını saptadık. Türkiye'deki aynı numaraları arayarak adamın gerçek adını öğrendik. Açığa çıktığını öğrenen "Bülent bey" apar topar bürosunu toparlayıp kaçtı. Sol mülteci örgütlerinde yaptığımız bir araştırma, adamın ajan olduğunu aşağı yukarı kesinleştirdi. Çeşitli örgütlere fotokopi makinası bağışlama teklifinde bulunmuş, meğer örgütlerin çoğu adamdan fena halde kuşkulanmaktaymış ama nedense bu "sırrı" kendi içlerinde muhafaza etmeyi uygun bulmuşlar. Kıbrıslı bir kadınla evli olan "Bülent beyin" evinde ise DHKP-C'nin değil, Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bayrağı asılıymış.

Durum açığa çıkınca, adama verdiğim cevabın ne kadar yerinde olduğunu düşündüm ve bana karşı çekingenliğinin kaynağını anladım. "Bülent bey", eğer uyanık davranmasam, Home Office'e vereceği rapor için beni de kullanmış olacaktı.

Kullanılma duygusu kötü bir şeydir. Uyanık olmak iyi bir şeydir ama çoğu zaman elinizde olmadan kullanılırsınız da. Politik mücadele, "düşmanımın düşmanı dostumdur" ya da "hedefe varmak için her yol mübahtır"

mantığına son derece cevaz veren bir alandır. Bu alanda, "düşmanın" başına indirilecek küçük bir "taş" bile çok değerlidir. Taşı kimin verdiği ya da nerden aldığınız, hatta elinize aldığınız sert cismin gerçekten taş olup olmadığı hiç önemli değildir. Politikada etik yoktur.

Çok eskilere gitmeyeyim ama son on yılda benim de başıma geldi böyle şeyler. Yani birileri, beni de düşmanının başına indirilecek "taş" niyetine kullanmaya kalktı. Bu yazıda bunları açıklayayım da, kimsenin "ah"ı kimsede kalmasın.

Hatırladığım ilk örnek, Mehmet Eymür adlı MİT ajanıdır. Mehmet Eymür, kendisiyle fazlasıyla didişen Aydınlıkçıları yıpratabilmek için benim *Havariler* adlı kitabımda Doğu Perinçek'le ilgili yaptığım saptamaları, o meşum sitesine almış, hatta bir arkadaşın söylediğine göre, bu alıntılar aynı sitede bugün de durmaktaymış. Mehmet Eymür, bir MİT'çi olması bir yana, Kızıldere'de, Mahir Çayan ve lise arkadaşım Sinan Kazım Özüdoğru da içlerinde olmak üzere, Dev-Genç'ten birçok arkadaşımın öldürülmesinde fiilen yer almış bir katildir. Daha sonra MİT içindeki serüveni ne olmuştur, bu beni hiç ilgilendirmiyor ama benim Doğu Perinçek'le ilgili olarak son derece bambaşka bir bağlamda yazdığım satırları alıp sitesinde kullanmaya kalkışması, benim yazdıklarımın gerçekliğini ya da gerçek dışılığını değil, Mehmet Eymür'ün bir katil olmakla da kalmayıp, aynı zamanda bir ahlâksız da olduğunu gösterir.

Ahlâksızlıkta *Zaman* gazetesi de Mehmet Eymür'den geri kalmaz. Fetullahçı hiziple bir politik çekiş-

me içinde olan Doğu Perinçek'i yerin dibine geçirmek için onlar da benim yazdıklarımı kullanmaya kalkıştılar. Bu yönde haberler yaptılar. Hatta benimle röportaj yapmayı önerme cüreti bile gösterdiler. Kesinlikle reddettim tabii ki. Bir kere de burada tekrarlayayım: Benim Doğu Perinçek ile ilgili yazdıklarım ve yargılarım, tamamen devrimci açıdan, Doğu'nun devrimden uzaklaşmasıyla, egemenlere sığınmasıyla ilgili yapılmış eleştirilerdir. Şunu da çok iyi bilirim ki, şu haliyle bile Doğu Perinçek, bu pisliklerden daha insandır, gittiği yön ne kadar yanlış olursa olsun onlar gibi konformist değildir hiç olmazsa. Mehmet Eymür gibi de eli devrimci kanına bulaşmamıştır.

Son olarak, Soner Yalçın'ın Odatv'si, benim bir yazımla ilgili bir haber yapmış. Haberin Türkçeden nasibini almamış olmasını bir yana bırakalım. Bu "oda" da benim son yazılarımda liberalleri hedef almamı, ulusalcı, anti-sabetaycı cephe lehine kullanmaya kalkmış: "Gün Zileli, eski arkadaşları Halil Berktay ve Oral Çalışlar'ı ağır bir şekilde suçladı."

Yanlış. Bir kere "suçlama" kavramı bana tamamen yabancıdır. Ben "suç", "suçlama", "suçlu" kavramlarından kesinlikle uzak birisiyim. Suç diye bir şey kabul etmediğim gibi suçlu diye de bir şey bilmem. Çünkü "suç" dediğiniz an bunun ardından ceza ve cezaevi gelir. Geçen gün genç bir arkadaş, msn'de, "peki ağabey, suçlular ne olacak cezaevleri kalkarsa" diye soruyordu. Tersten bir yanıt verdim: "Cezaevleri kalkarsa 'suç' da giderek kalkar" dedim. Evet, böyle inanıyorum. Cezaevini yaratan suç değil, suçu yaratan cezaevidir.

İşte bu nedenle, benim "eski arkadaşlarımı suçlamam" da söz konusu değildir. Olsa olsa eleştiririm, hatasını belirtirim, yanlışına işaret ederim, doğru yapmadığını söylerim ama asla kimseyi suçlamam. Sonar Yalçın'ı da suçlamam, *Efendi* gibi hilkat garibesi bir kitap yazdığı, *Kurtlar Vadisi* türü mafya ve MİT dizilerine danışmanlık yaptığı, bu tür kirli işlerden epey parsa topladığı, para kazandığı için. Ona sadece geçmişini hatırlatırım, kendisini devrimci sandığı dönemleri hatırlatırım, "nerden nereye" derim ama asla suçlamam. Halil Berktay ve Oral Çalışlar gibi değer verdiğim iki eski arkadaşımı suçladığıma ilişkin haberler imal ettiği ya da ettirdiği için bile suçlamam onu. Sadece "ayıp etmişsin" derim. Bir de, tüm eleştirilerime rağmen, Halil Berktay ve Oral Çalışlar'ın kendisinden çok daha kaliteli ve değerli olduğunu hatırlatırım.

Kişi olarak kimseyi suçlamam. Eğer illa suçlanacak bir şey varsa bunun politika lağımı olduğunu iyi bilirim çünkü.

1 Mart 2009

Acı Yazı...

1964 yılında Kıbrıs`ı bombalayan Türk savaş uçaklarının bombalarının üzerinde "acıttım mı cicim" yazısı bulunduğu rivayet olunmuş, gazeteler o zamanlar bunu haber yapmıştı. Televizyonlarda maçları izliyorsanız sık sık gözünüze çarpmıştır. Gol atan futbolcular "enternasyonal" bir işaret yaparlar. Bir kollarını öbür elleriyle dirsekten tutup havada sallarlar: "geçirdim". Maço edebiyatından buna benzer daha bir sürü örnek verilebilir. Tüm galiplerin ortak söylemidir bu.

Bu edebiyatın çok daha kibarcasına ve o ölçüde de sinsicesine dün (18 Mart 2009) *Taraf* gazetesinde rastlamak beni irkiltti ve açıkçası tiksindirdi.

Ergenekon davasından tutuklanmış *Cumhuriyet* başyazarı Mustafa Balbay'ın günlüklerini "büyük darbe planları" diye daha bir gün önce çarşaf çarşaf yayımlayan *Taraf* gazetesinin başyazarı Ahmet Altan'ın "içi acımış" Mustafa Balbay'ın günlüklerini okuyunca. "Acı acı" düşüncelere dalıp kendi kendine sormuş "neden yetmiyor" diye. Kibar maço Ahmet Altan'ın bu acıma edebiyatını açık maço diline tercüme edecek olursak, Ahmet Altan, kündeye getirdiğini düşündüğü Balbay'a

acımamakta, "acıttım mı cicim" demektedir, galiplerin, şımarıklığını belli etmemeye çalışan sahte tevazuuyla.

Taraf gazetesinin haber yazarı Yasemin Çongar'ın kadın olması bu "ince" maço edebiyata katılmasını engellememiş. Eskiden birlikte çalıştığı ve o zamanlar "şeftali" adını taktıkları Balbay'ın günlüklerini okuyunca "hüzünlen"ivermiş, günlüklerde adı geçenlere karşı "acıma hissi" duymuş, "acımış". Söylemesi "acı" olacak ama bu "hüzün", "acıma" laflarının tercümesi de ne yazık ki, "işte böyle geçiririz"dir. Sevincini ve şımarıklığını mümkün olduğunca belli etmemeye çalışan galiplerin sahte tevazuu açıkça göze çarpmaktadır burada da.

Bu yazıyı sadece bu "acıttım mı"cıların "geçirdik"çilerin bana son derece iki yüzlü gelen "acıma", "hüzünlenme" edebiyatının sahteliğine dikkat çekmek için yazdım. Yoksa dikkat çekilecek daha çok şey var. Örneğin, "niye yetmiyor" diye "hüzünle" soran Ahmet Altan'a, aynı gün, herhalde yüklüce bir para karşılığında AKP'nin seçim afişini koca bir sayfa yayımlayan *Taraf* gazetesiyle ilgili olarak aynı soruyu yankılayıp "niye yetmiyor" diye sormak gibi ya da "darbe yapma" planları içinde olan "askerler"in "askerlik mesleğine ihanet etmesi"nden dolayı hüzne kapılan Yasemin Çongar'a, askerlik mesleğinin savaşmak ve darbe yapmaktan başka bir fonksiyonu olup olmadığını sormak gibi...

19 Mart 2009

MHP Nereye Gidiyor?..

Etyen Mahçupyan'ın, 22 Mart 2009 tarihli *Taraf* gazetesinde çıkan, "MHP Nerede Duruyor?" başlıklı yazısı liberallerimizin yalnızca AKP ile değil, aşırı sağın geleneksel partisi MHP ile de ittifak halinde olduğunu gösteren bir belge niteliğinde. Mahçupyan'ın MHP ile ilgili tahlillerini aktarmaya çalışayım.

Mahçupyan'a göre, MHP milliyetçiliği, köşelerinde devlet, yerellik ve şiddet bulunan bir üçgenin ortasında yer almaktadır. Bu parti, 12 Eylül'de devletten "darbe" yiyince yerelliğe (geleneksel muhafazakâr, milliyetçi-dinci Anadolu sağcılığına bu adı veriyor) daha çok ağırlık vermiş. Bu yönelimi, demokratik bir gelişme olarak yorumluyor Mahçupyan:

"Yerellik boyutu, bugün MHP'nin niçin kendisini ulusalcılardan ayrımlaştırmak için bunca çaba harcadığını, niye darbecilere karşı açıkça demokrasiyi savunduğunu anlamak açısından çok önemli gözüküyor."

MHP'nin "yerel değerlere" önem vermesi, Mahçupyan'a göre, onu, Türkçülükten İslami değerlere yaklaştırmıştır.

MHP, üçüncü köşesini oluşturan şiddetten de giderek uzaklaşmaktadır yazarın görüşünce. Devlet Bahçe-

li'nin "bilinçli pozisyon alması sayesinde" MHP şiddete bulaşmak istemeyen bir parti haline gelmiş:

"Çünkü muhtemelen epeyce doğru bir Türkiye analizi yapıyorlar. Bu ülke giderek daha fazla demokrasiye sahip olacak ve giderek daha çeşitlenmiş bir toplumla bu deneyimi yaşayacak."

Mahçupyan'a göre, MHP, Ergenekon davasını esastan destekleyen ve askerin siyaset üzerindeki vesayetine karşı çıkan bir muhalefet yürütecektir ki, bu MHP'yi iktidar alternatifi bile yapabilir:

"Askeri vesayetin kalkmasıyla birlikte normalleşecek siyasette, AKP oyları da kendiliğinden inme eğilimine geçecektir. Diğer taraftan MHP tabanı ile AKP tabanı arasında büyük farklar da yoktur ve yerellik unsuru birçok kişi için MHP'yi anlamlı bir alternatif haline getirecektir."

Etyen Mahçupyan'ı okurken, Aydınlık hareketinin kılı kırk yaran siyasi tahlillerinden birini okuyormuş gibi hissettim kendimi. Liberaller, kendilerini çok farklıymış gibi gösteriyorlar ama aslında siyasi alana ilişkin tahlil yaparken, ittifak yapılacak güçleri belirlerken Marksist-Leninistlere müthiş benziyorlar.

Bu tür siyasi tahlillerin, geçmişte olduğu gibi, ayrıntılara indikçe ve kılı kırk yardıkça çuvallaması kaçınılmaz olmaktadır elbette ve siz de bu "deve"nin hangi hörgücünü düzelteceğinizi şaşırırsınız. Yine de deneyelim.

Birincisi, 12 Eylül'den sonra devletin MHP'lileri baskı altına almasıyla devletle MHP arasındaki "doğal ittifak"ın zedelendiği doğru değildir. Daha doğrusu, böyle bir "doğal ittifak" yoktur. İttifak bağımsız güçler arasında olur. Oysa MHP, devletin doğrudan paramiliter sokak gücüydü ve bugün de öyledir, bunda değişen bir şey yoktur. Bugün devlet, 1970'lerde olduğu gibi, sokakta devrimci avına çıkma gereği duymadığı için MHP'nin bu paramiliter özelliğini kullanmamaktadır, hepsi bu. Öte yandan, Kürtlere karşı girişilen gayri-nizami savaşta MHP resmen yer almasa da, pek çok MHP militanının hizmete sunulduğu bilinmektedir. Keza Susurluk sürecinde de, Çatlı başta olmak üzere MHP bağlantılı birçok unsur açığa çıkmıştır. Kaldı ki, en son Hrant Dink cinayeti faillerinin MHP'nin ideolojik fideliğinde yetiştiklerini unutmak, hafıza-i beşerin gerçekten nisyan ile malûl olduğunu göstermektedir. Yoksa nisyan ile malûl olan politika üreticisinin hafızası mıdır?

İkincisi, MHP'nin şiddetten uzak durduğu da doğru değildir. Bugün üniversitede öğrencilere taşlı, sopalı, baltalı saldırıları düzenleyenler MHP bağlantılı Ülkü Ocakları mensuplarından başkası değildir. MHP, 1970'lerdeki gibi bir iç savaş ortamı olması halinde binlerce faşist militanıyla hazır kuvvet olarak beklemektedir.

Üçüncüsü, Mahçupyan'ın, MHP'nin "yerellik" yönünde ilerlemesini olumlu bulması oldukça şaşırtıcıdır. "Yerellik" denen Anadolu sağcılığı MHP'nin esas ideolojik belkemiğini oluşturur eskiden beri. Alpaslan Tür-

keş, daha başından dinci-milliyetçi-muhafazakâr Anadolu sağcılığı yönünde adımlar atmış ve Nihal Atsız gibi köktenırkçıları tasfiye etmiştir. Bugün Bahçeli de aynı yolda yürümektedir. Mahçupyan'ın, "yerellik" adını verdiği Anadolu sağcılığında ne gibi bir olumluluk bulduğu merak konusudur. Sanırım, Mahçupyan, Türkiye'nin merkez sağdaki oy depolarının ideolojik fideliği olan Anadolu sağcılığını "demokrasi"nin temellerinden biri olarak görmektedir. Bu bakışın, liberallerin demokrasi ufkunun sağcı oy depolarıyla kısıtlı olduğunu göstermesi bir yana, eğer MHP yerellik yönünde ilerliyor, yani sağcı oy depolarını ele geçirme yönünde bir gelişme gösteriyorsa, bu, Türkiye'nin geleceğinde demokrasiye değil, faşizme işaret eder.

Dördüncüsü, MHP'nin Ergenekon davasını desteklediği doğru olsa da, askeri vesayete karşı çıktığı doğru değildir. Çünkü askeri vesayetle Ergenekon davası tam olarak üst üste oturmamaktadır. MHP, aşırı sağdaki ulusalcı rakiplerini bastırdığı için elbette Ergenekon davasını destekler ama aynı zamanda AKP ile el ele parlamenter-askeri diktatörlüğü yeni baştan düzenleyen askeri vesayet düzenine de destek olur. Liberaller ne kadar askeri vesayet düzeniyle "çatışma" halindeyse, MHP de o kadar çatışma halindedir. Liberallerimiz de, MHP de, askeri vesayete değil, askeri vesayetin parlamentoyu bütünüyle geçersiz hale getirmesine karşıdırlar. Nitekim, bugünkü hükümet-asker ittifakını gönülden destekleyenler de onlardır. MHP, ek olarak, AKP'yi, askerlere yeterince saygı göstermediği noktasında sıkıştırmaya çalışmaktadır.

Yazıyı bağlarken, MHP'nin bugünü ve yarını üzerine de bir şeyler söylemek isterim. MHP, bugün de aşırı sağcı, faşist bir partidir. Bu niteliğinde temelde hiçbir değişiklik olmamıştır. Ancak, bugünün Türkiye'sinde rüzgâr, 1920'ler ve 1930'lar Almanya'sının tersine, radikal uçlara doğru değil, ılımlı-merkeze doğru esmektedir. Başında, usta bir reelpolitiker olan Bahçeli'nin bulunduğu MHP, bugünkü politik ve sosyal koşullara uygun bir iktidar stratejisi izlemektedir. MHP, aşırı sağdaki, yüzde 5 ilâ 10 arasında oynayan aşırı sağ oyları çantada keklik olarak görmektedir. İktidara yürüyebilmek için merkez sağdaki ve merkezdeki oy depolarına ulaşmasının zorunlu olduğunu bilmekte, bu yüzden kendisine "merkez"de bir parti görüntüsü kazandırmak istemektedir. Böylece AKP'nin taban oylarını kendine çekmekle kalmayacak, şehirlerdeki daha modernist orta sınıf oylarını kazanacak, hatta devletçi-laik-milliyetçi CHP oylarına bile el atabilecektir. Sonrası mı? Parlamentoda birinci parti konumuna yükselip iktidarın anahtarını ele geçirebilecektir. Yeni bir Hitler'i iktidarda gördüğü zaman acaba Mahçupyan, böyle bir yazı yazdığı için mahçup olacak mıdır?

24 Mart 2009

"Pembe Elma İttifakı"

İntikamcılığı sevmem. Artık kendini savunma olanağından yoksun, ölmüş bir insanın arkasından konuşmayı da. Ama öldürülmüş yüzlerce devrimcinin anısına da saygılı olmak gerektiğini düşünürüm.

Bu yüzden, Muhsin Yazıcıoğlu'nun ardından olumsuz bir şeyler yazmak gelmiyor içimden. Ne var ki, liberallerimizin, cenaze namazı kılan bir avlu dolusu mümin havasında, ellerini kulaklarına götürüp, hep bir ağızdan, Yazıcıoğlu için "iyi bilirdik" demeleri de, öldürülmüş ya da halen hayatta binlerce devrimcinin ruhuna azap verecek ölçüde unutkanlık ya da unutma isteği kokmaktadır. Bu gününü tartışmak istemiyorum ama rahmetli Yazıcıoğlu geçmişteki çok sayıda cinayetten sorumluydu, yakın zamandaki Hırant Dink cinayetinde de taraftarlarının dahli olduğu bilinmektedir.

Ne var ki, ulusalcı İP kadar reelpolitik olan ve düşmanımın düşmanı dostumdur reelpolitiğini pek büyük bir dikkatle (ve aynı zamanda gizlenemez bir riyakârlıkla) uygulayan liberallerimiz, böyle bir reelpolitiğin kaçınılmaz gereği olarak, topluca ve gönüllü hafıza kaybına uğrayıp Yazıcıoğlu'nu "demokrat" ilan etmiştir.

Bu hafıza kaybı, yalnızca Yazıcıoğlu'yla ilgili değildir. Aynı zamanda MHP ve MHP'nin yan örgütü Ülkü Ocaklarının dahil olduğu "Kızıl Elma İttifakı"nın sonuçlarıyla ilgili bir hafıza kaybı da söz konusudur. Bundan önceki yazımda, Etyen Mahçupyan'ın MHP ile ilgili iyimser yorumlarını aktarmıştım. Benzer bir tutumu, *Radikal İki*'nin (5 Nisan 2009) son sayısında Baskın Oran da sergilemekte ve MHP'nin CHP'den daha olumlu, daha demokrat bir parti olduğunu belirtmektedir.

İP'in Kızıl Elma ittifakını ilan etmesinin ve bu partinin lideri Doğu Perinçek'in oğlu Mehmet Perinçek'in bu ittifak adına meydanlarda Ülkü Ocakları Başkanı ile el ele vererek, daha genç yaşta siyasi hayatını noktalamasının üzerinden olsa olsa beş altı yıl geçmiştir oysa. "Beşer"in "nisyan"ının "malul" olması için epeyce kısa bir zaman.

"Beşer"in liberal kanadı, bütün bunlar yaşanmamış ve "kızıl elma"nın vahim sonuçları görülmemiş gibi, ulusalcılardan hiç de geri kalmayan bir iştiyakla ellerini faşist parti ve güçlere uzatarak ittifak çağrısında bulunmaktadır. Ulusalcılar, faşist parti ve güçlere milliyetçi (anti-emperyalist!) oldukları için el uzatmıştı, liberaller de aynı şeyi, faşist parti ve güçleri "demokrat" ilan ederek yapıyor. Bence bu seferki daha da vahim. Faşiste milliyetçi demek hiç de gerçek dışı değildir ama onu özgürlükten yana göstermek iyice vahim bir şeydir.

"Kızıl Elma ittifakı"nın dünyaya getirdiği ucubenin ne olduğunu biliyoruz.

Tarihi bir anıştırmayla, "Pembe Elma İttifakı" adını verebileceğimiz yeni cephe çalışmasından nasıl bir yaratık çıkacak dersiniz?

6 Nisan 2009

"Sayın Muhbir Vatandaş!"

Bir arkadaşım, insanların ruh halini çok güzel özetledi:

"Sabahleyin *Taraf*'ın 'Postallı Hocalar Gözaltında' manşetiyle uyanmak bir kâbustu."

12 Mart askeri cuntası döneminde, bir "sayın muhbir vatandaş" sözü dolaşırdı sıkıyönetim komutanlarının bildirilerinde. Çok gülerdik bu söze. O dönemde, halkın arasında ironik bir deyim haline gelmişti bu.

Daha sonraki dönemde, 1970'lerin sonlarına doğru, benim de içinde yer aldığım *Aydınlık* gazetesi, sol içi çekişmeleri ihbarcılık noktasına sürükleyerek, bu "sayın muhbir vatandaşlık" payesini hak eder oldu.

Taraf gazetesinin bugünkü tarzını, o günkü *Aydınlık*'ın ihbarcı ve çığırtkan tarzına çok benzetiyorum. Kaptan köşkünde Ahmet Altan'ın oturduğu, eski Aydınlıkçılardan Alper Görmüş ve Halil Berktay'ın çarkçıbaşılığını yaptığı bu gazete, aynı eski *Aydınlık* tarzında sürmanşetlerle, koca puntolu sansasyonel haberlerle her gün sayısız ihbar ve yargısız infaz yapmaktadır. İşte bir örnek:

"Bu gözaltılar 'darbe hazırlıklarının' üniversitelere kadar girdiğine dair polisin elinde 'belgeler' ya da 'bilgiler' olduğunu gösteriyor." (Ahmet Altan, "Hocalar", 14 Nisan 2009)

Yani polis birini tutuklamışsa, boşuna tutuklamaz, elinde belgeler, bilgiler, hatta (söylemeye çekinmiş ama) kanıtlar vardır demek istiyor. Baş köşe yazarımız, söylediklerinin, Stalin'in, 1930'lardaki "show trial"lerini (gösteri mahkemeleri) sahneleyen Sovyet gizli polisi GPU'nun argümanlarına tıpatıp uyduğunun ve bu argümanın ancak en koyu totaliter rejimlerde geçerli olduğunun farkında mıdır acaba?

O yıllarda GPU ya da onun ad değiştirmiş hali NKVD, geceleri (polis, her yerde gece sabaha karşı gelir) baskın yaparak insanları alıp bilinmeyen bir yerlere götürdükten sonra şunu ileri sürerdi:

"Biz birisini tutuklamışsak, suçlu olduğu için tutuklamışızdır. GPU'nun tutukladığı birisinin suçsuz olabileceğini düşünmek ayrıca suçtur."

Yani, tutuklanan, otomatikman suçludur. Tutuklayan, suçu ispatlamak zorunda değildir. Tutuklanan, suçsuz olduğunu ispatlamak zorundadır ki, bu olanakları da büyük ölçüde elinden alınmıştır.

Taraf'ın yeni "sayın muhbir vatandaşları"na ek olarak, savaş alanına başka güçler de sürülmektedir. Bunlar, eski komünistlerden bazılarıdır. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle varlığı anlamsız hale gelmiş eski TKP'nin genel sekreteri Nabi Yağcı (Haydar Kutlu).

Taraf röportajcısı Neşe Düzel tarafından sahaya çıkartılan Nabi Yağcı, sanki dehşete kapılacak başka bir şey kalmamış gibi, CHP'nin oylarının artışından dehşete kapılmış (*Taraf*, 13 Nisan 2009). Aklı selim sahibi biri sandığımız (bugüne kadar öyle görünüyordu) Murat Belge ise (*Taraf*, 14 Nisan 2009) kendi köşesinde, CHP'nin oy artışının "Ergenekon"un çabaları sonucu olduğu saçmalığını ileri süren Nabi Yağcı'ya hak veriyor.

CHP liderliğinin milliyetçi-devletçiliğinin, MHP'nin milliyetçi-ırkçılığı ya da AKP'nin milliyetçi-dinciliği kadar olumsuz olduğu doğrudur ama CHP'nin artan oylarını "Ergenekon"un hanesine yazmak, paranoyanın çıldırma noktasına vardığının göstergesi olabilir ancak. Bu, tüm AKP oylarını şeriatçı olarak gören ulusalcı paranoya kadar sakat bir şeydir. Oysa, her iki halk kesimi de, AKP ve CHP'nin bekçisi olduğu bu sistem tarafından ezilmektedir ve temelde çıkarları ortaktır. Genel Kurmay'ın estirdiği rüzgârla bayraklı yürüyüş çılgınlığına kapılan yüzbinleri ben de eleştirmiştim zamanında (*Açık Gazete*, "Çağlayan'daki Çılgın Kalabalık"). Ama bu kitleyi faşist ya da "Ergenekon"cu yaftalarıyla "taltif etmek" aklımın köşesinden geçmemişti. Hatta, bu insanların, bazı devletçi önyargılar taşısalar da AKP iktidarına karşı bir yöneliş-le meydanlara koştuklarını o zaman da biliyordum.

AKP'ye ya da CHP'ye oy veren vatandaşları, kimi önyargılarından dolayı eleştirebiliriz. Ne var ki, "sayın muhbir vatandaş"lar, eleştirinin de ötesinde, esaslı bir "yetti gari"yi hak ediyor artık.

15 Nisan 2009

İttifaklar ve Müttefikler...

İttifaklar sorunu, devrim mücadelesinin en zor sorunudur. Bir yandan, "düşmanımın düşmanı dostumdur" reelpolitiğinin anaforuna kapılmamak zorunludur, diğer yandan devrim mücadelesinin dostlara ihtiyacı vardır. Bu tam bir dilemmadır ve bu konuda geçmiş, bir hatalar mezarlığı halinde önümüzde durmaktadır.

Ukraynalı yoksul köylülerin mücadelesini örgütleyen anarşist Mahno'nun deneyi bu dilemmayı çok iyi anlatır. Mahno, Rus iç savaşı sırasında, birbiriyle kıyasıya savaşan iki tarafla, hem Beyazlarla, hem de Kızıllarla savaşmıştır. Ne var ki, beyaz tehlike Ukrayna köylü mücadelesini iyice tehdit eder hale geldiğinde, Kızılorduyla ateşkes yapmış, Kızıllarla ittifaka girmiş, hatta gerilla birliklerinin, Kızılordunun bir tümeni gibi anılmasına da razı olmuştur. Ne var ki, Kızıllar, Beyaz tehlike savuşturulur savuşturulmaz öncelikle Mahno'nun köylü çetelerine saldırmıştır. Bu, defalarca tekrarlanmış ve Mahno, Kızılların ilk fırsatta kendisine ihanet edeceğini bile bile Beyazlara karşı onlarla ittifak yapmak zorunda kalmış, sonunda Ukrayna köylü gerilla mücadelesi, Kızılordunun nihai saldırısıyla yenilmiştir.

1930 yılına doğru, Hitler Nazizmi yükselişe geçmiş iktidara doğru ilerlerken, o sırada ülkenin ikinci büyük partisi durumunda olan bir milyon üyeli Alman Komünist Partisi, Alman Sosyal Demokrat Partisini baş hedef alarak, Nazizmle dolaylı bir ittifaka girmiştir. Alman Komünist Partisi, söylemde Nazizmi hedef alıyor, hatta yer yer Nazi sokak güçleriyle de sokak savaşlarına giriyordu ama Jan Valtin'in *Karanlığın Ötesinde*'de (Kibele, Temmuz 2009) anlattığı gibi, sosyal demokrat sendikaların toplantılarını Nazi sokak güçleriyle ittifak halinde basmaktan da çekinmiyordu. Bu yanlış ittifak politikası, sonunda Nazizmin zaferiyle, Hitler'in 1933 yılında iktidara gelmesiyle, hem komünistleri, hem de sosyal demokratları temizlemesiyle sonuçlanmıştır.

1936 İspanya Devrimi ve İç Savaşı sırasında anarşist milislerin durumu daha da karmaşıktır. Barcelona'da, Franko'nun darbesine karşı direnen işçiler, anarşistlerin önderliğinde darbeyi yenilgiye uğratmıştır. O zamanki Katalonya hükümetinin başkanı Company, anarşistleri makamına çağırmış ve "kazandınız" demiştir, "şimdi istediğinizi yapabilirsiniz. İsterseniz beni de makamımdan atabilirsiniz." (Bu konuda bkz. Abel Paz, *Halk Silahlanınca*, Kaos Yayınları). Fakat zaferi kazanan anarşistler böyle yapmamış, Company'nin başkanlığında, "Milis Merkez Komitesi" adıyla bir cephe hükümeti kurmayı tercih etmişlerdir. Bu hükümette, anarşistlerin yanı sıra, sosyal demokratlar, komünistler, cumhuriyetçiler ve Katalan milliyetçileri yer almıştır. Yani anarşistler, zafer kazandıkları halde Franko'ya

karşı ne kadar güç varsa onlarla ittifaka gitmeyi tercih etmiştir. Bunun sonucunda, başlangıçta çok küçük bir güç olan Stalinist-Komünistler, anarşistlerin sağladığı özgürlükçü ortamdan da yararlanarak adım adım güçlenmiş ve 1 Mayıs 1937 Barcelona komplosuyla anarşistleri tasfiye etmeye girişmiş, anarşistlerle komünistler günlerce Barcelona sokaklarında savaşmıştır. Bunun ardından, anarşistler, ülke çapında kötüleşen duruma bağlı olarak, anti-faşist güçlerle ittifakı sürdürerek Cumhuriyetçi hükümete katılmış ve dolayısıyla devrimin yavaşlatılmasına rıza göstermiş, bunun ardından Negri'nin sağ sosyal demokratlarıyla işbirliği yapan Stalinistler, Franko'yla mücadele adı altında devrimi tasfiye ederek, anti-faşist mücadelenin yenilgiye uğramasına yol açmışlardır.

Dünyadan verdiğimiz bu iki örneğin ardından Türkiye'deki örneklere geçelim. Ankara'yı destekleyen, "kurtuluş savaşı"nda yer almaya heveslenen ve Kemalistlerle ittifak yapmaya çalışan komünistler, bizzat Ankara hükümeti tarafından tasfiye edilmiştir (Bkz. Emrah Cilasun, *Mustafa Suphi*, Agora Kitaplığı). Buna rağmen, Kemalistlerle müttefik olma hevesini hiçbir zaman yitirmeyen TKP, en büyük darbeleri Kemalist iktidarlardan yemiştir.

İsmet Paşa diktatörlüğü döneminin sonlarına doğru, yeni kurulan Demokrat Parti (DP) ile ittifaka giren TKP, DP'nin iktidara gelmesinden bir yıl sonra geniş çaplı bir tevkifata uğramıştır. DP iktidarının sonlarına doğru, bu sefer yeniden CHP ile müttefik konumuna geçen komü-

nistler, 27 Mayıs'tan sonraki CHP yanlısı cuntanın takibatından hiçbir zaman kurtulamamışlardır.

Bugüne gelecek olursak. Bugün, egemenlerin iki kesimi keskin bir iktidar mücadelesi içindedir: Dinci-milliyetçiler (yani AKP) ve devletçi-milliyetçiler (yani ulusalcılar).

Keskin iktidar mücadelesi veren bu iki kesim, doğal olarak kendilerine soldan da yandaşlar aramaktadır. Evet, sol bugün kitlesel bazda çok fazla etkili değildir ama kamuoyunu oluşturan ideolojik aygıtlarda küçümsenmeyecek bir ağırlığa sahiptir, bu yüzden hiçbir siyasi güç hesaplarını yaparken solu dikkate almamazlık edemez.

Bu iki iktidarcı kesimin soldan müttefik arayışları, ürününü de vermiştir üstelik. Sol ikiye bölünmüştür. Bir kısmı, din aleyhtarlığı, anti-emperyalizm, geleneksel Kemalizm yandaşlığı ve ulusalcılık aracılığıyla devletçi-milliyetçi odakla ittifaka girmiş, hatta daha da öteye giderek onun tabanını oluşturmuştur. Diğer bir kısmı ise, darbe karşıtlığı, ordunun vesayetine karşı olma, kimlik sorunu gibi güdülerle, dinci-milliyetçiliğin müttefiki liberalizmin hemen arkasında konuşlanarak dolaylı bir şekilde dinci-milliyetçi AKP iktidarının adı konmamış müttefiki haline gelmiştir. Kürt solu da, devletçi-milliyetçilik karşıtı beklentileri nedeniyle bu kesime yakın bir konumlanma içine girmiş bulunmaktadır. Üzülerek belirtmek gerekir ki, devletçi-milliyetçiliğe olduğu kadar dinci-milliyetçiliğe de karşı olması gereken anarşistlerin bir kısmı da konformist bir yaklaşımla bugün fiilen bu cephenin destekçisi konumundadır.

Bu iki kesimden görece bağımsız bir konumda olup, "yesinler birbirlerini" diyen bir kesim daha vardır (örneğin *Birgün* ve *Evrensel* gazeteleri). Çok radikal gibi gözükmesine rağmen, bu tutum sadece "biz oynamıyoruz" anlamına gelir ve solun kendi kendisini mücadeleden diskalifiye etmesinden başka bir sonuç vermez. "Oynamayana" kimse top atmaz zaten.

Oysa devrimci tutum oynamamak değil, tersine oynamak ama doğru oynamaktır. Karşı tarafın ya da tarafların kalesine gol atmak yerine kendi kalene gol atmamaktır.

Genel seçimler öncesinde ve sırasında kamu vicdanının rüzgârı AKP'den yana esiyordu. Çünkü TSK, her türlü kamusal duyarlılığı bir yana atarak AKP'ye karşı açıktan saldırıya geçmiş ve AKP'nin seçimleri büyük farkla kazanmasına yol açacak ölçüde kitlelerde bir mağduriyet psikolojisine neden olmuştu. İnsanlar, AKP'yi pek beğenmeseler de sırf ordunun inadına gidip AKP'ye oy verdiler. Mesele tek başına oy da değil, toplumun vicdanı ve duyarlılığı AKP'den yana aktı o günlerde. Cumhuriyet mitingleri ve ordunun baskısı, sadece ve sadece AKP'ye yaradı.

Bugün durum tersine dönmüş bulunmaktadır. Nasıl o günkü ordu baskısı AKP'ye yaramışsa, bugün de AKP iktidarının baskısı ve tutuklama furyası toplumsal vicdanı rahatsız etmekte ve insanlar yönlerini yavaş yavaş AKP'ye karşı dönmektedir. Elbette rüzgâr gülünün bu ani dönüşünden ulusalcılar da azami ölçüde yararlanmaya çalışacaktır. Öyle sanıyorum ki, *Radikal* gazetesi

bu tersine gidişin farkına vardı ve son tutuklamalarda, gemi azıya almış ve gözü kararmış bir şekilde bayır aşağı giden *Taraf* gazetesinin tersine, "Ergenekon Şaşırdı" başlığını atarak firene basma gereğini duydu. Öte yandan, bizzat *Taraf* gazetesi yazarı Oya Baydar, "Kurbağa Çıktım" (Taraf, 18 Nisan 2009) yazısıyla gazetesinin "postallı rektörler" başlığına net bir şekilde "dur" dedi. Bu tür gelişmeler son derece hayırlıdır. Firensiz bir araba duvara çarpıp parçalanmaya mahkûmdur. Neyse ki, firenlerin balataları tamamen aşınmamış.

Bugünkü somut durumda, devrimciler, "yesinler birbirlerini" konformizmine de düşmeden, hem ulusalcılardan, hem de AKP-liberaller ittifakından eşit uzaklıkta bir tutum izlemeli ama esas olarak da AKP'ye karşı dönen kamu vicdanı rüzgârının yanında yer almalıdır. Unutmayalım ki, siyasi alan boşluk tanımaz. AKP karşıtı cereyana omuz vermemek, alanı, yeniden atılıma geçmek için elverişli koşulların doğmakta olduğunu düşünen ulusalcılara bırakmak anlamına gelecektir.

18 Nisan 2009

Altı da Bir, Üstü de Birdir Yerin!

Bedrettin Dalan'ın İstek Vakfına ait arazide gömülü silâhlar bulunmuş. Bazı emekli ya da muvazzaf subaylar aranıyor ve yakalananlar da sorgulanıyormuş. Peki ama neden?

Ben olsam, yer üstündeki silâhları yerin altına gömdükleri için o subaylara madalya verirdim.

Hatta bu madalyaları derecelendirirdim de. Silâhı tamamen imha edene birincilik madalyası, silâhı en derin noktalara gömene ikincilik madalyası, daha az derine gömene üçüncülük madalyası, silâhı ordudan yürütüp evinde saklayana da mansiyon verirdim.

Şimdi, şaka bir yana da (her şaka biraz da gerçeğe tekabül eder ayrıca) o silâhlar yerin üstünde olunca insan öldürmüyor muydu? Bugüne kadar onca faili meçhul cinayet yerin altına gömülen silâhlarla mı işlendi, yoksa polisin, Jitem'in ve ordunun yerüstü silâhlarıyla mı? Dağlardaki Kürt gerillalarını olsun, kasabalardaki silâhsız Kürtleri olsun, devlet tarafından örgütlenen bir gayrinizami savaşla öldüren silâhlar yerin üstünde çalışan, yasal devlet silâhları değil miydi? Bugün de hâlâ ordu ve polisin bu yerüstü silahları ölüm saçmaya devam etmiyor mu?

Zaten ordu ve polisin fonksiyonu nedir? Bu kurumlar neden tepeden tırnağa silâhlıdır? Bu ülkede yaşayan insanları öldürmek için değil mi? Ordu, komşusu ülkelerin topraklarına da girip, dağı taşı bombalayarak öldürmüyor mu? Silâhın yerüstüsü, yeraltısı diye bir ayrım olabilir mi? Silâh silâhtır işte. İster gömün, ister gömmeyin, çalıştığı sürece öldürür ve zaten bu amaçla imal edilmiştir.

Şimdi *Taraf* gazetesi ve yazarları, hükümetle birlikte ellerini oğuşturuyor "yakaladık" diye. Polis ve ordu, hükümetin önayak olmasıyla yer altında silâh yakalamış. Bu silâhların hükümete karşı darbe yapmayı planlayanlar tarafından gömülmüş olması muhtemeldir. Ne var ki, bu, hükümeti ve *Taraf*'ı fazlasıyla ilgilendirse de halk açısından özel bir ilgi konusu değildir. Halkı, yer altına gömülmüş veya gömülmemiş, üstüne doğrultulmuş bütün silâhlar ilgilendirir. Halka ölüm saçan tüm silâhlar imha edilmelidir.

Taraf gazetesi "tüm silâhlar imha edilsin" diyor mu? Hayır, demiyor. O, silâh tekelinin hükümetin kontrolünde olmasını istiyor sadece. Ordu, hükümetin denetimi altında olsun diyor. Bu, halktan insanların, hükümetin denetiminde öldürülmeye devam edilmesini savunmaktan başka anlama gelmez.

Çok mu "ya hep, ya hiç"çiyim. Evet, öyleyim. Tüm silâhlar ve ordular imha ve ilga edilmedikçe yasal ya da yasal olmayan cinayetler devam edecektir.

Namık Kemal'in dediği gibi, "altı da bir, üstü de birdir yerin".

26 Nisan 2009

Unpopüler Yazar Olmak!

Bir arkadaşım, "*Taraf*'la didişeceğine travesti cinayetlerini yazsana" dedi. Bir başka arkadaşım, bundan birkaç gün sonra, "niye başına dipçik vurulan Kürt çocuklarını, tutuklanan çocukları yazmıyorsun" diye serzenişte bulundu. Her ikisine de, "ben unpopüler bir yazarım" diye cevap verdim ama yeterince açıklayıcı olmadığımı da hissettim. İçimde ukte kalmıştı. Bu konuyu biraz daha açmalıydım.

Travesti cinayetlerine, söylemeye bile gerek yok ki, karşıyım. Ama bu konuda bir şey yazamam, çünkü bu konuyu işleyen birçok yazardan farklı söyleyebileceğim bir sözüm yok. Bilinen şeyleri tekrar etmekten hoşlanmam.

Çocukların başına dipçik vurulmasına elbette karşıyım. Ama bu konuyu da işleyen çok oldu. Onlardan fazla ya da farklı yazacağım bir şey yok. Özel olarak söyleyecek bir şeyim yoksa susmayı ve dinlemeyi tercih ederim.

Çocuk tutuklamalarıyla ilgili bir gruba dahilim. Bu grubun yaptığı etkinlikleri gelen maillerden anı anı izliyorum. Grup, bu konuda yazılan yazıları da iletiyor. O kadar çok yazıldı ki bu konu. Ellerine sağlık, birçok ya-

zar karşı çıktı bu insafsız devlet baskısına. Onlara katılıyordum ama ekleyecek bir lafım yoktu. En sevmediğim şeydir, hemfikir olduğum konularda lafı uzatmak. Söylenen söylenmiştir zaten. Malumu bir de sen ilan etme derim kendi kendime.

Ne zaman yazma gereksinimi duyarım? Eğer o konuda fazlaca kalem oynatılmamışsa ya da daha önemlisi, o konuda cereyan ters yönden esiyorsa. Unpopüler yazar, rüzgârın tersine yazan yazardır... Bir zamanlar, 1980'lerde, *Akıntıya Karşı* diye kısa süreli bir yayın çıkmıştı. Çok tutmuştum bu adı. Unpopüler yazar, akıntıya karşı yüzer ve yazar.

Bugün neden, yukarda belirttiğim konularda değil de, örneğin *Taraf* gazetesi hakkında yazmayı tercih ediyorum? Bir bakıma *Taraf* da akıntıya karşı yüzen bir gazete değil mi? Bence değil. *Taraf*, kendine öyle bir görüntü vermeye çalışsa da, aslında tam anlamıyla akıntının gazetesi, Ahmet Altan da akıntının yazarı. Ahmet Altan'la birlikte, kafasına dipçik vurulan çocuklar için ağlaşmak yerine, Ahmet Altan'ın "terörist"likle damgaladığı ve elinde hiçbir delil olmadığı halde, sokaktan geçen bir genci neredeyse bilerek vurmuş gibi gösterdiği, Bostancı'da öldürülen genç devrimciyi savunmayı tercih ederim. Çünkü, bir çocuğun başına polisin ya da jandarmanın dipçik indirmesine, Ahmet Altan da dahil, büyük çoğunluk karşı. Bu konuda hiçbir ihtilaf yok aramızda. Ne var ki, Bostancı'da öldürülen gençle ilgili büyük bir kafa karışıklığının olduğu bizzat Ahmet Altan'ın yazısından belli. Hayır, Ahmet Altan'ın kafası karışık

demek istemiyorum. Onun kafası son derece net. O, popüler bir yazar olarak, kafa karıştırma görevini yerine getiriyor. Yüzlerce polis tarafından kuşatılarak alçakça öldürülen devrimci bir genci bir katil gibi tanıtmak, siyahı beyaz, beyazı siyah göstermek değildir de nedir ki? İşte böyle durumlar, unpopüler yazarı göreve, klavyenin başına oturmaya çağırır.

Taraf gazetesinin akıntıya karşı gitmediğini, akıntının gazetesi olduğunu söyledim. Evet, o kanıdayım. Bakmayın siz, bu gazetenin orduya horozlanırmış gibi yapmasına. Onun esas sorunu, orduyu, zaten girdiği yolda ilerlemeye teşvik etmektir. *Taraf* gazetesi de biliyor Türk ordusunun modern bir ordu olduğunu ve kapitalist-emperyalist sistemin genel yönelimlerine asla karşı durmayacağını. En azından, Türk ordusuyla ilgili "anti-emperyalist" hayaller kuran ulusalcılardan daha iyi biliyor bunu. Onlar biliyor, ordunun parlamentarist diktatörlüğün arkasında olduğunu. Bu kadar kabadayıca horozlanma cesaretini zaten buradan alıyorlar. Ve Ahmet Altan yazarımız, orduyu, parlamenter sisteme karşı çıkmak yerine, "dış düşmana" karşı konuşlanmaya, böyle bir göreve talip olmaya çağırırken baklayı ağzından kaçırmış oluyor. İşte unpopüler yazarın yapmayacağı bir hokkabazlıktır bu. Unpopüler yazar çok iyi bilir ordu için gerçekte "dış düşman" diye bir şey olmadığını, olamayacağını ve çok iyi bilir, "dış düşmana" karşı çağrı yapmanın has milliyetçi retoriğin bir parçası olduğunu. Akıntının yazarları, her zaman el altında bulundurulan "dış düşman" demagojisine sarılmakta hiçbir sakınca görmezler.

Velhasıl zordur işi unpopüler yazarın. Onun hayatı akıntıya karşı yüzmekle, rüzgâra karşı yürümekle geçer. Bu öyle bir kaderdir ki, günün birinde belki kendi arkadaşlarının, dost bildiklerinin, ömrü boyunca omuz omuza mücadele ettiklerinin elinde can vereceğini bilmek bile onu akıntıya karşı yüzmekten alıkoyamaz. Çok iyi bilir, bu sonu gelmez akıntı karşıtı, rüzgâr karşıtı ilerlemenin, ne ikballe, ne de servetle sonuçlanacağını. Yolunun üstünde onu bekleyenin yalnızlık, iteklenmişlik, tecrit edilmişlik, kovulmuşluk, hatta belki hapislik ve ölüm olduğunu. Bunu bile bile gövdesiyle dayanır rüzgâra...

1 Mayıs 2009

Karşıtların İkisi de Devletçidir!

Marx'ın en büyük yanılgılarından biri, toplumsal devrimin devlet mekanizması aracılığıyla gerçekleşebileceğini, en azından bu manivelanın toplumsal devrim için kullanılabileceğini düşünmesiydi. Ne var ki, bugünkü takipçilerinden farklı olarak, Marx, yine yanılsa da, bir "proleter devleti" öngörmüştü.

Bugünküler öyle mi ya. Gerçi onların ufuklarında artık toplumsal devrim diye bir hedefin de kaldığını sanmıyorum ama en azından bir toplumsal değişim için bu takipçiler, umutlarını halihazır kapitalist ve burjuva devletlerine bağlamışlardır. Marx'tan çok çok geridedirler. Tarih ileriye falan gitmiyor!

Marksist gelenek, yirminci yüzyılın başlarında önemli bir yarılma yaşadı ve iki ana kesime ayrıldı: Menşevikler ve Bolşevikler. Menşevikler, ta o zamandan Avrupa'nın burjuva devletlerine bel bağlayarak bugünkü sosyal demokratik ve liberal geleneği oluşturdular. Bolşevik kanat, Marx'ın "proleter devleti" tezlerine daha bağlı gibi görünüyordu, ne var ki, Sovyet devriminden sonra o da reelpolitikaya batıp bir yozlaşma içi-

ne girdi ve Marksist geleneğin bugünkü "üçüncü dünyacı" versiyonlarının temel taşlarını döşedi. Kapitalizm yolunda Avrupa'ya göre görece "geri kalmış" Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki burjuva devletlerine bel bağlayan, bugün en uç noktalara varıp ulusalcı tonlara bürünen akım, bu geleneğin ürünüdür.

Bugün, kısaca liberal ve ulusalcı olarak adlandırdığımız bu iki akım birbirinin gözünü oyarcasına bir didişme içindedir Türkiye'de. Menşevizmin devamı liberal akım, bu geleneğin doğal sonucu olarak, toplumsal devrimi tamamen unuttuğundan, "demokrasi" adına umudunu Avrupa'nın "ileri" kapitalist devletlerine, daha somut bir ifadeyle Avrupa Birliği'ne bağlamış bulunmaktadır. Avrupa Birliği'ne "emeğin Avrupa'sı" adını vererek kendini kamufle etmeye çalışan bu akım, bütün özgürlükçü söylemlerine rağmen devletçidir. Çünkü Avrupa'nın kapitalist devletlerinin birliğinden başka bir şey olmayan ve gerçeklikte, gerek Avrupa işçi sınıfını, gerek Avrupa'ya sığınmış göçmen nüfusu, gerekse de dünya emekçilerini sömürerek ekonomik büyümesini sürdüren Avrupa Devletler Birliğinin destekçisidir.

Öte yandan, Bolşevizmin tereddi etmiş bir biçimi olan ulusalcılık da, yine toplumsal devrimi unutup, "anti-emperyalizm" aşaması adına "üçüncü dünyanın" (Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın) ulus devletlerine bel bağlayarak açıktan devletçi, hatta bu devletlerin uyguladığı baskıcı diktatörlük rejimlerinin savunucusu haline gelmiştir.

Gördüğümüz gibi, her iki akım da, Marksizmin, toplumsal devrim için devleti kullanma argümanının iyice

yozlaşmış biçimleridir. Yukarda belirttiğimiz gibi, Marx böyle bir değişim için proleteryanın devleti kullanmasını öngörmüştü. Bu iki akım bugün, "proletarya"dan tamamen vazgeçmiştir. Biri, "demokratik" olduğunu iddia ettiği Avrupa burjuvazisinin ve devletlerinin, diğeri de "anti-emperyalist" olduğu vehmine kapıldığı "üçüncü dünya" burjuvazisinin ve devletlerinin peşine takılmış, bunların yedek ve destek gücü haline gelmiştir.

Her ikisi de devletçidir.

Her ikisi de toplumsal devrimden vaz geçmiştir.

Her ikisi de proletaryaya "elveda" demiştir.

Her ikisi de proletaryanın aşağıdan toplumsal başkaldırısına karşı halihazır devletlerin yanındadır ve onların bekçisi konumundadır.

Birbirlerinin gözünü oymaları, kapitalistler arasındaki paylaşım kavgasında patronlarının taşaronluğunu yapmalarından kaynaklanmaktadır.

Proletaryanın ve dünyanın ezilenlerinin kendi özgüçleriyle gerçekleştirecekleri bir dünya toplumsal devrimi, patronlarıyla birlikte taşaronlarını da temizleyecektir.

Belki de ancak o zaman, Londra'nın Highgate mezarlığındaki heybetli başının heykeli insanda saygı uyandıran, sonsuzluğa gömülmüş Marx'ın ruhu huzura kavuşacak ve "yaptığım bir hata, yüz elli yılda ne korkunç sonuçlara yol açtı. Sen çok yaşayasın proletarya" diyecektir.

6 Temmuz 2009

Karşıtlar ve Taraflar!

Siyasi mücadele, karşıtların mücadelesi ve çekişmesi üzerine kurulur. Nasıl bir ipin gerilmesi için iki karşıt nokta gerekliyse, siyaset de iki karşıtın gerilimi üzerine oturur. İdeolojik mücadele de benzeri bir gerilimi taşır.

Elli yıldır bu gerilimlerin birçoğuna tanık olmuşumdur. Çocukluğumun geçtiği 1950'li yıllarda CHP-DP gerilimini hatırlarım. Geniş ailenin bir kesimi DP'liydi, hatta teyzemin kocası Pertev enişte Trabzon'dan DP milletvekiliydi. Diğer kesim ise koyu ve geleneksel CHP'liydi. Kuzenim Özcan Ergüder, o zaman CHP'nin günlük gazetesi *Ulus*'ta yazan genç bir gazeteciydi. DP'li Karanis-Sanaç kesimiyle, CHP'li Ergüder kesimi, o zamanki İstanbul burjuvazisinin en kaymak kesiminin oturduğu Şişli'de ikamet ederlerdi. Ara sıra bu iki kesimi ziyarete gider ve onların siyasi diskurlarını dinlerdik. Her iki kesim de, kendilerinden olmayanların karşı taraftan olduğunu söylerdi. Ne var ki, siyasi olarak çok zıt olsalar da yaşamları çok benzerdi. Benzemeyen, bizim yaşamlarımızla bu karşıtların yaşamlarıydı.

1960'lı yıllarda, bu karşıtlık, biraz renk değiştirerek, sağ-sol karşıtlığı biçiminde devam etti denebilir. Sağcıla-

ra göre, kendileri gibi düşünmeyenlerin hepsi solcuydu, solculara göre de solda yer almayan herkes sağcı. Ne var ki, bu siyasi ya da ideolojik ayrım da pek sınıfsal bir tahlile oturmuyordu. Yoksul semtler sağ partilere daha çok oy veriyordu. TİP, örneğin Bebek gibi bir burjuva semtinden oldukça iyi oy alıyordu da, şehir yoksullarının yaşadığı semtte pek başarılı değildi.

1970'li yıllar, sağ-sol çatışmasının iyice gerilimli bir hal alıp iç savaşa evrildiği yıllar oldu. Artık bu çatışmanın sonu ölümdü. Ülkücülere göre, sağda yer almayan herkes vatan haini ve komünistti, Moskova'nın emrindeydi. Solculara göre ise, solda yer almayanların neredeyse hepsi "faşo"ydu. Bu çatışmada herkes tarafını almalıydı. Arada kalmak diye bir şey olamazdı. Mahallelerde yaşayan insanlar, herhangi bir grup tarafından yolları kesildiğinde, "sağcı mısın, solcu musun" sorusuna ne cevap vereceklerini düşünürlerdi kara kara. Yollarını çeviren grubun neci olduğunu ah bir bilselerdi!

Aynı 1970'li yıllarda, solda bir başka iç savaş daha yaşanıyordu. Maocu-Sovyetçi çatışması. Bu çatışmanın tam göbeğinde yaşadığım için çok iyi biliyor ve hatırlıyorum olanları. Biz Maocular, örneğin Dev-Yolcuları, Maocu cepheye katılmadıkları için "revizyonist-Troçkist kırması" ilan ediyorduk; Sovyet yanlıları ise aynı Dev-Yolcuları "Maocuların uşağı" olarak taltif ediyorlardı. Bununla da bitmedi. Biz Aydınlıkçılar, Maocu grupları bile "revizyonist" ya da dolaylı olarak "Sovyet yanlısı" olarak ilan etmekten geri kalmadık. Çünkü biz "öz-Mao"cuyduk, bizden olmayanlar, dolaylı olarak karşı

cephenin hizmetindeydi. Herhalde aynı dönemde TKP de, TSİP ve TİP'i, dolaylı olarak Maoculara hizmet etmekle suçluyor, hırpalıyordu.

1980'li yıllarda siyasi kutuplaşmaların yanı sıra ideolojik kutuplaşmalar da önem kazandı. Stalinist sol örgütlerle sivil toplumcu-liberal eğilimler arasında bir zıtlaşma yaşandı. Stalinist akideden sapanlar otomatikman sivil toplumcu-liberal olarak damgalandı. Liberal kesim de, kendilerinden olmayan ve sol bir tutumda ısrar eden herkesi Stalinist ilan etti.

Günümüze gelecek olursak, bugünün kutuplaşması, ideolojik planda ulusalcı-liberal; siyasi planda da Ergenekoncu-Fetullahçı gerilimi üzerine kurulmuştur. Bu tür zıtlıkların yasası icabı, ulusalcılara göre kendi ırkçı, Ermeni ve Kürt düşmanı tutumlarından yana olmayan herkes "liboş"tur. Keza, Ergenekoncu kesimde yer alanlara göre, Ergenekon'un varlığından söz etmek otomatikman Amerikancı ve AKP'li olmak anlamına gelir.

Ne var ki, ulusalcı ve Ergenekoncularla aktüel bir didişme içinde olan liberaller ve Fetullahçılar da, ulusalcı kesimden geri kalmamaktadır bu konuda. İşte bunun en somut örneğini, *Radikal* gazetesinin 21 Temmuz 2009 tarihli nüshasında," Ergenekon davası ve solcular" başlıklı yazısıyla Oral Çalışlar vermiş. Şöyle demiş Oral Çalışlar:

"Onlar gibi düşünmeyenlere yönelik temel suçlamaları 'şeriatçı' ya da onların işbirlikçisiydi. Son dönemde

bu nitelemeye 'Fetullahçı' suçlaması eklendi. Artık yeni kampanyalar birilerinin Fetullahçı olarak suçlanması üzerinden kuruluyor."

Oral Çalışlar ne kadar farkında bilmiyorum ama yaptığı, tam da ulusalcıların yaptığının aynısıdır. Ulusalcılar ne diyor? "Ergenekon'dan söz etme, bu karşı cephede, AKP saflarında yer aldığın anlamına gelir." Oral Çalışlar ne diyor? "Fetullahçılıktan söz etme, bu, karşı cephede, ulusalcıların safında olduğun anlamına gelir." Karşıtların suçlama mantığı aynı. Onlar bu iki karşıt uçtan birinde yer almayı zorluyorlar elbirliğiyle. Bu iki mihraktan bağımsız olmak her iki mihrakı da rahatsız ediyor.

Nitekim, Oral Çalışlar, her iki kesimde de yer almayan solculara karşı ettiği laflarla bu tutumu bir kez daha kanıtlıyor:

"Bu kamplaşmanın tarafsızlığı olmaz. Nitekim, AK Parti'ye öfke bu kesimleri Ergenekonculara sempatik bakmaya itiyor."

Oral Çalışlar'ın istediği nedir o zaman? AKP'nin ve Fetullahçıların safında yer alıp onların bakış açısından karşı tarafa saldıralım. Hele hele haşa Fetullahçılıktan söz etmeyelim. Böyle ayıp şeyler yaparsak otomatikman Ergenekoncuların safına düşmüş oluruz. Oral Çalışlar'ın bu yaklaşımındaki AKP'lilik ve Fetullahçılık dozunun yüksekliği bir yana, Ergenekonculara ya da ulusalcılara AKP karşıtlığını armağan ederek onlara bilmeden yaptığı hizmet ayrıca belirtilmelidir.

Bu çekişmeler üzerine düşünürken, çocukluğuma, 1950'lere döndüm. Sanaç-Karanis kesimiyle Ergüder kesimi bizi ya o safta ya da bu safta yer almaya zorlarlardı. Ne var ki, akşam olunca, lüks evlerinde poker masaları açılır ve neşe içinde, hatta arada bir hoş bir tarzda siyasi atışmalar yaparak sabahlara kadar poker oynarlardı.

Siyasi alanda taraf olmaya, DP ya da CHP'nin safında yer almaya zorlanan bizlere yer yoktu o poker masalarında. Sönük ışıklı evlerimize dönerdik kös kös.

Bizim tarafımız neydi?

20 Temmuz 2009

Belgeler ve Murat Belge'ler!!!

Murat Belge, *Taraf* gazetesinin 13 Aralık tarihli nüshasındaki, Anayasa Mahkemesi'nin DTP'yi kapatmasıyla ilgili makalesinde, Ecevit Hükümeti zamanında çıkan 1974 Affına ilişkin olarak şöyle yazmış:

"O sırada Devlet Parti'sinin ağırlıklı kesimi böyle bir af çıkmasından yanaydı (ne de olsa, darbe ortamı yaratılsın diye, "affedilen" o solculara "Yürü, ya kulum!" demiş olan da Devlet Partisi'nin kendisiydi). Bunun için de, Meclis'te çok net bir biçimde tecelli etmiş olan iradeyi çiğnemekte tereddüt etmedi." (Murat Belge, "Beklenen Karar)

İki cümlede ikiden epeyce çok hata yapmak da bir beceridir. Bu hataların belli başlılarına kısaca değineyim:

Birincisi, Devlet Partisi'nin ağırlıklı kesimi 1974 affının çıkmasından yana değildi. Af, bu ağırlıklı kesime rağmen çıkmıştır ve tamamen toplumun o andaki özgürlükçü eğiliminin sonucudur.

İkincisi, Murat Belge'nin Devlet Partisi adını taktığı kesim yekpare bir blok değildi. Dolayısıyla, "affedilen

solculara" daha önce "Yürü, ya kulum" demiş yekpare bir Devlet Partisi'sinden söz edilemez. Ordunun bir kesiminin (Gürler-Batur) solcuları darbe için destekledikleri ya da "yürü, ya kulum" dedikleri doğruydu ama ordunun diğer kesiminin (Tağmaç-Türün kesimidir bu; dolayısıyla "Devlet Partisi"nin diğer ve hatta daha sonraki gelişmelere bakacak olursak ağırlıklı kesimi oluyor) solculara "dur, ya kulum" dedikleri de bir diğer doğrudur. Ayrıca Murat Belge, 12 Mart döneminin en vahşi işkencelerinin, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamının arkasında yer alan "Devlet Partisi"nin bu kesiminin, aynı zamanda parlamentoyu ve Adalet Partisi'ni destekleyen kesimin marifeti olduğunu söylemeyi unutmuş.

İşte ""Devlet Partisi"nin bu ağırlıklı kesimi (Gürler-Batur kesimi yenilgiye 1973'te uğramıştı), Murat Belge'nin belirttiğinin tam tersine, Adalet Partisi aracılığıyla Meclis'te 1974 Affını önleyen ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin devreye girmesine yol açan başlıca güçtü.

Murat Belge'nin iki cümlesinden bir düzine daha hata çıkartmak mümkündür ama burada uzatmak istemiyorum.

Murat Belge, 12 Mart döneminde, THKP-C davasında yargılanan sanıklardan biriydi. O sırada THKP-C davası sanıklarının arasında ikili bir gruplaşma vardı. Bunlardan biri, Mahir Çayan'ın çizgisini benimseyen gruptu ve bu grup çoğunluğu oluşturuyordu; azınlık olmakla birlikte sayıca yabana atılamayacak diğer grup ise, Yusuf Küpeli-Münir Aktolga etrafında toplanmıştı. Mahir Çayan'ın çizgisi, her ne kadar bir ölüm dansı çıl-

gınlığını ifade ediyor olsa da, öbür kesime göre daha devrimci bir konumdaydı, çünkü teslimiyeti öğütlemiyordu. Küpeli-Aktolga kesimi ise, yeni Menşevik-ekonomist görüşler ileri sürerek 12 Mart rejimine, hem de Murat Belge'nin pek karşı olduğunu söylediği "Devlet Partisi"nin o zamanın ağırlıklı kesimine, yani parlamentodaki Adalet Partisi'yle ittifak halinde devrimcilerin ipini çeken Tağmaç-Türün kliğine yaranma çabası içindeydi ve tam bir teslimiyet içindeydi. O dönemdeki saflaşmada Münir Aktolga-Yusuf Küpeli kesiminde yer alan Murat Belge'de o günden bugüne pek bir zihniyet değişikliği olmadığı anlaşılıyor.

Murat Belge'nin sözü geçen yazısını okuyunca, bundan beş yıl önce bu konuda yazılmış bir yazımı aşağıya tekrar alarak belleklerimizi yenilemek gereği duydum. Murat Belge'nin böyle bir bellek yenilenmesine ihtiyacı olmasa da.

4 Ocak 2010

Analar... ve Oğullar...

Muazzez Aktolga, *Bir Annenin '68 Anıları*, Sistem Yayıncılık, Ekim 2000

Yakın zamanlarda aramızdan ayrıldığını sandığım '68'in çilekeş annelerinden Muazzez Aktolga'nın anılarını iki türlü okumak mümkündür. Gerçekten de çok çile çekmiş, İstanbul'da yargılanmakta olan oğlu Münir Aktolga'yı ziyaret etmek için belki yüz kere Ankara-İstanbul yolunu arşınlamış,

kar kış, sıcak soğuk demeden Mamak Cezaevi'ni belki otuz, Niğde Cezaevi'ni bir o kadar ziyaret etmiş, oralarda da çeşitli yokluklara, hakaretlere tahammül etmiş, üstelik, görüşlerinden dolayı sol kesimde itibarını kaybetmiş oğlunu her şeye rağmen savunmak zorunda kalmış, ne olursa olsun yüreğini ondan hiç ayırmamış, oğlunun yoğun okumaları için Türkiye'den ve dünyanın çeşitli yerlerinden, dar maddi olanaklarıyla getirttiği kitapları yedi buçuk yıl boyunca cezaevlerine taşımış bir annenin, bütün bu gidiş gelişlere ilişkin tuttuğu notlardan oluşturduğu bir kitap Muazzez hanımın anıları. Onu okurken, anne sevgisinin, anne yüreğinin ne demek olduğunu bir kez daha anlıyor, kendi analarımızı hatırlıyoruz. Sevginin, yüreğin, hiçbir baskı, hakaret, ayrılık, bilinmezlik, hüsran karşısında yenilmediğini bir kez daha görüyoruz. Oğlunun görüşlerini doğrulamak için gösterdiği umutsuz çabalar, bu uğurda içine düştüğü çelişkiler ne olursa olsun, dünyada değeri hiçbir şeyle tartılamayacak bu koskoca ana yüreğinin önünde saygıyla eğiliyoruz

Kitabı, bir de, Münir Aktolga'nın ve Muazzez hanımın daha sonra damadı olacak İrfan Uçar'ın (ilginçtir ki, Muazzez Aktolga, damadı İrfan Uçar'ın soyadını, bütün kitap boyunca bir kere dahi anmamıştır. Acaba bu, 12 mart döneminde, solcular nezdinde kötü bir üne sahip olan İrfan Uçar'ı, bilinçsiz de olsa, gözlerden gizleme çabası mıdır?) 12 Mart döneminde geliştirdikleri ve daha sonra da savunmaya devam ettikleri görüşleri açısından okumak mümkündür. Muazzez Aktolga'nın, oğlu Münir Aktolga'nın kitaplarından yaptığı alıntılar, İrfan Uçar'ın ağzından naklettiği kimi anılar, Münir Aktolga'nın 1977 yılında Askeri Yargıtay'da yaptığı savunma ve yine Münir'in, annesinin kitabının sonuna yazdığı "Bu Son Söz Olmayacak" başlıklı bölüm, böyle bir okumayı mümkün kılmaktadır.

Münir Aktolga'yı ve İrfan Uçar'ı, daha 12 Mart öncesi dönemden, 1968'lerden tanırım [onlarla ilgili anılarım, *Yarılma* ve *Havariler* (İletişim, 2002) adlı kitaplarımda ayrıntılı olarak yer almaktadır]. Münir Aktolga ile, 1968 yılının Kasım ayında çıkmaya başlayan *Aydınlık Sosyalist Dergi*'nin Yazı Kurulu'nda birlikte çalıştık. Ciddi, okuyan, düşünen, lider vasıfları olan bir gençti. İrfan Uçar'la da, 1969 yılının sonunda seçilen, Atilla Sarp başkanlığındaki Dev-Genç Merkez Yönetim Kurulu'nda bir süre birlikte çalıştık. İrfan, o sıra, Dev-Genç Genel Sekreteriydi. Yoksul bir aileden gelen, ağırbaşlı, sorumlu bir insandı. 12 Mart döneminde, Elrom olayıyla ilgili olarak ele geçtikten sonra, ayakları patlayıncaya kadar korkunç bir işkence görmesine rağmen, ağzını açıp tek kelime söylememişti. Mamak cezaevine geldiğinde topallayarak yürüyordu. Ona, cezaevinde hepimiz sonsuz saygı gösteriyorduk.

Ne var ki, Dev-Genç duruşmalarından birinde söz alıp, bundan böyle devrimcilikle herhangi bir ilişkisi kalmadığını açıkladı ve mahkemeden, devrimcilerin muhtemel saldırılarına karşı korunması talebinde bulunarak hepimizi şok etti. Aynı dönemde, İstanbul'daki THKP-C duruşmalarında, Münir Aktolga da, "gençliğin aldatıldığını" ve demokrasinin gerçek temsilcisinin Süleyman Demirel olduğunu ileri süren açıklamalarda bulundu. Neydi meselenin esası? Bu çok değerli arkadaşlara ne olmuştu? Doğrusunu söylemem gerekirse, o günün hengâmesi içinde, bu iki gençlik önderinin enikonu teslimiyet ifade eden görüşlerini ayrıntıları ile inceleme fırsatı bulamamıştım. Muazzez Aktolga'nın aktardığı belgeler, anılar ve Münir Aktolga'nın, kitabın sonundaki yazısı yıllar sonra bu eksikliği gidermemi sağladı.

Belgelerdeki ve Münir'in yazısındaki görüşleri, genelden özele sıralayacak olursak, tablo açık seçik ortaya çıkmakta-

dır. Önce, herhangi bir yorum yapmadan, alıntıları belli bir sistematik içinde verecek, sonunda da kendi yorumumu ekleyeceğim (altları tarafımdan çizilmiştir).

"*Biz proletarya diktatörlüğünü kurarak kapitalizmi yıkmaya, sınıfsız topluma giden yolda sosyalizmi kurmaya çalışırken, o, yani* ***sınıfsız toplum, usul usul tıpkı ana karnındaki bir çocuğun gelişmesi gibi, kapitalizmin bağrında gelişiyordu.*** *Kapitalizm, kendi diyalektik inkârına doğru evriliyor,* ***burjuvazinin ve işçi sınıfının birlikte ortadan kalktığı yeni bir dünya düzenine, sınıfsız bir topluma doğru*** *gidiyordu dünya.*" (Münir Aktolga'nın kitabın Son Sözü yerine yazdığı yazı, s.256) [Başka yerlerde belki yapmıştır ama kitapta yer alan yazı ve belgelerde, Münir Aktolga, kapitalizmin nasıl olup da *usul usul* sınıfsız topluma doğru evrildiğine ilişkin bir açıklamada bulunmamaktadır.]

"*Kapitalizmin,* ***modern toplumun güçlerinin (burjuvazinin ve işçi sınıfının)*** *artık tarihsel fonksiyonunu yitirmiş ve toplumsal ilerlemenin önünde bir ayak bağı haline gelmiş* ***küçük burjuva ilericiliğine-gericiliğine indirdiği darbeyi ve gerçekleştirdiği atılımı*** *bizzat kendi nefsimizde yaşayarak, tıkanan yolun açılmasına katkıda bulunduk.*" (Münir Aktolga'nın, 1977 yılında, Askeri Yargıtay'da yaptığı Savunma'dan, s.260)

"Mart 1973, faşizmin en karanlık günleri yaşanırken Selimiye ve Mamak Askeri Cezaevleri'nin kalın duvarları arasından bir ses yükseliyordu. Türkiye sol hareketinin hiç alışık olmadığı bir ses... **1950'ler Burjuva Devrimi diyalektiğini, 23 yıl sonra 1973'ler Türkiye'sinde, kendi bünyesinde yaşayan solun sesi**. Bir yeniden doğuş da diyebiliriz." (Münir Aktolga'nın, 1986 yılında, Almanya'da basılan, *Türk Toplumunun*

Tarihsel Gelişimi ve Sınıf Mücadelesi adlı kitabından alınan bölümden, s.137)

"*1920'lerde doğan ve* ***1950'lerde Menderes'le birlikte demokratik bir nitelik kazanan Cumhuriyet'imiz,*** *bugün bir yeniden doğuşun arifesindedir.*" (1977 Savunma'sından, s.261)

"*Dengeyi bozup kapitalizmin esas iktidarını devirebilmek, Menderes'i asıp* ***Demirel'i düşürebilmek için ABD emperyalizmiyle iyice komplolar hazırlıyorsunuz.*** *Kendi elinizle anarşiyi besliyorsunuz ('anarşist' sizsiniz zaten!).*" (1977 Savunma'sından, s.262)

"***Türkiye'nin sanayileşmesini engellemek, Türkiye'de kapitalizmin gelişmesini engellemek, tek kelimeyle, Türkiye'nin toplumsal ilerlemesini engellemek için çevrilen dolapların...***" (1977 Savunma'sından, s.262)

"*Toplumsal gelişmeyi durdurmak,* ***üretici güçlerin gelişmesini frenlemek****, kontrol edebilmek* ***için... ihtiyacınız var faşizme (Solculuğa).***" (1977 Savunma'sından, s.262)

"***Gelişen kapitalizmin karşısında mülksüzleşen****, elindekini avucundakini kaybeden ve bu yüzden de ona karşı durmaya çalışan* ***küçük burjuvalarla****, her türlü rekabeti engellemek, kendi tekel kârlarını muhafaza etmek, emperyalist işbirliği mekanizmalarını korumak için,* ***gelişen kapitalizme karşı ittifak kuran tekelci burjuvaların oluşturduğu bir cephe...***" (1977 Savunma'sından, s.262-263)

"*I. Ordu Komutanı Faik Türün'ün, 'eğer Parlamentoyu kapatırsanız, İstanbul'da açar, milletvekillerini burada toplarım' dediği, ordu içindeki karşıt güçlerin silahlarını çekip tetikte beklediği... günler...* ***Bir yanda*** *Gürler etrafındaki* ***en soldan en sağa 12 Mart cephesi****,* ***öte yanda*** *koruma polisleri bile askerler tarafından dağıtılmış olan ve* ***Demirel'de odaklaşan,***

çıkarları burjuva parlamenter sistemin devamından yana olan ***güçler.***" (*Türk Toplumunun Tarihsel Gelişimi ve Sınıf Mücadelesi* adlı kitaptan alınan bölümden, s.138)

"*İşte bu şartlarda, böyle bir ortamda, 12 Mart darbecilerine; 'Amerikan emperyalizmine ve Gürler'in cumhurbaşkanlığına karşı,* ***Demirel'lerin verdiği demokrasi mücadelesini destekliyoruz' dedik.***" (Aynı belgeden, s.138)

"*Orgeneral Faruk Gürler'in Cumhurbaşkanı olmaya çalıştığı günlerdi... İrfan ayağa kalktı... '****Demirel vatanseverdir, millet onu korumalıdır****' der demez, mahkemede bir panik yaşandı... Sonradan İrfan, 'Biz, Münir'le Mamak'ta hücrede birlikte kaldığımız gece görüştük. Askeri Cunta'ya karşı Demokrasi Cephesi'nde yer almayı tartıştık.* ***Demokrasi Cephesi'ni*** *de o sıralar ABD'nin desteklediği 12 Mart'çı generallere karşı* ***Meclis'te temsil eden Demirel ve Ecevit'ti.*** *Bir de o aralar cezaevine, Güniz Sokak'taki koruma tedbirlerinin sıkıyönetim tarafından kaldırılmasını fırsat bilip Demirel'i kaçırma planları yapıldığına dair haberler geliyordu. Ona da mani olmak düşüncesiyle bir mesaj vermek istedim' şeklinde özetledi bana.*" (Muazzez Aktolga'nın anılarıından, s.135-136)

[Münir Aktolga ve İrfan Uçar'ın bu denli Demirel ve Meclis yanlısı olmaları, her şeye rağmen Muazzez Aktolga'nın içine sinmemiş olacak ki, kitabının sonlarına doğru şöyle bir ihtiraz kaydı koymayı gerekli görmüş: "Hiçbir şey, o zamanın TBMM'sini, Demirel'i, 'baskı ile oldu, cunta astırdı' lafları kurtaramaz. Kanımca o devrin Meclis'i, zamanın cuntası, çocuklarımızın başını hunharca yemişlerdir." (s.239)]

Yukardaki alıntılardan çıkan sonuç şudur: Kapitalist üretici güçler geliştikçe, burjuvazi ve işçi sınıfı kendiliğinden yok oluşa gitmekte, dolayısı ile kapitalizm kendiliğinden sınıfsız topluma doğru evrilmektedir. O halde, sınıfsız topluma

ulaşmak için görev, kapitalist üretici güçlerin gelişmesini desteklemek, onu engelleyen her türlü gericiliğe karşı mücadele etmektir. Türkiye'de, burjuva cumhuriyeti 1920'lerde, burjuva demokratik cumhuriyeti ise, Menderes'in iktidara geldiği 1950'lerde kurulmuştur. Demirel, kapitalist üretici güçlerin gelişmesini, dolayısıyla demokrasi cephesini temsil etmektedir. ABD emperyalizmi, küçük burjuva radikalizmi ve tekelci burjuvazi, kapitalizmin serbestçe gelişmesine karşı 12 Mart darbesini tezgâhlamışlardır. 12 Mart cuntasını, sadece Gürler ve Batur temsil etmektedir. Faik Türün, Memduh Tağmaç gibi diğer paşalar, parlamenter sistemden yana tavır aldıkları için 12 Mart cuntasının karşısındadırlar. Gürler'e karşı Faik Türün'ü ve Demirel'i desteklemek, demokrasi cephesinin görevidir vb.

12 Mart döneminde, teorisyenliğini Ali Gevgilili'nin yaptığı, Yirminci Yüzyılın başlarında, Lenin'in Struve'in şahsında "legal Marksizm" diye adlandırdığı, daha sonraki yıllarda "sivil toplum"culuk gibi daha ılımlı versiyonları ileri sürülecek bu görüşler, o zamanki Dev-Genç önderleri içinde en keskin taraftarlarını, Münir Aktolga'nın ve İrfan Uçar'ın şahsında bulmuş ve ne yazık ki, onların "demokrasi cephesi" diye adlandırdıkları Faik Türün'ler ve Demirel'ler de 12 Mart oyununun içinde egemen ve belirleyici bir rol oynadıklarından, bu tür teoriler (bütün teoriler, yeni doğan bebekler gibi masum görünürler başlangıçta), Deniz Gezmiş'leri idama gönderen Faik Türün türü cuntacılarla ve onların ardındaki parlamentarist Adalet Partisi güçleriyle dayanışmayı, dolayısıyla karşı safa geçmeyi getirmiştir.

Devletçi radikalizme karşı çıkmak iyiydi de, bunun için kapitalizmden ya da neo-liberalizmden yana saf tutmak mı gerekiyordu? Gürler-Batur cuntasına karşı çıkmak gerekliydi

de (ayrıca, o sırada bütün solun bu kesimi desteklediği doğru değildir, solun içinde bir kesim böyle bir tutum içindeydi), bunu yapmak için Faik Türün'lere mi yaslanmak gerekiyordu? Özel kapitalizme karşı çıkarken, devlet kapitalizminden yana tutum almak, Faik Türün'lere ya da Demirel'lere karşı çıkarken, Gürler'lere yaslanmak kadar büyük bir yanlışlık değil miydi bu?

(Kitap-lık dergisinin Mart 2005 tarihli
81. sayısında yayımlanmıştır.)

Halil Berktay'ın İdeolojik Yol Haritası!

Zamanın uzunluğunu anlatmak için "kırk yılda bir" diye bir deyiş vardır. Kırk yıl, yetişkin insan ömrünün ağırlıklı kesitini oluşturur. Halil Berktay'ı kırk yıldır tanırım. 1970'in başından beri.

1980'li yıllardaki en çetin ideolojik çekişmelerin ortasında ve en zıt uçlarda yer aldığımız zamanlarda bile aramızda asla kötü bir şey geçmemiştir, her zaman dost kalmışızdır. Yirmi yıldır görmüyorum kendisini. Zaten ortamlarımız da artık çok farklılaştı.

1980'li yılların ikinci yarısından itibaren, Halil Berktay, 12 Eylül darbesinden sonra içine girdiği görece sessizliği bozmuş ve aniden bir atılıma geçmişti. Yeni tezi, Sovyetler Birliği'ndeki Gorbaçov ve Çin'deki Deng Siao Ping yönetimlerinin gerçek sosyalizmi temsil ettiğiydi; solu buna göre değerlendiriyor, bu eğilime yakın olanlarla birleşmeye çalışıyor, uzak gördüklerini öteliyordu. Bu, o zamanın "sosyalist devlet" iktidarlarından güç alan çizgi, Aydınlık hareketinin yıllardır sürdürdüğü Kemalist ve devletçi çizgiyle esaslı bir şekilde örtüşüyordu bence: "**Güç kimdeyse ideolojik hegemonya da onda**"dır. Berktay'ın, bugün de, yazarı olduğu *Taraf* gazetesinde, 1980'lerdekine benzer bir şe-

kilde, bir konsolosluk vize memuru ivecenliğiyle "sol"un çeşitli eğilimlerine vize vermekte ya da vermemekte oluşu dikkat çekici. Berktay'ın bu halini görünce insanın, "can çıkar, huy çıkmaz" sözünü hatırlamaması mümkün değil.

Halil Berktay'ın bu gün solu yukarlardan bir yerlerden değerlendiren, bilmiş, yanılmaz hali oldukça sinir bozucu. Çizdiği bütün zigzaglara rağmen, sanki her kavşakta "doğru"yu temsil etmiş gibi sahte bir özgüvenle ortalığa çıkması, "öğrencileri"ne geçer ya da kırık not veren titiz akademisyen havaları, tahammül edilmez boyutlarda. İşte beni böyle bir yazıyla, Berktay'ın kırk yıllık ideolojik yol haritasını özetle de olsa ele almak gibi sıkıcı bir işe girişmeye zorlayan bu oldu. Bir çeşit sinir yatıştırma terapisi olarak ele alabilirsiniz bu girişimimi.

Halil Berktay'ın babası Erdoğan Berktay çok saygıdeğer eski bir komünistti. Yememiş, içmemiş, oğlunu kültürlü bir insan olarak yetiştirmek için çaba harcamış ve 1960'lı yıllarda Halil'i Birleşik Devletler'deki Yale Üniversite'sinde okutmuştu.

Halil, Yale Üniversitesi'ni bitirip, 1970 yılının başındaki "Beyaz Aydınlık" "Kırmızı Aydınlık" bölünmesinin en hararetli günlerinde, sıkı bir Maocu olarak ülkeye dönmüş ve derhal, benim de üyelerinden ve kurucularından olduğum *Proleter Devrimci Aydınlık* dergisinin yazı kuruluna katılmıştı. Kendisi gibi akademisyen bir solcu olan Şahin Alpay'la birlikte, PDA'nın Maocu ideolojik yönelimine önemli katkıları olmuştu. Önemli kat-

kıları derken şunu demek istiyorum: Dil bildiği için, Çin'de, ÇKP'nin İngilizce çıkarttığı *Peking Review*'un sıkı bir takipçisiydi ve bu dergiden anı anına çeviriler yapıyordu. Bir de, Amerika'dayken sanırım içinde yer aldığı ya da yakından izlediği Maocu Emek Partisi'nin ideolojik hattının milim şaşmaz bir takipçisiydi ve bu partinin dogmatik Maocu hattını bizlere empoze ediyordu. Şahin Alpay ve Halil Berktay, o zamanlar, ardında koca Çin devleti bulunan ve oldukça prestij sahibi Maocu çizginin Türkiye'deki en doktriner, dogmatik ve sadık takipçileriydiler. *Peking Review*'da yazılanlar tanrı kelamı gibi bir şeydi onlar için. Biz gençlik hareketinden yetişenler bu "din"in icaplarını yerine getirmekte onlarla asla yarışamazdık.

12 Mart darbesinden sonra hepimiz gibi Halil Berktay da "Maocu pratiğin" gereği olarak Söke dağlarında bir köylü gibi yaşamanın üstesinden geldi. Kolay değildi Yale Üniversitesi'nden gelip birkaç yıl sonra böyle zorlu bir hayata uyum sağlamak. O sırada, yeni adı Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) olan Maocu PDA hareketinin içinde bir ayrılık meydana geldi. İbrahim Kaypakkaya, hareketin merkezine, darbecilik, Kemalistlik ve silahlı mücadeleden yan çizmek türü eleştiriler yöneltti. Bu tür bütün monolitik partilerde olduğu gibi, merkezin eleştirilmesi merkez hizbiyle Kaypakkaya hizbi arasında bölünmeyi getirdi. Bölünme henüz fiilen gerçekleşmeden Söke'nin Beşparmak dağlarında üstlenmiş merkez elemanları arasında, Kaypakkaya'ya karşı tutum konusunda bir tartışma cereyan etti. Berktay,

sertlik yanlısı eğilimi savundu ve "hain" İbrahim Kaypakkaya'nın infaz edilmesini öneren birkaç kişiyle aynı tutumu takındı. Bildiğim kadarıyla Doğu Perinçek'in bu öneriye yanaşmamasıyla "hain" İbrahim Kaypakkaya'yı öldürmek, TİİKP'ye değil, Türk devletine nasip oldu. İnanın, bu satırları, Berktay'ı gözden düşürmek için yazmıyorum. Belki ben de hapiste değil dışarda olsam, o zamanki kafamla böyle alçakça bir öneriye onay verebilirdim; nasıl bir tutum takınacağımdan emin değilim en azından. Ne var ki, "sol"dan "özeleştirel" bir tutum bekleyen Halil Berktay, aradan kırk yıl geçtiği halde bu konuda sol kamuoyu önünde tek bir özeleştirel laf etmemiştir. Sergilediği, böylesi bir entelektüel cesaret eksikliğidir işte.

12 Mart döneminde TİİKP büyük bir tevkifata ve yenilgiye uğradı. Benim de içinde yer aldığım "TİİKP ile ilgili polis ifadelerini araştırma komisyonu", Halil Berktay'ın polis ifadesini başarısız buldu ve partiden ihracına karar verdi. Ne var ki, bu karar, sadece zevahiri kurtarmak için verilmiş formel bir karardı. Bütün parti ve kurumlar gibi yararcı ve oportünist bir yaratık olan TİİKP, bir yandan Berktay'ı ihraç etmiş görünürken, bir yandan da ideolojik yayın organlarında ve daha sonra TİKP (Türkiye İşçi Köylü Partisi) olarak legale çıktığı dönemdeki benzeri yayın organlarında Halil Berktay'ın entelektüel yeteneklerinden azami ölçüde yararlandı.

Berktay, "ihtilalcilik"ten reformculuğa ve devlet yanlılığına evrilmiş Maocu TİKP'nin saflarında hizmet

verdi ve bu monolitik yapının içinde, hepimiz gibi, hiçbir itirazda bulunmadan devlet işbirlikçisi çizgiyi izledi.

12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra Halil Berktay hukuki takibata uğramadı. Legal planda akademik alana çekilmiş gibi görünmesine rağmen, çoğunlukla aranır durumda olan benim de dahil olduğum parti merkez komitesi üyeleriyle uyumlu bir çalışma sürdürdü. 1980'lerin ilk yarısında, daha çok TİKP davasıyla ilgili pratik işlerin örgütlenmesinde görev aldı. 1984'de, benim ve Oral Çalışlar'ın önayak olmasıyla çıkmaya başlayan *Saçak* dergisinde, ağırlıklı olarak Türkiye tarihi, milliyetçiliğin kaynakları ve Kemalizmle ilgili yazılar yazdı. 1980'den sonra parti içinde başlayan Stalin tartışmasına esasen karışmadı, uzaktan izledi. Benim başını çektiğim anti-Stalinist kanadın kimi Stalin eleştirilerine hak verir gibi gözükmesine rağmen, Stalinist resmi parti çizgisine sadık kaldı ve bizimle arasına mesafe koymaya dikkat etti.

Parti içindeki anti-Stalinist kanatla, Stalinist merkez arasındaki mücadele sadece Stalin sorununa ya da "sosyalizmin sorunları"na ilişkin değildi. İki kesim, 12 Eylül cuntasına karşı tutum konusunda da çatışma halindeydi. Anti-Stalinist kesim, Parti merkezinin 12 Eylül darbecilerini "ara güç" olarak gören ve dolayısıyla cuntacılarla ittifak arayan tutumuna etkili eleştiriler yöneltmeye başlamıştı. Merkezin hapiste olan kesimi ise aynı sağcı politikada ısrar ediyordu. Dışardaki "önderlik" ikiye bölünmüştü bu konuda. İçerdekilerden çekinen Hasan Yalçın ve Hüseyin Karanlık gibi arkadaşlar eski politika-

nın devamından yanaydılar. Buna rağmen, bir toplantıda, cuntaya karşı teslimiyetçi politikanın değiştirilmesi konusunda bir önerge verdim. Oylar eşitti. Son olarak Halil Berktay oy kullanacaktı. Halil hangi tarafa oy verirse, çoğunluğu o kesim oluşturacak ve partinin teslimiyetçi politikası ya değişecek ya da eskisi gibi devam edecekti. Halil Berktay, uzun uzun düşündükten sonra teslimiyetçi merkez yönünde oy verdi ve partinin sağcı politikasının değiştirilme şansı böylece ortadan kalkmış oldu. Bu gün orduya karşı esip üfüren *Taraf* gazetesiyle birlikte ordu-demokrasi karşıtlığına vurgu yapan Berktay'ın, daha sonraki yıllarda, bu noktada da herhangi bir özeleştirel tutum takındığını hatırlamıyorum.

1980'lerin ortalarına doğru Halil Berktay, anti-Stalinist muhalefetten de, Stalinist merkezden de farklı tezlerle ortaya çıktı. Bu tezlere kısaca, Kruşçevcilik, Gorbaçovculuk ve Deng siao Pingcilik diyebiliriz. Berktay'a göre, sosyalizmde bir yenilenme gerekiyordu, reform gerekiyordu. Bu yenilenme ve reformu da Sovyetler Birliği devletinin başına geçmiş Gorbaçov ve Çin devletinin başında bulunan Deng siao Ping temsil ediyordu. Ne var ki, Berktay, Sovyetler Birliği'ndeki Gorbaçov yanlılarından farklı olarak, Stalin'e pek bir eleştiri getirmiyordu. Kanımca bunun en önemli nedeni, Halil'in, parti merkezini, daha doğrusu Doğu Perinçek'i Gorbaçovcu çizgiye kazanma umuduydu. Eğer anti-Stalinist eleştiriler yöneltirse Doğu Perinçek'le karşı karşıya geleceğini biliyordu. Halil, güçlü gördükleriyle mecbur kalmadıkça hiçbir zaman çatışmaya girmemiştir.

Gorbaçov meselesinin tartışıldığı bir toplantıda Halil Berktay'la tam zıt uçlarda karşı karşıya geldik. Ben, Gorbaçov çizgisinin devrimci bir çizgi olmadığını, Sosyalist Devrimciler, Menşevikler, Kronstadtlılar, Anarşistler ve Troçkistler gibi Stalin mağdurlarını hiçbir zaman bütünüyle rehabilite edemeyeceğini savunuyordum. Berktay ise Gorbaçovculuğu dört başı mamur savunuyor, ancak benim "Stalin mağdurları rehabilite edilmeyecektir" argümanımı, Doğu'yla çatışmaya girmemek kaygısıyla es geçmeyi tercih ediyordu. Her iki taraf da tezlerini ortaya koyduktan sonra, merkez adına Doğu Perinçek söz aldı ve "bu tartışmada en yanlış noktada olan Mehmet Gündüz'dür" (yani Gün Zileli'dir) diyerek o zamana kadar yürüttüğü Halil Berktay'a ve Gorbaçovculuğa açık kapı siyasetini bir süre daha sürdüreceğinin işaretini erdi. Halil, bu tutumdan büyük umuda kapılmıştı. Çünkü, kendisi gibi, Doğu'nun da güçler dengesini dikkat alarak hareket eden bir lider olduğundan emindi.

Doğu, yanlış hatırlamıyorsam bu toplantıdan birkaç ay sonra, "Parti içinde Stalin'in tartışılamayacağı" önergesini verdi. Bu önerge Oral Çalışlar'ı çok rahatsız etti, ancak istemeden de olsa, Doğu'nun önergesi lehinde oy verdi. Halil Berktay ise, Doğu'yu Gorbaçovculuğa ikna etmenin eşiğinde olduğu zannıyla, Doğu'dan bile daha aşırı bir Stalin savunucusu portre çizdi ve yıllardır anti-Stalinist yazılarıyla "boşa kâğıt harcamış" Mehmet Gündüz'e (yani bana) dergide altı ay yazı yazmama cezası verilmesini önerdi. Doğu, bu öneriyi aşırı buldu, fakat

"Stalin'in tartışılamayacağı" kararı, bir tek benim aleyhte oyum dışında, çoğunluğun oylarıyla kabul edildi. O oylamada Halil Berktay'ın herkesten yükseğe kalkan eli hiç gözümün önünden gitmez. Berktay'ın daha sonraki yıllarda, bu konuda kendini eleştiren bir söz ettiğini hatırlamıyorum.

1986 yılında, o zamana kadar Stalinist merkezin saflarında yer alan Oral Çalışlar'ın muhalefetin saflarına geçmesiyle muhalefet daha da güçlendi ve benim kaleme aldığım "Beş Perspektif" metniyle kendini açıkça deklare etti. 1987 yılında iki kesim arasındaki mücadele iyice sertleşti ve Doğu Perinçek, o zamana kadar Gorbaçovculuğa karşı izlediği açık kapı siyasetini bir anda terk edip bu eğilimin temsilcisi Halil Berktay'ı hedef aldı. Halil Berktay büyük hayal kırıklığına uğramıştı. Muhalefetten başka sığınacağı bir yer yoktu. Kendisine görece yakın Oral Çalışlar'ın el uzatmasıyla muhalefet saflarına geçti. Bu andan itibaren muhalefet önemli bir nitelik değişimine uğradı. Bunun en büyük nedeni, ben ve diğer sol eğilimli arkadaşlar çoğunlukla arandıklarından açık tartışmalara katılamazken, Berktay ve Çalışlar'ın, yasal durumlarının el vermesi nedeniyle (Oral ikinci kez içeri girmiş ve cezasını yatıp çıkmıştı) otomatikman muhalefetin sözcüleri durumuna geçmeleriydi.

Sonunda muhalefet, 1989 yılı başında hareketten koptu ve *Sosyalist Birlik* adlı bir dergi çıkartmaya başladı. On iki sayı çıkan bu derginin sol kesimini oluşturan ben ve Yavuz Alogan gibi diğer arkadaşlar, koşullarımızdan dolayı bir ağırlık yaratamadık ve iyiden iyiye

TKP kuyrukçusu ve reformist bir çizgi izleyen *Sosyalist Birlik*'ten 1990 yılı başında ayrıldık. 1981 yılında anti-Stalinist ve sol bir çıkış olarak ortaya çıkan muhalefet, on yıl içinde değişime uğramış, en iktidarcı ve sağcı kliklerden biri olan TKP'nin dümen suyuna sokulmuştu. Halil Berktay ve Oral Çalışlar, Kuruçeşme toplantıları sürecinde *Sosyalist Birlik* çevresini TKP'lilerin arabasına bağladılar; bu oluşum ve yönelimlerden, Sadun Aren'in başkanlığını yaptığı Sosyalist Birlik Partisi doğdu. Bu reformist parti daha sonra Özgürlük ve Demokrasi Partisi'ne (ÖDP) katılacaktı.

Bundan sonra uzun süre Halil Berktay'dan pek bir ses çıkmadı. 1990'lı yıllarda siyasi arenadan tamamen çekildiğini ve akademik hayata geri döndüğünü duydum. Yakın zamanlara kadar bu böyle sürdü.

Ne var ki, liberal akım, *Taraf* dergisiyle yeni bir çıkış yapınca, Halil Berktay, yaklaşık yirmi yıllık sessizliğini bozdu ve bu kez libero-sosyalist bir çizgide yeniden zuhur etti. Yazılarını, aşağı yukarı bir yıldır, arada epey atladıklarım olsa da takip etmeye çalışıyorum. Berktay'ın bugün izlediği çizgi, daha önceki yıllarda izlediği, iktidar gücüyle ideolojik hegemonyayı gerçekleştirme çizgisine oldukça yakın. Bugün Türkiye'de, devlet gücüyle birlikte ideolojik hegemonya da **liberalizm-Fettullahçılık ittifakının** eline geçmiş gibi görünmektedir.

Her şey değişti, çok şey değişti. Hani şu köprüler ve sular hikâyesi. Mutlaka Halil Berktay da değişmiştir. Ancak Halil Berktay'da değişmeyen çok temel bir şey var: Aynı, güçlünün hegemonyasına sığınma güdüsü ve

bununla bağlantılı olarak, aynı bilmiş, üstten hava, aynı ben bilirimcilik, aynı yanılmazlık kibiri, aynı kendine dönüp bakmama aymazlığı, aynı her dönemde doğruydum kendini bilmezliği, aynı akıl, vize ve not veren ton.

Bir kırk yıl daha yok ki hayatımızda, bekleme sabrını gösterelim.

ocak 2010

Halil Berktay Yazısına Zeyil

Tribünlerden korkarım. Lehte tezahürat yapan tribünlerden özellikle korkarım. Küçüklüğümde, bir gladyatör dövüşünün temsili resmini görmüştüm ve o çocuk yüreğim kanamıştı. Gladyatörlerden biri öbürünü yenmiş, ayağını yenilen gladyatörün boğazına dayamış ve başını tribünlere çevirmişti. Tribünlerin kararını bekliyordu. Tribünlerdekiler baş parmaklarını yukarı kaldırırsa kendisi gibi köle olan arkadaşını öldürmeyecekti. Eğer tribünlerdekiler baş parmaklarını aşağı çevirirlerse, kurbanını öldürecekti. Tribündeki bütün ellerin başparmakları aşağı dönüktü.

En korktuğum ise, "Özeleştiri tribünleri"dir. Eugenia Ginzburg, Kirov'un öldürülmesinden sonra Sovyetler Birliği'nde başlatılan, kurbanlarından biri olduğu günah çıkartma ayinlerini anlatır *Anafora Doğru* (Pencere Yayınları) adlı kitabında. Hem korkunç, hem de iğrençtir bu ayinler, Tribünlerdeki seyirciler bir yandan sıranın kendilerine gelmeyeceğini sanarak, bir yandan da sıranın kendilerine geleceği korkusuyla en gayretli manevi (aslında kurban partiden atılıp kısa süre sonra tutuklanacağından fiilen de) linçcilerdir.

On gün kadar önce yazdığım yazıda Halil Berktay'ın kendi geçmişini entelektüel bir dürüstlükle ele almadığını söylerken kastım asla günah çıkartmasını istemek değildi. Bu, eski arkadaşım Berktay'ı daha tutarlı olmaya davet etmeye yönelik bir girişimdi sadece. Ama gördüm ki, bu toplumda, özellikle siyasi arenada manevi lince (bugün koşullar bu kadarına izin verdiği için sadece manevi lince) yatkın çok sayıda insan var. En başta da Stalinciler ve ulusalcılar ki, zaten bu iki kesim bugün önemli ölçüde iç içe geçmiştir. Ulusalcıların önemli bir yekûnu Stalinisttir, Stalinistlerin oldukça önemli bir bölümü de ulusalcı.

Şimdi alalım şu Odatv denen "netpâre"yi (eski varakpârenin modern çağa uydurulmuş hali diyelim). *Efendi* adlı ırkçı *bestseller*i ile tanınan Soner Yalçın'ın yönetimindeki bu odak tipik gazeteci çarpıtmalarına başvurarak benim yazımı, rakibi olduğu Halil Berktay'ın ve onun yazdığı *Taraf* gazetesinin aleyhinde kullanmaya kalkmış. Özellikle internet ortamında, herkes çeşitli yazıları alıp amaçları doğrultusunda kullanabilir, bunu engellemek mümkün değildir. Ne var ki, dürüst bir tutum, eğer başlıkları ve ara başlıkları siz atmışsanız, bunu belirtmeyi gerektirir. Yoksa, bilmeyen insanlar başlıkları ve ara başlıkları yazarın attığını sanacaklardır doğal olarak. Hele hele bu başlık ve ara başlıklarda kasıtlı çarpıtmalar varsa durum daha da vahimdir. İşte örnekleri: "Yale'den Maocu olarak döndü". Çok masum bir ara başlık gibi görünüyor, değil mi? Hiç de değil. Benim anlatmak istediğimin çok ötesinde bir ima var bura-

da. Okuyucu şu şekilde şartlandırılmak isteniyor: Aslında Amerikan yetiştirmesi bir Maocuydu. Evet, kasıt kesinlikle bu ve daha baştan okuyucu bu yönde kanalize edilmek isteniyor. İkinci bir ara başlık: "Polis ifadesi". Bu paragrafta benim anlattığım konunun esası Berktay'ın polis ifadesinin şu ya da bu olması değil, partinin Berktay konusundaki iki yüzlü tutumuyken, becerikli gazetecilerimiz okuyucunun dikkatini polis ifadesi meselesine kaydırmaya çalışıyor. Çarpıtmanın zirvesi ise şu ara başlık: "12 Eylül onu unuttu". Halbuki ben hiç de böyle bir şey söylemiyorum ve Berktay'a böyle bir suçlama yöneltmek aklımın köşesinden bile geçmez. Yazım ortadadır, açılıp bakılsın. Ben orada, tam tersine, Halil'in takibata uğramadığı halde biz arananlarla uyumlu bir çalışma yürüttüğünü anlatıyorum. Bu engizisyoncu ya da Gestapocu ya da GPU'cu mantıkla 12 Eylül'de takibata uğramamış herkesi töhmet altında bırakabilirsiniz. Utanmazca polisiye çarpıtmalardır bunlar! Bir başka ara başlık: "Sovyetçi oldu". Burada okuyucu pekâla benim anti-komünist bir suçlamada bulunduğumu düşünebilir. Oysa benim bu paragraftaki kastım tamamen farklıdır. Halil Berktay'ın Sovyetçi ya da şucu bucu olması değil, güçlü devletlerin otorite ve manevi desteğinden yararlanarak ideolojik hegemonya arayışı içinde olmasıdır. Sanırım OdaTV yöneticilerinin bilinç ve zekâ düzeyleri böylesi incelikleri kavrayacak düzeyde de değil. Başka bir ara başlık: "Oral Çalışlar'la kavgası." Tamamen uydurma. Ben böyle bir şey anlatmıyorum. Tersine, Halil'le Oral'ın genelde aynı çizgide olduğunu söylüyorum. Ve sonuncu ara başlık: "Siyasetten kopmuştu".

Burada da Stalinvari bir suçlama havası var. Oysa ben yazımda Halil'in siyasetten kopmasını hiç de olumsuz bir şeymiş gibi vermiyorum. Dikkatli okuyucu bunları görmüştür muhakkak ama sayıları o kadar az ki.

Şimdi, bu çarpıtmacılara söyleyeceğim son bir söz kaldı: Halil Berktay'ı ve sizi kıyaslayarak ele alacak olursam, Berktay'ı sizden yüz kere daha olumlu görürüm. Halil Berktay'ın burjuva liberalizmine doğru aldığı yol, sizin ırkçılığa ve nasyonal sosyalizme doğru katettiğiniz yolun yirmide biridir ancak. Halil Berktay'ı ve *Taraf* gazetesini hâlâ devrim ve özgürlük ufuklarında görebiliyorum ki, onları eleştiriye layık buluyorum. Hele o "efendi" ve "sabetaycılık" zırvalamalarınızdan sonra sizinle hiçbir ortak tartışma zemininin bile kalmadığını gördüğümden neredeyse eleştiriye bile değmeyeceğinizi düşünüyorum. *Taraf* gazetesinin çığırtkanlıkları, sorumsuz yayıncılık çizgisi ne olursa olsun, bu gazeteyi bir bütün olarak ulusalcı sayıklamalardan çok daha üstün tutarım. Tabii ki durumun böyle olması liberalizmle bir ateşkes yapılması anlamına gelmemelidir.

Gerçek bir toplumsal devrimden yana olanlar iki cephede birden mücadele etme sanatını öğrenmek durumundadırlar. Devrimcilerin, hem liberalizmle, hem de her türlü ulusalcılıkla arasına net bir çizgi çekip bu ikisinden de bağımsız üçüncü bir mihrak, üçüncü bir cephe oluşturmaları zorunludur.

5 Ocak 2010

Devrimci Mihrak vs AKP/Ergenekon

Rakip taraflar birbirine karşı ne kadar kıyasıya mücadele ederlerse o kadar birbirlerine benzemeye başlarlar. Türkiye'de bugün cereyan eden AKP/Ergenekon ve bunun ideolojik düzlemdeki izdüşümü olarak liberal/ulusalcı çatışmasında bu söylediğimizin son derece belirgin örneklerini görmekteyiz. Hukuk dışı ilan edilen Ergenekon'la kapışan AKP, aynı rakibi Ergenekon gibi gittikçe daha hukuk dışı yöntemlere başvurmaktadır. Elbette bunu "hukuk" görüntüsü altında yapmaktadır. Aynı, bir zamanlar rakibi CHP'yi köşeye sıkıştırmak için "hukuk"u kullanarak hukuk dışı yöntemlere başvurmuş olan DP gibi.

Ergenekon adı takılan girişimlerin AKP iktidarına karşı bazı darbe tasarımları olduğu sanırım o kadar gerçek dışı değildir. Evet ama, tarihte parlamenter çoğunluğa dayanan "sivil" darbe örnekleri de az mıdır? Jakobenler, Ulusal Meclis'te ele geçirdikleri çoğunlukları vasıtasıyla Milli Selamet Komitesini kurmuş ve gerek Öfkelileri, Hebertistleri ve Dantoncuları, gerekse de Jirondenleri böylesi bir "sivil" ve "meşru" darbe yoluyla ezmişlerdi. Hitler örneği daha da yenidir. Hitler, Nazi darbesini Reichtag'da çoğunluğu ele geçirerek gerçekleştirmiştir.

Hindenburg, Hitler'i, Reichtag'daki çoğunluğu nedeniyle Şansölye ilan ederken son derece hukuki bir prosedürü uyguladığını düşünüyordu. Sonradan olanları görmeye ömrü vefa etmedi.

Bugün AKP, parlamentodaki mutlak çoğunluğuna dayanarak Ergenekon darbecilerini ve fırsat bu fırsat bütün muhalefeti bastırma yoluna giderken gittikçe daha çok kullanmaktadır darbeci yöntemleri. Hukuk, iktidarın denetiminde çalışmaya başlamıştır. Ergenekoncular darbeyle iktidarı ele geçirselerdi aynısını yapacaklardı.

Devlet çarkını giderek daha fazla ve daha fazla avuçları içine alan AKP, bu çarkın işleyişinin gereklerini yapmakta ve gün be gün daha fazla Ergenekonlaşmaktadır. Nasıl mı? AKP'nin tazıları rolünü oynayan savcılar dört bir yanda Ergenekon tavşanı aramaktadır. Üstelik AKP'den işareti alan kimi tavşanlar, bal gibi Susurluk ya da Ergenekon tavşanı oldukları halde kaçmak yerine AKP'nin cübbesinin etekleri altına saklanmışlardır. En önemli devlet organları artık AKP hükümetinin denetimi altında çalışmaktadır. Örneğin MİT. Hatta ordu. Polis zaten AKP'nin maşası konumundadır. Fetullahçı örgütlenme, polisi aşağı yukarı bütünüyle eline geçirmiştir.

Nasıl Ergenekoncuların sağdan ve soldan devşirdiği ideolojik payandaları var idiyse, AKP/Fettullah mihrakının da böyle payandaları vardır. Bu payandaların başında, soldan devşirilmiş aydınlarıyla liberal akım gelmektedir. Bakın işte, yukarda ileri sürdüğümüz savı

doğrulayacak bir kanıt daha. Liberal akım, neredeyse, Aydınlık çığırtkanlığını aratmayacak bir düzeyde işlevini yerine getirmektedir. Paranoyaysa paranoya, hedef göstermekse hedef göstermek, suçlamayda suçlama, iftiraysa iftira, etiketlemekse etiketlemek, komplo teorisiyse komplo teorisi; geçmişte Aydınlık'ın yaptığı her şeyi bugün bu çevre yapmakta, onun kullandığı tüm yöntemleri kullanmaktadır. Karşıtı, rakibi hakkında doğruyu söylediği gibi, rakibinin yöntemlerini kullanarak ona gittikçe daha fazla benzemektedir.

Bu gelişmeleri çok sayıda dürüst insan görüyor. İşçiler de sınıfsal içgüdüleriyle görüyor. Tekel işçilerine karşı uygulanan AKP fütursuzluğu işçilerin bilincinde büyük bir sıçramaya yol açtı. Buna rağmen, birbirleriyle mücadele ettikleri oranda kötücül damarlarla birbirine bağlanan AKP/Ergenekon mihrakına ya da mihraklarına karşı, bunlarla organik bağı olmayan, hatta özünde her ikisine de karşı olan çoğunluğun aşağıdan yukarı bir araya geldiği bir devrimci mihrak kurulamadı bugüne kadar. Oysa bunun için ne çok olumlu koşul var. Çoğunluk (bu çoğunluğa AKP'ye oy verenlerin bile önemli bir kısmı dahildir) AKP'yi sevmiyor; Ergenekon darbecilerini de hiç ama hiç sevmediği gibi. Çoğunluk, ordu müdahalesini sevmiyor; parlamento çoğunluğunun zorbalığını sevmediği gibi. Çoğunluk, ulusal baskı ve çatışmayı sevmiyor; bunu bütün güçleriyle ve elbirliği halinde körükleyen AKP/Ergenekon mihrakını sevmediği gibi. Çoğunluk, devletsel ve hükümetsel işçi düşmanı politikaları onaylamıyor; polis ve ordudan gelecek baskıları onaylamadığı gibi.

Bizi böldüler. Sırf AKP'ye karşı olduğu için bayraklı yürüyüşlere sürüklendi kimilerimiz. Sırf ordu müdahalisine karşı olduğu için seçimlerde AKP'nin oy deposu rolünü oynadı kimilerimiz.

Oysa her ikisi de bir ilüzyondu. İşte karşımızda AKP/Ergenekon bloku. Kürtlere karşı savaşmak oldu mu derhal birleşir bu blok. İşçilere karşı savaş oldu mu da öyle; vergileri arttırmak söz konusu oldu mu da öyle.

O halde?

1 Nisan 2010

Attilâ İlhan Selçuk

Ölenlerin arkasından yazı yazmayı sevmem. Objektif olamama kaygısıdır bunun nedeni. Sıcak duygularını ortaya döksen başkalarına göre çok duygusal kaçabilirsin. Öveyim desen, sırf öldüğü için bunları yazdığın düşünülebilir. Eleştireyim desen, ölünün arkasından konuşuyor konumuna düşebilirsin. "Şimdiye kadar aklın neredeydi, ölünce mi aklına geldi bütün bunları söylemek" diyebilir haklı olarak birileri. Gerçi sessiz kalsan, bir şey yazmasan, bu sefer de, "aslında yazarsa kötü yazacak da onun için yazmıyor" diye düşünebilir bazıları. Anlayacağınız, ölüm kötü bir olay. Ölenin arkasından bir şeyler yazmaksa bu kötülüğü aratmayacak zorlukta.

Gerçi Attilâ İlhan öleli beş yıl oluyor. O zamandan beri bazen aklıma gelirdi bu büyük yazar ve şair hakkında bir şeyler yazmak. Ölümünden yedi yıl kadar önce, bir yazımda ("Galiyev Üzerinde El Sıkışmak", *Birikim*, sayı: 111-112, Temmuz-Ağustos 1998) onun ulusalcı tezleriyle her ne kadar karşı karşıya gelsem ve şiddetle eleştirsem de, Attilâ İlhan'ın şairliğine ve roman yazarlığına (ilk romanlarına) olan hayranlığımdan hiçbir şey eksilmedi.

Bu yazı aslında bir anma yazısı değil. Her ikisi de 1925 doğumlu, benden 21 yaş büyük olan ve bir anlamda öğretmenlerim olarak gördüğüm Attilâ İlhan'la, daha geçen ay kaybettiğimiz İlhan Selçuk'un şahıslarından ve yazarlıklarından hareketle yazarlık ve politika üzerine bir yazı yazmak niyetim.

Attilâ İlhan iyi bir şair ve yazar olduğu kadar kötü bir politika teorisyeni; İlhan Selçuk ise, akıllı ve ihtiyatlı bir politika stratejisti olduğu kadar kötü bir yazardı. Açıklamaya çalışayım.

Attilâ İlhan, büyük bir aşk, gençlik, kent şairi ve yazarıydı. Neredeyse tüm şiirleri eşsiz güzelliktedir. Gençliği, aşkı ve kentin gizemini bulursunuz o şiirlerde. İlk iki romanı, *Sokaktaki Adam* (1953) ve *Zenciler Birbirine Benzemez* (1957) de öyle. Attilâ İlhan'ın insanı büyüleyecek güzellikteki bu iki romanının ötesindeki romanları başarısızdır. Attilâ İlhan'ın bu gençlik dönemi romanlarından, şiirlerinden aldığınız o eşsiz tadı alırsınız. Kentin, aşk ve macerayla yoğrulmuş genç insanını bulursunuz bu iki romanda. Sizi müthiş bir aşk ve hayat rüzgârıyla anaforuna alıp savurur. Hayatın genç ve dinç tadı sizi sert bir içki içmişçesine çarpar.

1960'lardan itibaren Attilâ İlhan'ın şiirleri seyrekleşir. Romanları (örneğin *Kurtlar Sofrası*) o aşk dolu gencin, orta yaşlara gelip politikleştiği ölçüde aşktan uzaklaşıp "kurt"laştığına tanıklık eder. Hâlâ gençlik rüzgârlarının zayıflayan esintilerini hissedersiniz ama gençliğin o özgürlük kokan delidoluluğu, yavaş yavaş hafif külhanbeyi bir politikleşmiş aydına bırakmaya başlamıştır yerini.

Attilâ İlhan'ın yazarlık çizgisi, bundan böyle gittikçe kalınlaşan ve koyulaşan bir çizgi halinde politikaya evrildi. 1970'li yıllarda hapisteyken, ara sıra elime geçen *Demokrat İzmir* gazetesinde makalelerini okurdum. Kemalist bir sosyal demokrat profili veriyordu bu makalelerde. Fazla akil ve akıl vericiydi. 1970 yılında yazdığı *Hangi Sol* kitabını ne yazık ki, ancak 1980 sonrası ortamda okuma olanağı bulabildim. Bu kitaptaki yazıları bir hayli iyiydi. Yine fazla akil ve akıl verici olmakla birlikte, 1970'ler solunun Stalinist rüzgârını göğüslemeye ve solun önyargılarını kırmaya yönelik yazılardı bunlar. Geçenlerde bir sahafta rastladım bu kitaba. Üstümde on liram olmadığı için alamadım. Yeniden okumak isterdim, bugün bana daha da ilginç gelen, yakından ilgilendiğim konular olduğunu gördüm "içindekiler" kısmına bakınca.

Bu böyle olmakla birlikte, Attilâ İlhan'ın, 1980'den sonra daha da sağa kaydığını, bir Kemalizm teorisyeni olmaya doğru evrildiğini düşünüyorum. Bu politik teorisyenlik, Attilâ İlhan'ın en reaksiyoner yanıydı ve onu ömrünün sanırım son on yılında sağcı-Kemalist bir muhafazakâra dönüştürdü.

Bununla kalsa yine iyi. 1990'lı yılların sonuna doğru Attilâ İlhan, "sol" fikirlerle harmanlamaya çalıştığı bir Kemalist-Türkçü haline geldi ve bugün "ulusalcılık" dediğimiz akımın politik teorisyeni olarak temayüz etti. Evet, "ulusalcı cephe" fikriyatının babası herkesten önce Attilâ İlhan'dır. Üstelik, bugünkü ulusalcıların kavrayamayacağı ölçüde bir "geniş" görüşlülükle yerine getir-

miştir bunu. Geniş görüşlülük derken anlatmak istediğim şudur: "Emperyalizm"e karşı ulus-devleti savunmak üzere, ülkücüleri ve solcuları aynı cephede birleştirmeye çalışmakla yetinmemiştir Attilâ İlhan. Bu cepheye İslamcıları da katmaya çalışmıştır. Laiklik kanalından ordunun Atatürkçülüğüne oynayan bildiğimiz ulusalcıların kavrayamayacağı ya da kucaklayamayacağı kadar geniş bir cephe önerisidir bu: Bir köşesinde laiklikle ve solculukla barışmış Türkçülerin, diğer köşesinde Türkçülükle ve İslamcılıkla barışmış solcuların, üçüncü köşesinde ise solculukla ve Kemalizmle barışmış İslamcıların yer aldığı bir üçgen. Attilâ İlhan'ın geniş cephesinin orijinalliği burada yatar.

Bu öneri orijinal olmasına orijinaldir ama bu, Attilâ İlhan'ın, ömrünün son yıllarında, eski maceralı gençlik yıllarının güzelim şiirlerini ve romanlarını çok uzaklarda unutmuş, politikleştiği ölçüde yazarlığını da köreltmiş kötü bir politik stratejist haline geldiği gerçeğini ortadan kaldırmaz.

İlhan Selçuk da benim gençlik dönemimin yazarıydı. Çetin Altan'la birlikte, her gün sıkı sıkıya takip ettiğim iki yazardan biriydi. Öyle ki, o yıllarda (1964) bir yandan Sait Faik'i taklit eden öyküler yazarken, bir yandan da İlhan Selçuk'u taklit eden "siyasi" makaleler yazmaya özeniyordum. 1960'lı yılların ilk yarısındaki ilk anti-emperyalist gençlik gösterilerinde, İlhan Selçuk, bizlerin yol gösterici yıldızı gibiydi.

İlhan Selçuk'un *Yüzbaşı Selahattin'in Romanı* gibi romanlarını okumadım. Okumadan konuşmak gibi ol-

masın ama İlhan Selçuk kadar istikrarlı bir karakterden, onun tam zıddı delişmen bir karakterde olan Attilâ İlhan'ınki gibi ruhları ayağa kaldıran romanlar beklemek hata olur gibi geliyor bana.

İlhan Selçuk, 60 yıl köşe yazarlığı yapmış Refii Cevat Ulunay'ı saymazsak, üstelik de aynı gazetede, aynı köşede ve aynı başlık (Pencere) altında 47 yıl boyunca yazılar yazarak muazzam bir istikrarlı yazarlık performansı göstermiştir. Ne var ki, eğer beyniniz, aynı İlhan Selçuk gibi durmamış ve donmamışsa, bir süre sonra, her gün aynı makaleyi okuduğunuz izlenimine kapılmanız ve artık "Pencere" köşesine bakmamaya başlamanız kaçınılmazdı. Ben de İlhan Selçuk'u 1965 yılından sonra okumamaya başladım. Son yıllarda ara sıra elime geçen *Cumhuriyet* gazetesinin ikinci sayfasındaki "Pencere" sütununa gözüm iliştiğinde, bu köşeyi sadece, "acaba 40 yıl önce yazdığı şeyleri yazmaya devam ediyor mu" merakıyla okumaya teşebbüs ettim sadece ve makalenin yarısına geldiğimde okumayı bıraktım. Evet anlamıştım, aynı şeyleri yazmaya devam ediyordu bıkmadan.

Bir yazarın istikrarı ve ilkeliliği bir anlamda övgüye layıktır ama böylesi bir "tutarlılığın" da aynı zamanda yazarı muhafazakârlaştırdığını, içten içe kuruttuğunu, kurumuş ve içi boşalmış bir böcekten farksız hale getirdiğini de unutmamak gerekir. Ruh yoksa yazarlık da yoktur.

Ama ruh yoksa politikacılık ya da politika stratejistliği pekâla var olabilir. Hatta belki de bunlar bir ölçüde

ruhsuzluğu gerektiren mesleklerdir. İlhan Selçuk hiçbir zaman bildiğimiz anlamda politikacılığa tevessül ve tenezzül etmedi. Her zaman bir politika yazarı olarak, batan gemisinin kaptan köşkünden ayrılmayı reddeden sorumlu ve şerefli bir kaptan gibi, gazetesinin yönetiminde kaldı. Tabii, bu görevi yerine getirirken kimleri harcadı, kimlere haksızlık etti, yakından ve iç yüzünü bilmediğim olaylar hakkında fikir ileri sürmem mümkün değil ama böyle şeylerin olmuş olabileceğini en azından teorik planda tahayyül etmek zor değil. Bu arada, 12 Mart döneminde bizzat uğradığı haksızlığı belirtmeden geçmemek gerekir elbette. 12 Mart döneminin Amerikancı-sağcı paşalarından Memduh Tağmaç-Faik Türün çetesinin önayak olmasıyla tutuklandı ve meşum Ziverbey Köşkünde işkenceye uğradı. Bütün bu badirelerden onuruyla çıkmasını bilmiştir.

İlhan Selçuk da, Attilâ İlhan gibi, 1990'lı yıllarda, ülkücülerle ve MHP'lilerle barış yanlısı oldu. Hatta, hatırladığım kadarıyla, bundan on- on iki yıl önce MHP'lilerle görüşüp onları "vatansever" ilan etti. Neyse ki bu konuda çok fazla ileri gitmedi, belki de sağ kesimden umduğu cevabı alamadı. Bununla birlikte, aynı Attilâ İlhan gibi, bugüne kadar ulusalcı bir cephe için çaba gösterdi.

Seksen yaşının üzerindeyken AKP iktidarının polisi tarafından sorgulanması elbette iktidarların her zamanki işgüzarlığının ürünüydü. Buna rağmen soğukkanlılığını korudu, hatta ihtiyatı her zaman elde tutan bir politik stratejist olarak, AKP'nin aba altından sopa gösteren tutumu karşısında fazla belli etmeyen bir geri çekilme

stratejisi bile izledi. Bir politika stratejisti ve taktisyeni olarak belki de doğrudur bu yaptığı, onu bilemem ama bu tutum, "delikanlı" kültüründe "korkmak" olarak değerlendirildiğinde, buna ne cevap verilir, onu da bilemem. Zaten politik stratejistlikle ruhsal enginlik ve şövalyelik pek bağdaşır şeyler değildir. Makyavel, böylesi ruhsal coşkuları elinin tersiyle iterdi bir kenara.

8 Temmuz 2010

Türkiye'nin Rejimi...

Dünyada üç rejim türü mevcuttur: Tek partili rejimler; yarı askeri parlamenter rejimler; parlamenter rejimler.

Bugün birincisine örnek, Suriye, Libya gibi ülkelerdir; ikincisinin örneği ise Pakistan, Türkiye vb. dir. Üçüncüsü ise, İngiltere, Fransa vb. batı ülkeleridir.

Türkiye, 1950 yılına kadar tek parti diktatörlüğüydü. Bu tarihten itibaren yarı askeri parlamenter bir diktatörlük rejimi kuruldu. Bu rejimin kurulması için 1923 Anayasası'nın yerine yeni bir anayasa yapılması gerekmedi. Demek ki, bir rejimin niteliği, anayasalardan çok, fiili durumlarla belirlenmektedir.

Türkiye 1950 yılından günümüze kadar yarı askeri parlamenter rejimle yönetilmiştir. Rejimin bu parçalı yapısı, aslında iktidarın iki egemen kesim arasında paylaşıldığını, zaman zaman birinin, zaman zaman diğerinin iktidarda ağırlık kazandığını gösterir.

1950'de yarı askeri parlamenter rejime geçildiğinde ağırlıklarını ordu ve devlet eliyle oluşturan **devlet seçkinleri** (bundan böyle bu adla anılacaklardır) hazırlıksız yakalandılar. Ağırlıklarını seçimler ve parlamento ara-

cılığıyla oluşturan ve o sırada DP tarafından temsil edilen **iktidar seçkinleri** (bundan böyle bu adla anılacaklardır), bir bakıma 1923 Anayasa'sının monolitik iktidarlara olanak tanıyan yapısından da yararlanarak bir iktidar tekeli oluşturmaya kalkıştı ve devlet seçkinlerini 1950'lerin sonlarına doğru baskı altına bile aldı.

Bu, devlet seçkinlerinin bir darbesiyle sonuçlandı (27 Mayıs). Devlet seçkinleri, yeni bir anayasa yaparak (1961 Anayasası) rejimin yarı askeri parlamenter niteliğini resmen tescil etmiş oldular. Bu Anayasa'ya göre, parlamenter iktidar, devlet kurumları (yani devlet seçkinleri) tarafından (Yargıtay, Danıştay, yargı bağımsızlığı, kuvvetler ayrılığı vb) denetlenecekti.

İşte bu yüzden, 1961 Anayasası, o günden sonra devlet seçkinleriyle iktidar seçkinleri arasında büyük bir mücadele konusu olmuştur. Parlamento yoluyla seçilen iktidarlar, bu anayasanın iktidarlarını kısıtlayan maddelerini değiştirmek ve budamak için ellerine geçen her fırsatı kullanmış, devlet seçkinleri ise bu mevzileri korumak için sonuna kadar çarpışmıştır.

Türkiye, 1970'li yıllarda hem devlet seçkinlerini, hem de iktidar seçkinlerini, birlikte bir darbe (12 Eylül darbesi) örgütlemeye ve yapmaya sevk edecek ölçüde derin bir kriz ve dolayısıyla iç savaş ortamına girdi. Darbeyi görünürde askerler yapmış olsa da, darbe aslında daha 12 Eylül öncesinde, iktidar seçkinlerinin de rızasıyla hazırlandı. İktidar seçkinlerinin daha darbe olmadan, Tarabya otelinde geleceğin yeni anayasası toplantıları düzenlemeleri bunun en iyi göstergesidir.

12 Eylül darbesinden sonra getirilen 1981 Anayasası, sanılmasın ki, 1961 Anayasası'nın parlamenter iktidarı kısıtlayan maddelerinde çok büyük değişiklikler yapmıştır. Bu Anayasa, devlet seçkinleriyle iktidar seçkinlerinin esasen konsensüs halinde hazırladıkları bir Anayasa olduğundan en büyük değişiklikler halkın özgürlüklerini, emekçi haklarını kısıtlama yönündeki değişikliklerdir.

Böylece rejimin niteliği günümüze kadar değişmeden gelmiştir. 12 Eylül Anayasası, rejimin yarı askeri parlamenter niteliğinde bir değişiklik yapmamış, ancak bu rejimin halk ve özgürlük düşmanı karakterini pekiştirmiştir.

AKP'nin merkez sağ oylara hakim olması ve dolayısıyla iktidar seçkinlerinin ana partisi haline gelmesiyle birlikte yarı askeri parlamenter rejimin iki kesim arasındaki dengelerinin anayasal düzlemde yeniden düzenlenmesi gerekmiştir. Bugünkü anayasa değişikliğinin anlamı budur.

İktidar seçkini kesimin bugüne kadar merkez sağa hakim olan partileri, genellikle devlet seçkinlerinin icazetine dayanmışlardı. Dolayısıyla bu icazet ortadan kalktığı an bu partilerin de pılı pırtılarını toplayıp çekilmeleri gerekmişti. Ne var ki AKP ilk kez böyle bir icazetin, egemenlerin konsensüs havuzunun kısmen dışından gelip merkez sağa hakim olan bir partidir. Bu yüzden AKP'nin, rejimin iki egemen kesim arasındaki ilişkileri belirleyen temel taşlarını yeniden düzenlemeye herkesten çok ihtiyacı vardır. Aynı zamanda bu, 1961 Anayasa'sının, devlet seçkinlerinin vesayet ve kısıtla-

malarının iktidar seçkinlerinin lehine radikal bir şekilde geriletilmesi için de zorunludur.

Dolayısıyla, bugünkü Anayasa oylaması, Türkiye'nin yarı askeri parlamenter rejimden batıdaki gibi bir parlamenter rejime geçmesi gibi büyük ölçüde niteliksel bir değişime işaret etmiyor. 1950'de fiilen işlemeye başlayan ve 1961 Anayasası'yla tescillenen yarı askeri parlamenter rejimin bileşenleri devlet seçkinleriyle iktidar seçkinleri arasındaki ilişkide iktidar seçkinleri lehine bir balans ayarına tekabül ediyor.

Eğer yukarda işaret ettiğim türden ciddi ve niteliksel bir rejim değişikliği, örneğin yarı askeri parlamenter rejimden parlamenter rejime bir geçiş söz konusu olsaydı, ben, "Anayasa Oylaması... Hepsi Aynı Kapıya Çıkar" başlıklı yazımda belirttiğim gerekçelerle yine oy sandıklarından uzak dururdum ama "evet" diyen arkadaşları da fazla eleştirmezdim. Bugün öyle mi ya!

Net durum şudur: "Evet" oyu verecek olanlar, **iktidar seçkinleri** partisinin taraftarı ya da yedek gücüdür; "hayır" oyu verecek olanlar, **devlet seçkinleri** partisinin taraftarı ve yedek gücüdür. Sonuçta evet de çıksa, hayır da çıksa, rejimin yarı askeri parlamenter niteliği de değişmeyecektir üstelik.

Sandığa gitmeyenlerin oy oranı yüzde ellinin üstüne çıktığı an Türkiye'nin 60 yıllık köhnemiş yarı askeri parlamenter rejimi belki temelden tartışma konusu olabilecektir.

14 Ağustos 2010

Oral Çalışlar'ın İdeolojik Yol Haritası...

Böyle bir yazıyı yazmak ne zamandır aklımda olsa da şu sıra yazmayı düşünmüyordum. Ne var ki, bugün Oral'ın "'Fethullahçılık Tehlikesi' ve Hukuk" (*Radikal*, 29 Ağustos 2010) başlıklı yazısını okuyunca bu yazının yazılmasının zamanı geldiğine karar verdim.

Oral çok eski arkadaşım olur, 1968 yılından beri tanırım. O beni daha önceden, 12 Kasım 1966 anti-Amerikan mitinginden de hatırlıyor. O mitingde yakalanmış, polislerce bir hayli hırpalanmış ve diğer beş arkadaşla birlikte, 1960 sonrasında hapse giren ilk öğrenci grubunda yer almıştım. Bana daha sonradan anlatmıştı. Oral, Cemal Gürsel Meydanından Kızılay'a yürümek isterken polis tarafından önü kesilen kalabalığın içindeymiş ve benim polisler tarafından yakalanıp dövülüşüme tanık olmuş.

Oral'ı 1968'in o hareketli günlerinde DTCF'ye geldiğinde tanımıştım. Sanırım o sırada henüz ODTÜ öğrencisiydi. Daha sonra SBF'ye geçti ve kısa süre sonra SBF Fikir Kulübünün başkanı oldu. Ankara'ya gelmeden önce İstanbul'da okumuş bir yıl. Orada, Deniz Gezmiş'in Devrimci Öğrenci Birliği (DÖB) çevresinde yer almış. Deniz'in yakın arkadaşlarındandı.

Oral'la tanıştığımızda gençlik içinde MDD'ci akım almış başını gitmekteydi. İkimiz de MDD'ciydik. Ne var ki, o günlerde MDD'ci gençler arasında da ayrılıklar baş göstermeye başlamıştı. Oral, MDD'ci gençlerin en ateşlilerinin bulunduğu bir yerde SBF Fikir Kulübü Başkanlığı gibi zor bir görevi yerine getiriyordu ve daha o zamandan ihtiyatlılığı, hatta "aklıselimi"yle dikkatimi çekmişti. Tuslog binasını bastıktan sonra SBF Yurdunun bir odasında toplanmıştık. Deniz, benim de desteklediğim bir öneri atmıştı ortaya; "Çıkıp okulun önünde turlayan polislerle çatışalım." Neredeyse çıkmak üzereydik ki, Oral bunu önledi. Bunun istenmeyen olumsuz olaylara yol açabileceğini söyledi. Haklıydı. Gitmekten vazgeçtik. Sanırım, keskin solculuğun alıp başını gittiği dönemde Oral gibi insanların varlığı harekette bir sağduyu dengesi olarak olumlu işlev görüyordu.

Oral, belki de bu ihtiyatlılığı ve "maceracı" eğilimlerden uzak duran tavrı nedeniyle, "maceracılığı" eleştiren "Beyaz Aydınlık"'ın ve daha sonra da Doğu Perinçek'in önderliğini yaptığı Maocu Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) örgütlenmesinin en ön saflarında yer aldı. TİİKP, her ne kadar "Kırmızı Aydınlık"çılar ve soldaki diğer rakipleri tarafından "pasifist" ve "yeni oportünist" olmakla suçlanıyor idiyse de, aslında silahlı mücadeleyi savunan keskin bir sol örgüttü o zamanlar. Bu bakımdan, Oral Çalışlar'ın günümüzdeki, "Siyasette şiddeti bir yöntem olarak hayatımın hiçbir döneminde benimsemedim." ("Kürtler içindeki farklılıklar ve PKK", Radikal, 18.8.2010) sözleri gerçeği yansıtmamaktadır.

Belki "ben bu konuda en geride gelenlerden biriydim" dese gerçeğe biraz daha yakın olurdu söylediği ama "hayatımın hiçbir döneminde benimsemedim" demek hem gerçek değil hem de geriye dönük bir inkârcılık. Ama neden?

Gerçekten de, silahlı mücadele de dahil, biz keskin solcuların ve Maocuların içinde belirgin bir şekilde ihtiyatlılığın ve ılımlılığın sesiydi Oral. Örneğin, biz hapiste, İbrahim Kaypakkaya'nın da savunduğu o zamanki anti-Kemalist fikirleri savunmaya başlayıp, bu fikirleri, daha sonra Doğu Perinçek tarafından rafa kaldırılan ilk Dev-Genç savunmasına nakşetmeye çalışırken, bu çabamıza en çok ayak direyen Oral Çalışlar olmuştu.

1974 yılında hapisten çıktıktan sonra Oral, TİİKP'nin illegal kesiminde görev aldı ve o dönem bu kesimde görev alanların hepsi gibi evlerde pineklemek zorunda kaldı. 1976 yılında, TİİKP'nin yanlış örgütlenme siyasetine karşı bir mücadele açtığımda beni ilk destekleyen Oral oldu. Oral daima aşırılıklara karşı bir insan olduğundan bu aşırı saçma örgütlenme siyasetinin sakatlıklarını da görmüştü. El ele verdik ve Doğu'nun direnişine rağmen "dar kapıcılıkla mücadele" kampanyasının başlatılmasına önayak olduk.

Oral, 1978 yılında, Partinin günlük gazetesi *Aydınlık*'ın yöneticisi oldu. Bu gazetenin izlediği devlet işbirlikçisi ve solu ihbar politikasında Doğu Perinçek ve benim de dahil olduğum TİKP merkez komitesinin diğer üyeleriyle aynı sorumluluğa sahip olduğu, ayrıca gazetenin yöneticisi olarak ek bir sorumluluk da taşıdığı hal-

de, sanırım bu politikayı daha sonraları eleştirmekle birlikte, şahsı adına ciddi bir özeleştiri yapmış değildir.

Oral Çalışlar, 12 Eylül'dan sonra iyice sağa kaymış TİKP yönetiminin daha da sağ kanadında yer aldı. O zamanki parti yönetiminin cuntayı "ara güç" gören politikalarını destekledi. Bu politikayı 1982 yılında değiştirmeye kalkan, benim de içinde bulunduğum "dışarıdaki" yönetimin bu girişimini önlemek için Doğu'yla birlikte hapishaneden dışarıya uyarı mektupları yazdı. Keza, Stalin konusunda açılan parti içi tartışmada Stalinist Doğu Perinçek kanadını destekledi ve ideolojik tartışmaların yasaklanması yönünde fikir beyan etti. Dışarı çıktıktan sonra Doğu'nun önergesiyle yapılan bir oylamada "Stalin meselesinin parti içinde tartışılmasının yasaklanması" yönünde oy kullandı.

Birkaç yıl sonra, Partinin 1970'lerin sonlarında benimsediği, Çin tarafından empoze edilen, "Sovyet sosyal emperyalizmine karşı ABD ile ittifak" ve "milli çelişmenin baş çelişme olduğu" siyasetinin parti yönetimince değiştirilmesi oylamasında bu eski politikanın değiştirilmemesi için neredeyse tek başına diretti, fakat siyasetin değiştirilmesinin kaçınılmaz olduğunu anlayınca, her zamanki uzlaşmacılığı ve ihtiyatlılığıyla, politikanın değiştirilmesine leyhte oy vermek zorunda kaldı.

1983 yılında, Doğu'lar ikinci kez tutuklandı, Oral bu tutuklama duruşmasına gitmediğinden benim gibi kaçak duruma düştü. 1984 Şubat'ında Oral Çalışlar ve Aydoğan Büyüközden'le birlikte *Saçak* dergisini çıkartmaya başladık. Oral ve Aydoğan bu derginin "Kemalist ka-

nadı"nı oluşturuyordu ya da ben, Kemalist eğilimleri dolayısıyla onlara şaka yollu bu adı takmıştım. Gerçekten de Oral o sıralar oldukça Kemalistti.

1984 yılında PKK'nın ilk gerilla eylemleri sonucunda Oral'ın önerisiyle derginin bu konuda bir tutum açıklamasına karar verildi. Tutum yazısını yazmayı Oral üstlendi. Yazı, yazı kurulunun önüne geldiğinde şiddetle itiraz ettim. Oral, yazısında, PKK eylemlerini kınamakla kalmıyor, "Ordumuz"a ağıtlar yakıyordu. Benim itirazlarımla bu ibareler değiştirildi ama yazı yine de devlet yanlısı özünü korudu ve bu haliyle yayımlandı. Daha sonra, Doğu Perinçek, biz "dışarıdakileri" köşeye sıkıştırmak için bu yazının teslimiyetçiliğini eleştiri konusu yapmıştır haklı olarak.

1986 yılında, Doğu Perinçek yönetimine karşı bir sol muhalefet gelişti. Bu muhalefetin önderliğini ben, Necmi ve İlkay Demir yapıyorduk. Oral da bir süre sonra muhalefete katıldı. Ancak onun muhalefeti, bizim Stalin konusundaki ideolojik netliğimizden uzaktı, o sıralar hâlâ Stalin'i savunmaya devam etmekte, Hitler-Stalin paktını "dahiyane" bulmaktaydı. Daha sonra Stalin'i reformist tarzda eleştirmeye başladı. Aynı dönemde Oral eski gazetecilik günlerini hatırlayarak, serbest kaldığında bir medya organında yer almaya hazırlanan bir yönelim içine girmişti. 12 Eylül'den sonra "Dil Okulu"nda birlikte yattığı siyasi liderleri anlatan *Liderler Hapishanesi* kitabı bu gazetecilik yöneliminin ilk örneklerindendir. Bu kitapta, Oral, Türkeş'in "insani" yönlerini anlatmak gereğini duymuştu.

1988 yılında muhalefet Aydınlık hareketinden koptu ve o sırada artık legale çıkmış Oral Çalışlar ve Halil Berktay'ın başını çektiği *Sosyalist Birlik* dergisi yayımlanmaya başladı. *Sosyalist Birlik*, Moskova eğilimli TKP ile örgütsel birlik aramayı hedefleyen reformcu bir çizgiye girince 1990 yılı başında, bir grup arkadaşla birlikte bu dergiden koptum ve bu tarihten itibaren Oral Çalışlar'la yaklaşık yirmi yıl süren örgütsel birlikteliğim de sona ermiş oldu. Bundan sonra Oral Çalışlar'ı gazetelerden izleyebildim.

1980'li yıllardaki yönelimine uygun olarak medya alanına geçip köşe yazarı oldu, uzun yıllar *Cumhuriyet* gazetesinde yazdı. Bu gazetede, temel yönelimlerine uygun olarak dengeci bir çizgi izledi. Eski Kemalist eğilimleri dolayısıyla gazetenin temel yönelimleriyle çatışıyor değildi zaten ama bugünkü liberal-muhafazakâr eğilimlerini de dengeli bir şekilde ortaya koymaktan geri kalmadı. Doğrusunu söylemem gerekirse, en azından gazete sayfalarından izleyebildiğim kadarıyla, İlhan Selçuk'un ulusalcı çizgisine yalakalık yaptığına tanık olmadım.

Oral, son iki yıldır, şu andaki ideolojik yönelimine daha uygun düşen *Radikal* gazetesinde yazmaktadır. Buradaki yazılarında da geleneksel ihtiyatlılığı ve dengeciliği oldukça belirgindir. Bir yandan solu, Alevileri, Kürtleri kollamakta, bir yandan da bu kesimleri Fetullah-AKP taraftarı liberal-muhafazakâr çizgiyle uzlaştırmaya çalışmaktadır.

Yaklaşık bir yıldır beni en çok şaşırtan, Oral'ın Fetullahçılığı savunurken, kırk yıldır çok iyi tanıdığım ih-

tiyatlılığına hiç de uymayan bir "cesaret" ve ihtiyatsızlık içinde görünmesidir.

İşte örnekleri:

"Artık yeni kampanyalar birilerinin Fethullahçı olarak suçlanması üzerinden kuruluyor." ("Ergenekon Davası ve Solcular", *Radikal*, 21.7.2009)

"Son dönemde 'yükseltilen' en önemli korku ise, 'Fethullahçılar devleti ele geçiriyorlar' korkusu... Bu korkuya kapılan kesimlerin duydukları yoğun endişelere ve konuyu konuşmaya ayırdıkları zamanın genişliğine rağmen sahip oldukları bilgilerin son derece yüzeysel, tutarsız ve tarafsızlıktan uzak olması da işin ayrı bir boyutu... 'Gülen cemaatı' eğitim kurumları örgütleyerek, yurt dışında okullar açarak, yatırımlar yaparak genişliyor. Etkin bir medya ağına da sahip." ("'Fethullahçılık tehlikesi' ve hukuk...", *Radikal*, 29.8.2010)

"Fethullah Hoca, dikkatli bir insandır.

Söylediği sözün nereye gideceğini, nasıl sonuçlar doğuracağını iyi bilir. Hoca'nın sözleri; Türkiye'deki İslami kesim içindeki farklı bir sesi, farklı bir yaklaşımı ortaya koyuyor.

Fethullah Gülen, son dönemde tırmanan İsrail-Türkiye gerginliğini doğru görmüyor. Bunun bölgedeki gelişmelere zarar vereceğine inanıyor. Dediklerini hükümete 'gerilimi daha fazla tırmandırma' şeklinde yapılmış bir uyarı olarak da okumak elbette mümkün.

Gülen'in bu hamlesini yalnızca Türkiye bağlamında düşünmek yüzeysel olur. Gülen hareketi küresel bir ha-

reket. Dünyanın dört bir yanında okulları, işadamları bulunuyor. Buna bağlı olarak yaygın siyasi ilişkilerinden de söz edebiliriz.

Gülen hareketi belli ki Türkiye-İsrail ilişkilerinin bu kadar sertleşmesini kendi küresel ilişkileri açısından da yararlı görmüyor." ("İsrail-Türkiye denkleminde Fethullah Gülen", *Radikal*, 8.6.2010)

En az Fetullah Gülen kadar dikkatli ve ihtiyatlı bir insan olan Oral Çalışlar'ın satırlarındaki bu "ihtiyatsızlık", ideolojik yönelimlerin çok çok ötesinde, bugünkü "reel dünya"nın gerekliliklerinden kaynaklanıyor olabilir mi?

29 Ağustos 2010

Çakallaşmamak...

Kaos Yayınlarından 1995 yılında yayımlanan Abel Paz'ın *Halk Silahlanınca* (çev: Gün Zileli) kitabında beni çok etkileyen bir sahne vardır. İspanya Devriminin ve İç Savaşının büyük anarşist kahramanı Durruti, "Durruti Column" denen anarşist milis müfrezeleriyle Madrit'in savunmasına koşar. Bu, Franko'nun ilerleyen orduları karşısında son savunma mevziidir. Artık her şey buradaki savunmanın yarılıp yarılmamasına bağlıdır. Frankocular şehrin sınırlarına dayanmışlardır. Politeknik Üniversitesinin binalarında, bina bina, kapı kapı ölümüne bir çatışma sürmektedir. Durruti, anarşist milislerin başında elde silah savaşmaktadır. Bir ara yeni takviye birlikleri istemek üzere genel karargâha gelir yorgun argın. Tam kapıdan çıkıp arkadaşlarının yanına döneceği sırada telefondan onu isterler. Ahizeyi alır. Karşısındaki, çok sevdiği karısıdır. "Tamam tamam, şimdi vaktim yok" dedikten sonra ahizeyi çat der kapatır. Sonra bir an durur ve oradaki görevliye "işte savaş insanı böyle çakallaştırır" der.

Nasıl savaş politikanın silahlarla yürütülen bir devamıysa, politik mücadele de silahsız yürütülen bir savaştır. Nasıl savaş insanı çakallaştırırsa, politik mücadele

de işte aynı o şekilde çakallaştırır. Özellikle politik mücadelenin iyice kızıştığı, toz dumandan göz gözü görmez bir ortam doğduğu anlarda insanlar her türlü insani duygudan, sevgiden, merhametten, adalet duygusundan ve vicdanlarından arınır ve bir çakaldan farksız bir şekilde rakiplerinin üzerine çullanır, onları amansız bir şekilde parçalamaya çalışırlar.

Murat Belge, Siyasi ve düşünsel yönelimlerine her ne kadar esasta katılmasam da, sevdiğim, takdir ettiğim, kaliteli bir edebiyat eleştirmeni, bir edebiyat adamıdır. Özellikle güçlü mantığına, batılı tarzdaki ironi duygusuna ve fikirlerini usul usul ifade ederkenki soğukkanlı üslubuna hayranımdır. Bugüne kadar bu soğukkanlı üslubunu ihlal ettiğine ya da rakiplerini adil olmayan bir şekilde ayaklar altına almaya kalkıştığına tanık olmamışımdır.

Ama bugüne kadar. Bugün bir arkadaşım, Murat Belge'nin bir yazısını gönderdi bana email aracılığıyla. "Neyin 'boykot'u" adlı bu yazıda (*Taraf*, 28.08.10) "Boykot"çuları hedef almış ve onları "mahçup hayırcılar" olarak değerlendirmiş. Murat Belge gibi dikkatli bir insanın, "hayır"cıların da "boykot"çuları "mahçup evetçiler" olarak gördüklerinin ya da göstermek istediklerinin farkında olmaması imkânsız. "Boykot"çuların "mahçup evet"çi mi, yoksa "mahçup hayır"cı mı olduklarını "bilemem" ama şu toz duman dağıldıktan sonra, her iki tarafta da, eğer böyle bir duyguları hâlâ kalabildiyse, birilerinin mahçup olacaklarını en azından umabiliriz. Neden? Çünkü bu nitelemeler tipik, "benden olmadığına göre

karşı tarafa hizmet ediyordur" mantığının ürünüdür de ondan. Yani ya birine ya öbürüne katılmak zorundasınız. Üçüncü bir cephe açtığınız zaman her iki cephe tarafından da haksız yere karşı tarafa hizmet etmekle suçlanmanız kaçınılmazdır. Siyasi gerilimlerden ve mantıksızlıklardan her zaman şikayet etmiş Murat Belge'nin son tutumu gerçekten ibretlik. Siyasi "şehvet" onun da gözlerini karartmış.

Ama daha da vahimi var. Murat Belge, yukarda özetlediğim görüşüyle yetinmemiş ve hızını alamayıp "boykot"çuları "Kemalistlikle" nitelemeye vardırmış işi:

" 'Meğerse ben Kemalist'mişim, bunu yeni anladım' deseler, tamam, olay hepimiz için daha 'anlaşılır' olacak. Çok yadırganacak bir durum da değil, bu toplumda bu tavrın özellikle eğitim görmüş (ve belirli bir çevreden gelen) birilerinin DNA'larına, 'gen'lerine yerleşmiş olması."

Yani bu "mahçup hayır"cılar meğer bir de "Kemalist"mişler. Bunun tercümesi şudur: "Madem "evet" demiyorsunuz o halde Kemalistsiniz." Tabii "Kemalist" suçlaması, nitelemenin seçilmiş en "kibar" sözcüğü. Altını okuduğumuz zaman, "boykot"çuların "askeri vesayet rejimi"nin savunucuları olduğu açıkça ortaya çıkıyor. Artık burada "mahçup" eki bile söz konusu değil.

Oysa Murat Belge de çok iyi bilir ki, "boykot"çular, içlerinde çok farklı eğilimler taşısalar da, topluca Kemalizmden en uzak eğilimlerin temsilcileridirler. Ama Murat Belge, onların söylediklerine ya da gerçek tutumları-

na bakmak yerine, "DNA"larına bakmayı tercih etmiş. Bravo doğrusu, öjenik hareketi bile insanların genleriyle düşünsel eğilimleri arasında bu kadar doğrudan bir bağlantı kurmayı beceremeyişti.

Belki Murat Belge de normal haline dönse bu yaptığını doğru bulmayacak ama ne yaparsınız, şu anda toplum anayasa üzerinde bir savaşa ve taraflar hedeflerine kilitlenmiş durumda. Toz dumandan göz gözü görmüyor. Siyasi savaş çakallaştırıyor. En makul ve mantıklı bildiklerimizi bile. Şu örnek bile, seçim ya da oylamaların özgürlükten çok, körcesine bir bağnazlığı geliştirdiğinin iyi bir örneği. Neyse, şu hengame geçsin de belki o zaman daha sağlıklı ve soğukkanlı değerlendirmelerin kapısı aralanır. Belki o zaman "Murat Belgesel" bir tutumda olanlar, sabah olduğunda sarhoşluklarından ayılıp "ben neler yaptım dün gece yahu" diye kafalarını toplamaya çalışan insanlar gibi yavaş yavaş kendilerine gelmeye başlarlar. Umarım.

© Eylül 2010

Üç "Ulus"!!!

Son Referandum, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla ivme kazanan ve artık hızını yitirmiş yukardan Türkiye modernleşmesinin sonucunda, birbirinden kültürel ve ruhsal bakımdan kopmuş üç "ulus"un oluştuğunu göstermiştir: Devlet "ulus"u; İslam "ulus"u; Özerklik "ulus"u.

TV kanallarından birindeki bir "Amerikan güreşi" programında gözümü ilişen ve bana gevezeliğinin geri zekâlılığından kaynaklandığı izlenimini veren Rasim Ozan Kütahyalı adlı delikanlının, sırf benzer bir dil konuştukları için Azerilerin "Türk milleti"nin bir parçası olduğu yanılgısı, herhalde ulusun tanımındaki "dil birliği" faktörünü abartmasından kaynaklanmaktadır. Oysa "ulus" denen topluluklar, dil birliğinden çok kültürel ve ruhsal ortaklıklarla oluşur, toplulukları bir arada tutan en önemli unsurlar bunlardır.

Referandum göstermiştir ki, yukarda sözünü ettiğim üç topluluk ("ulus") birbirinden neredeyse coğrafi "sınırlar"la bile ayrışacak ölçüde bir kültürel ve ruhsal kopuş içindedir. *Taraf* gazetesinin biraz da aşağılamak ya da alay etmek amacıyla ortaya attığı "tuzlu su muha-

fazakârları" deyimi, Devletçi "ulus"un Trakya, Ege ve sahil şeritlerinde yoğunlaşmasına bir göndermedir. (Sahil şeridinde yoğunlaşan bu "ulus"un ne kadar "tuzlu su muhafazakârı" olduğunu bilemem ama sırtını AKP'ye ve Türkiye'nin, birazdan değineceğim en muhafazakâr kesimlerine dayayarak kahramanlık yapmaya çalışan *Taraf*'ın ve Yasemin Çongar başta olmak üzere yazarlarının çoğunun "tatlı su liberalleri" olduğunu söylemek mümkündür. Tarihte özgürlük mücadelesinin kahrını çekmiş gerçekten kahraman liberalleri tenzih etmek için bu terimi kullanmak zorunlu oldu artık.) Bu kesim, ruhsal ve kültürel yönelimleriyle, diğer iki kesimden gerçekten kopup yoğunlaşmış ve adeta katılaşmıştır. Başlıca özelliği devletçi olmasıdır ama bu tanım bu kesimi tanımlamakta artık biraz yetersiz kalıyor gibi. Bu "ulus" Türkiye modernleşmesinin yarattığı görece "kültürlü" ve "eğitimli" bir kesimdir. Tüm devletçi ve ulusalcı önyargılarına rağmen, "ilerlemeci sol"a açıktır, hatta "ilerlemeci sol" bu ulusun içinden çıkmıştır denebilir. Üniter devletçi ve yukardancı, elitist yönelimlerini ne kadar eleştirirsek eleştirelim bu "ulus", *Taraf*çıların ve bir kısım *Radikal* yazarının şımarıkça yaptığı gibi öyle elimizin tersiyle kolayca bir kenara atabileceğimiz ve bozuk para gibi harcayacağımız bir kesim değildir. Türkiye'nin toplumsal ve politik hayatında olumsuz ve olumlu yanlarıyla dikkate alınması gereken ve ilerde, içinden devrime omuz verebilecek öğeler çıkartması muhtemel, ciddiye alınması gereken bir kesimdir.

Taraf'çıların "yönetime el koyduğu"nu iddia ettiği "halk", Orta Anadolu'da yoğunlaşmış İslamcı-muhafazakârlığının oy deposunu oluşturan ve 1950'lerden beri bütün sandık yarışlarından "zafer"le çıkan, kendisi "yönetime el koyamasa" da, sağcı muhafazakâr partilerin "yönetime el koymasını" sağlayan İslam "ulus"udur. Kemalist modernleşmeye büyük direnç gösteren bu "ulus"un kültürel ve ruhsal motivasyonu her zaman İslamiyet olmuştur ve "Devlet Ulusu" ile eskiden beri büyük bir ruhsal ve kültürel uyuşmazlık içindedir. Bu uyuşmazlık artık bugün bu iki kesimi iki ayrı "ulus" olarak görmemize neden olacak bir kopuş noktasına gelmiştir. İslam "ulus"u, liberallerimizin sandığı gibi "demokratik" bir yönelim içinde falan değildir. Geçmişteki Alevi katliamları ve Sivas'taki Madımak katliamı bu "ulus"un en aşırı unsurları tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu "ulus"un en başta gelen özelliği, yukardan modernleşmeye direnmesi ve Anadolu Muhafazakâr-sağcılığına dayanan politik partileri iktidara getirmesidir (Demokrat Parti, Adalet Partisi, ANAP, Doğruyol Partisi ve AKP). Hem boykota hem de "hayır"a en büyük oranlarda olumsuz cevap verip "evet"e yığılan illeri gözden geçirdiğimiz zaman bu durum daha iyi görülür: Erzurum, Erzincan, Elazığ, Bayburt, Adıyaman, Maraş, Malatya, Kayseri, Sivas, Niğde, Aksaray, Nevşehir, Konya, Karaman, Yozgat, Kütahya. İşte, "yönetime el koyan" ve orta Anadolu'da yoğun ve bütünsel bir kitle oluşturan kalabalık budur. Buraların İslamcı-muhafazakâr Anadolu sağcılığının en koyu bölgeleri olduğu

açıktır. Nasıl olmaktadır da, bu dinsel bağnazlığın kaleleri şimdi "demokrasinin" kaleleri olmaktadır? Mantığını kaybetmişçesine "halka güveneceksin" türü fetvalar veren gazetecilere hayret etmemek mümkün değil.

Gazeteciler bir el çabukluğu daha yaptılar. Örneğin, tarihte görülmemiş ölçüde büyük bir boykot eylemini gerçekleştiren (katılım %9) Hakkari halkını hiçe sayarak ve sandığa giden bölgedeki polis ve memurların oylarına dayanarak Hakkari'yi bile "evet"e boyayıp ortaya sahte bir harita çıkarttılar. Oysa toplamda %50'ye varan bir boykot gerçekleştiren Kürt halkının yaşadığı bölgelerin ayrı bir renge boyanması gerekirdi. Bu renk, "Özerklik Ulusu"nun haritasını çok net bir şekilde ortaya koyacaktı. Orada çok farklı kültürel ve ruhsal şekillenmesiyle başka bir "ulus", başka bir halk yaşamaktadır. Bu "ulus" bugünkü somut durumda, politik haritanın güneydoğu parçasında fiilen kültürel, ruhsal ve hatta politik bir özerkliğe yönelmiştir. İslam "ulus"u ile ortak dinsel bağlardan gelen bazı iç içelikleri (Bitlis örneği bunun göstergesidir) olmakla birlikte, bu bağ da onun özerk yaşama talebini bastırmaya yeterli olmamaktadır. Devlet "ulus"u, üniter devletçiliği ve politik partisi CHP'nin aptalca yönelimleri nedeniyle Özerklik "ulus"una en uzak noktadadır bugün. Yeni telafi edici politikalar üretilmediği sürece iki "ulus" arasındaki uçurum büyümeye devam edecektir.

MHP, İslam "ulus"unun ikinci partisidir. MHP faşizmi her zaman, yukarda adlarını andığımız şehirlerin oluşturduğu İslami faşizan eğilimlerden beslenmiş, militanlarını bu bölgelerden devşirmiştir. MHP'nin "sekülerliği" hiçbir zaman politik manevraların doğurduğu ihtiyaçların ötesine gidememiştir. Son referandumda MHP, AKP ile yaptığı taban kavgasını sınamaya kalkmış ve yenilgiye uğramıştır. Anadolu sağcılığının ve İslamcılığının Devlet "ulusu" ve onun partisi CHP ile olan kan uyuşmazlığı nedeniyle bölünmez bir bütün olduğu bir kere daha kanıtlanmıştır. Bu anlamda, kurnaz bir politikacı olan Devlet Bahçeli'nin MHP'nin geleceği açısından politik bir hata yaptığı söylenebilir. Ne var ki, buradan, MHP'nin "işinin bittiği" sonucunu çıkartmak yanlıştır. Anadolu sağcılığının ikinci partisi olan MHP, önümüzdeki seçimde, "evet"e kaptırdığı oylarını yeniden toplayacak ve AKP'nin İslamcı-muhafazakâr seçmenin beklentilerine gereğince yanıt veremediği ölçüde AKP'nin tabanını oymaya devam edecektir.

Bir de bu üç temel "ulus"tan tamamen farklı ruhsal ve kültürel özellikler gösteren, hem kısmen boykota, hem de büyük oranda "hayır"a cevap verip "evet"i hezimete uğratarak çok farklı bir profil çizen "Dersim ulusu" vardık ki, Anadolu sağcılığının göbeğinde bir ada gibi görünen bu "küçük ulus" başlı başına başka bir yazının konusudur ama ben Kayseri ve Konya'nın oylarıyla ayağı kalkıp göbek atan "yetmez ama evet"çilerimizin

yerinde olsam, Kayseri, Konya ve Kütahya'ya özgürlük dersi vereceğine kuşku olmayan Dersim'i neden kaybettik, daha doğrusu neden hiç kazanamadık diye derin derin düşünürdüm.

15 Eylül 2010

Cengiz Çandar'ın Haritası!..

Bu yazının başlığını, daha önce Halil ve Oral hakkında yazdığım yazılarda olduğu gibi, "ideolojik yol haritası" diye düşünmüştüm önce. Hem de böylece, eski arkadaşlarım hakkında bir seri oluşmuş olacaktı. Ne var ki, Cengiz'in "ideolojik" bir "yol"u olmadığını görerek bu başlığı koymaktan vazgeçtim. Sonra "yolsuzluk haritası" koyayım dedim başlığı, biraz da espri olsun diye. Ondan da "yolsuzluk"un yapacağı yanlış çağrışımlar dolayısıyla vazgeçtim. Böylece "ideoloji" ve "yol" çıkınca geriye sadece "harita" kaldı. Tabii ki, coğrafi değil, siyasi harita.

Cengiz Çandar'ı, 1967 yılının sonlarında, MDD'cilerin atağa geçtiği dönemde tanıdım. Ben 1967 yılında henüz MDD'ci değildim ama artık MDD'ci denen gençler gözüme çarpmaya başlamıştı. Örneğin, "Mihri'nin askerleri" denen, hep birlikte dolaşan, hep birlikte yiyip içen bir grup vardı. Ersen Olgaç'ı, Serpil Çelenk'i, Tuncer Yanar'ı, Fehmi Erbaş'ı ve Cengiz Çandar'ı hatırlıyorum bu gruptan. Henüz MDD'cilik gençlik içinde esas akım haline gelmediğinden, hatta TİP'liler tarafından tecrit edilmeye çalışıldığından bu sıkı Mihrici grup, tecrit edilmeye çalışılan bütün gruplarda olduğu

gibi özel bir dayanışma ve dışa kapalılık ruh hali içindeydi.

1968 yazında, benim de içinde yer aldığım MDD yanlısı Doğu Perinçek yönetimi TİP yönetiminin baskısıyla devrildiğinde, iç odada TİP'lilere karşı direnenler arasında Cengiz de vardı. O yaz, Doğu'nun yönetimini deviren TİP yanlısı Zülküf Şahin yönetimini zor duruma düşürmek ve bu yönetimin "pasifistliğini" kanıtlamak için Amerika aleyhindeki eylemlerimizi arttırmıştık. Bir seferinde Dedeman oteli çevresinde bir Amerikalı askerin yolunu çevirmiştik bir grup FKF'li olarak. Çocuğun korkudan dili tutulmuştu. Onunla İngilizce konuşan Cengiz'di. Çocuğu dövmeye gönlümüz razı olmadı, Cengiz ona sıkı bir Vietnam savaşı aleyhtarı propaganda çekti.

Doğu Perinçek ve Vahap Erdoğdu tarafından 1968 Kasım ayında çıkarılan aylık *Aydınlık Sosyalist Dergi*'nin yazı kurulunda Cengiz'le birlikte yer aldık. Ben, Cengiz, Atıl Ant ve Münir Aktolga, yazı kuruluna gençlik hareketinin rüzgârını temsil etmemiz için alınmıştık.

MDD'nin gençlik hareketine hakim olduğu 1969 yılında Cengiz Çandar da SBF Talebe Cemiyeti Başkanı seçildi solcu SBF öğrencisinin oylarıyla. Fakat bu arada, 1969 yılının ortalarından itibaren MDD'ci harekette de kamplaşma başlamıştı. 1969 yılının 21 Mayıs'ında, o zamanki gençlik önderlerinin Mihri Belli'nin annesinin Demirtepe'deki evinde yaptıkları tartışmalı bir toplantının ardından, Kızılay Park'ında o gece Doğu Perinçek,

Ömer Özerturgut, Oral Çalışlar, Cengiz Çandar ve benim katıldığım alelusul ve kendiliğinden bir görüşmede, daha sonra TİİKP adını alacak illegal örgütlenme kararlaştırıldı.

1970 yılında MDD hareketi bölündü. *Aydınlık Sosyalist Dergi* yazı kurulunun benim de içinde bulunduğum çoğunluğu ayrılıp *Proleter Devrimci Aydınlık* dergisini çıkartmaya başladı. Bu çoğunluğun içinde Cengiz Çandar da vardı. Gerçi yazı kurulunda çoğunluk olmak genelde çoğunluk olmak anlamına gelmiyordu. PDA'cılar bu bölünmenin azınlık kanadını oluşturuyorlardı aslında. Bu azınlık psikolojisi bizde, itibarlı ve sert solcu bir ideoloji arayışına yol açtı ve bölünmeden birkaç ay sonra Maoculuğu benimsedik. Cengiz de hepimiz gibi ateşli bir Maocu olmuştu doğal olarak. Ne var ki, dil bilmesine rağmen Cengiz, Halil Berktay ve Şahin Alpay gibi, bizi Maocu literatürle "aydınlatmak" konusunda o zaman çok büyük bir performans göstermemişti diye hatırlıyorum. Çünkü Cengiz, işin teorik faslındansa "caka"sıyla daha çok ilgiliydi. "Caka"sı derken şunu söylemek istiyorum: Onun için önemli olan, Maoculuğun göz alıcılığının bize de bulaşması ve bizi de olabildiğince parlak göstermesiydi. Bu yüzden daha çok Mao'nun başının etrafından yayılan "güneş ışıklarıyla" ilgileniyordu.

Bu, iktidarın parlaklığıydı. O sırada Mao, dünyanın en kalabalık nüfuslu ülkesinin en zirvedeki tartışılmaz lideriydi, dolayısıyla, Çin elçiliğinden bize aktarılan o Mao rozetlerinde Mao'nun başından çevreye sarı güneş

ışıklarının yayılıp göz kamaştırması çok doğaldı. Fakat bir süre sonra Cengiz'in gözlerinin bu güç ve iktidar ışıklarıyla hepimizden fazla kamaştığını, adeta ışığa koşan kelebekler gibi bu iktidar ışıklarına kanat çırptığını fark etmekte gecikmedim. Cengiz, sadece Mao'nun başındaki iktidar ışıklarıyla ilgilenmekle kalmıyordu, ÇKP parti hiyerarşisinde yer alan 2. adam, 3. adam ve 4. adamın başındaki ışık huzmelerini saymaya da büyük önem veriyordu. Yazı kurulu toplantılarında vb. bizi de içine kattığı ufak tartışmalar hep bu konuda olurdu. Acaba Mao'nun halefi, 2. adam Lin Biao'dan sonraki 3. adam kimdi? Çu enlay 3. adam mıydı, yoksa bu görünüşten ibaret miydi, geri planda başka 3. adamlar pusuda beklemekte miydi? vb.

Daha sonra 12 Mart geldi. Aranmaya başladık ve hepimiz bir yerlere savrulduk. O zamanki parti yönetimi (yani fiiliyette Doğu) yazı kurulu üyelikleri dolayısıyla aranmaya başlayan ve aslında ülke içinde hiçbir işe yaramayacaklarını, hatta başa bela olacaklarını düşündüğü Şahin Alpay ve Cengiz Çandar gibi bazı arkadaşları "eğitim" adı altında Filistin kamplarına göndererek başından savmaya kalkmış. 1972 yılında ortaya çıkan İbrahim Kaypakkaya bölünmesinin ve onu takiben TİİKP'nin ülke içinde ağır darbe yemesinin ardından kamptaki TİİKP'li grup arasında büyük bir bunalım ortaya çıkmış. Bu bunalım, bölünme ve karşılıklı suçlama ortamında aklını kaçıranlar bile olmuş.

Cengiz Çandar, bu bölünme ve kriz ortamında parti ile olan bağlarını gevşetmiş, hatta kopartmış ama ora-

da bulunduğu sırada Filistin hareketinin üst düzey yöneticileriyle yakın bağlar geliştirmekten de geri kalmamış. Öyle ya, Yaser Arafat ve diğer Filistin liderlerinin kafalarından Mao'nunki kadar parlak sarı ışıklar yayılmıyor olsa da onların da kendilerine göre bir iktidar alanları vardı ve iktidar alanlarına düşkün olduğu eni konu belli olan Cengiz bu alanlara doğru kanat çırpmaya başlamıştı bile. Böylece Cengiz, 1974 affından sonra Türkiye'ye döndüğünde artık bir "Ortadoğu uzmanı"ydı. Hem de "Yaser'e dedim ki" diye konuşan cinsinden.

Cengiz'i 1970'li yıllarda izlemem mümkün olmadı. Ama 1980'li yıllarda uzaktan da olsa (zaten yakından izlemek mümkün değildi artık onu) izleyebildim. Cengiz, hem Ortadoğu'dan Amerika'ya uzanan bir süreçte tam bir "dış politika uzmanı" olmuş, hem de "Yaser'e dedim ki" repertuvarını, "Bill'e dedim ki", "Ronald bana dedi ki", "Margaret'le bir seferinde" noktalarına kadar genişletmişti. İnsan bu kadar uzmanlaşınca iktidar odaklarının dışında kalması mümkün değildir, katiyen değildir. Kaldı ki, Cengiz'in iktidar odaklarının dışında kalmak gibi bir isteği ya da direnci de yoktu. Tam tersine.

Cengiz, bir "dış politika uzmanı" olarak 1980 sonrasında Turgut Özal'ın ve ANAP'ın dış politika danışmanı oldu ve devlet adamları repertuvarını genişletmeye "Turgut'a söyledimdi" biçiminde devam etti. Tuhaf bir beyin yapım vardır, sözcükleri birbirine karıştırır, her seferinde birinin yerine bir başkasını kullanır ve bu yüz-

den beni tuhaf bulan bakışların hedefi olurum. Örneğin ıspanakla pırasayı, bezelyeyle mercimeği, Serhat'la Serkan'ı daima karıştırırım. En çok karıştırdığım şeylerden biri de "uzman"la "azman"dır. Yukarda "uzman" derken "azman" dememek için azami dikkat gösterdim ve sanırım başardım. Beynimdeki bu karışıklığın bazı gerçekçi temelleri olup olmadığını bilemiyorum tabii ki.

Daha sonra Cengiz, gazeteciliğe intisap edip uzmanlığını bu alanda da sürdürdü. 1990'lı yıllarda bir gün gazeteci yeğenim Ümit Zileli'ye rastladığında beni sormuş, "amcan ne yapıyor" diye. Ümit de, "anarşist oldu" demiş. Cengiz'in cevabı şöyle: "Hâlâ mı?" Fıkra gibi değil mi, fıkralar da gerçeklerden kaynaklanır zaten.

Cengiz'in yazılarının çoğu dış politika ve "dünya ahvali" alanındadır. Cengiz'in uzmanlık dünyası siyaset azmanları diyebileceğimiz yöneticiler çöplüğünün unsurlarıyla doludur. Onun için önemli olan, dünyayı yöneten en tepedekilerdir. Onlar ne düşünüyor, ne yapıyor, hatta özel hayatları bile bu merakın dışında değildir. Onun yaşamında da, beyninde de normal hayatlarını yaşayan, bin bir günlük dertle boğuşan insanlara yer yoktur. Onlar, büyük liderlerin yönettiği kalabalıklardır. Dünyanın nasıl bir gidişat izleyeceğine o liderler karar verir. Cengiz'in de görevi bu belirleyici unsurların eğilimlerini tespit edip aktarmaktan ibarettir.

Bu yazıda Cengiz'i Amerikancılıkla vb. suçlayacağımı umanları hayal kırıklığına uğrattığımın farkındayım. Oysa Cengiz'in Amerikancılığı sadece en büyük olana tapmasından kaynaklanır, yarın dünya iktidarı diyelim

ki Çin'e ya da Rusya'ya geçsin hemen onların en yakınında (zaten bugünden de pek uzaklarında değildir) yer alacaktır. Cengiz sadece ve sadece iktidarcı ve "büyük adamcı"dır. Küçük bir ruha sahip olanların onulmaz hastalığı.

20 Eylül 2010

Üç Diktatörlük Türü...

Günümüzde olsun, tarihte olsun, saf haliyle bilinen üç diktatörlük türü vardır: İdeolojik diktatörlük; siyasi diktatörlük; ekonomik diktatörlük. Gerçek hayatta bunları saf halleriyle de bulmak mümkündür ama karma biçimleri de bir haylidir: Yarı ideolojik-yarı siyasi diktatörlükler; yarı siyasi-yarı ekonomik diktatörlükler gibi.

İdeolojik diktatörlüklerde, ideolojik alan (ya da elit) siyasi ve ekonomik alanı güdümler; siyasi diktatörlüklerde, siyasi alan (ya da elit) ideolojik ve ekonomik alanı güdümler; ekonomik diktatörlüklerde ekonomik alan (ekonomik elit) ideolojik ve siyasi alanı güdümler.

Yirminci yüzyılda saf ideolojik diktatörlük olarak bilinen üç ülke vardı: Lenin'in kurduğu ve Stalin'in yürütücülüğünü yaptığı Sovyetler Birliği (Kruşçev'in iktidara gelmesiyle birlikte sistem saf ideolojik diktatörlükten yarı ideolojik-yarı siyasi diktatörlüğe doğru evrilmiştir); Nazi Almanya'sı; ve Mao zedung Çin'i (Mao'dan sonra da sistem yarı ideolojik-yarı siyasi bir diktatörlüğe evrilmiştir). Günümüzde ise, saf anlamıyla tek ideolojik diktatörlük kalmıştır: Kuzey Kore.

Siyasi diktatörlüklerin yirminci yüzyılda birçok örnekleri görülmüştür. Örneğin Portekiz'deki Salazar diktatörlüğü salt bir siyasi diktatörlüktü. Küba'daki Batista diktatörlüğü ve Şah'ın İran'ı da öyle. Ne var ki, geçmişte olsun, günümüzde olsun salt siyasi diktatörlüklerdense yarı ideolojik-yarı siyasi diktatörlüklere daha çok rastlanmaktadır. Bunun nedeni, siyasi alanın ideolojik alanı ya da tersine ideolojik alanın siyasi alanı kendine güçlü bir payanda yapma arzusudur. Örneğin Arap dünyasındaki Baas rejimleri, milliyetçi ideolojileriyle, Rusya ya da Almanya'daki gibi saf bir ideolojik diktatörlük kurmak istemişlerdir ama ideolojilerinin gücü buna yetmemiş, bu yüzden siyasi alanı kendilerine dayanak yapmak için diktatörlüklerini karma hale getirmek zorunda kalmışlardır. Keza bugün İran'daki diktatörlük de salt bir ideolojik diktatörlük olma arzusuna rağmen bunu başaramamış, ister istemez siyasi alanı bu diktatörlüğe ortak etmek zorunda kalmıştır. Bunun tersine, siyasi diktatörlük arzusu ağır bastığı halde yarı ideolojik-yarı siyasi nitelikli diktatörlükler de vardır. Örneğin Latin Amerika'da 1960'lı ve 1970'li yıllarda hüküm süren kimi askeri diktatörlükler böyledir. Bunlar esasen siyasi diktatörlük yönelimi içinde olmalarına rağmen, rejimlerine payanda olması için bir takım yarı-faşist ya da falanjist ideolojileri kendilerine payanda yapmış, böylece yarı ideolojik-yarı siyasi diktatörlük biçimlerine bürünebilmişlerdir.

Bir kısım diktatörlükler de, bugün Türkiye'de olduğu gibi yarı ekonomik-yarı siyasi diktatörlüklerdir. Bu

tür diktatörlüklerde iktidar alanı siyasi güçlerle ekonomik güçler arasında paylaşılmış ve ortak yürütülen bir diktatörlük ortaya çıkmıştır. Türkiye, Cumhuriyetin kuruluşundan 1940 yılına kadar yarı ideolojik-yarı siyasi bir diktatörlüktü. Milli şef yönetimiyle birlikte ideolojik alan üst belirleyici olmaktan çıktı. Böylece 1940-50 arası, Milli Şef yönetiminde bir siyasi diktatörlük olarak yürüdü. 1950'de diktatörlüğün niteliği bir kez daha değişti ve Türkiye'de o günden sonra bir siyasi-ekonomik diktatörlük hüküm sürdü, bugüne kadar. Elbette iktidar bu iki alan tarafından paylaşıldığından bazen birinin, bazen diğerinin ağır bastığı dönemler olmaktadır ama rejimin temeldeki karma karakteri değişmemektedir. Bugünkü Rusya da Türkiye gibi yarı siyasi-yarı ekonomik bir diktatörlük olarak görülebilir.

Salt ekonomik diktatörlükler esasen Avrupa'daki ülkelerde hüküm sürmektedir. Keza ABD de saf anlamıyla bir ekonomik diktatörlüktür. İdeolojik ve siyasi alan tamamen ekonomik alanın yönlendiriciliği altındadır. Ekonomik diktatörlüğün yönetim biçimi parlamenter "demokrasi"dir.

27 Eylül 2010

Özdemir İnce Fiyaskosu...

Cehaletin mi yanlış düşünceyi beslediği, yoksa yanlış düşüncenin mi cehaleti körüklediği sorusu her zaman kafamı meşgul etmiştir. Galiba bunun genel cevabı, her ikisinin de birbirini beslediği yönünde olmalıdır ama hangisi daha ağır basar, hangisi önceliklidir, işte bunun içinden çıkamıyordum.

Özdemir İnce'nin bugün (29 Eylül 2010) *Hürriyet*'te çıkan "Dersim Fiyaskosu ve Tunceli Gerçeği" yazısıyla kafamdaki bu ikilem çözüldü: Evet, ağırlıklı olarak, yanlış düşünce cehaleti körüklüyormuş.

Özdemir İnce'yi epey zamandan beri tanırım. Kendisi şairdir, sanırım esasen de şair olarak tanınır, ne yazık ki sonradan köşe yazarlığı gibi kötü bir mesleğe intisap etti.

1980'li yıllarda arandığım sırada, ekonomik sıkıntılarıma biraz olsun çare bulmak umuduyla, dışarıdan birkaç düzelti işi almak için rahmetli Erdal Öz'ün yanına uğramış ve orada Özdemir İnce'ye rastlamıştım. Özdemir, gelip elimi sıkmış ve "edebiyat dünyasına yeniden hoş geldin" demişti. (Bkz: *Sapak*, s. 226)

1990'lı yıllarda Telos Yayınevi'nin yayın danışmanlığını yaparken, *Bahar ve Tipi* adlı romanımın basılmasına olur vermiş ve önayak olmuştu, sağ olsun.

Anlayacağınız, Özdemir İnce ile ilgili birkaç anım hoştur. Köşe yazarlığına intisap ettikten sonra birkaç yazısını okumaya gayret ettim. Bu yazılarda bir şair duyarlığındansa kendini devlet dümenine bağlamış bir çarkçıbaşının gayretkeşliğini görmek beni üzmedi desem yalan olur. Yine de rastladıkça yazılarına şöyle bir göz atmaktan kendimi alamadığım sayılı köşe yazarlarından biriydi.

Özdemir İnce'nin bugünkü yazısı iyice üzücü. Eski bir tanıdık olarak onun adına endişelendim. Cahil bir insan olmadığını biliyordum. Ama kapıldığı azgın ulusalcı sular onu hızla cehalet uçurumuna doğru sürüklemekteydi. İşte beni üzen ve endişelendiren bu oldu.

"Halk Tunceli'de derebeylik ve haydutluk düzeninin sona erdirilmesinden, bu sayede özgürlüğüne kavuşmaktan memnundur" diyor Dersim katliamı ile ilgili yorumunda Özdemir İnce. Üstelik "bozacının şahidi şıracıdır" hesabı, gösterdiği tanık da İP'in yayın organı *Teori* dergisi.

Cehaletle söylenen sözlere açıktan gülerek cevap vermeyi ayıp bir davranış olarak görürüm ama insan bu kadar büyük cehalet karşısında kendini tutamazsa ne yapsın. Gerçekten gülünecek bir şey Özdemir İnce'nin yazdığı. Bunun, "halk katledilmekten son derece mem-

nundur" ya da "öldürülerek özgürlüğe kavuştular" demekten ne farkı vardır.

"Halk derebeylik düzenini değil Cumhuriyeti seçmiştir" diye devam ediyor Özdemir İnce.

Yahu yapma allahaşkına Özdemir. Dersim'de derebeylik düzeni falan yoktu. Dahası, derebeylik mülkiyetini yaşatacak bir coğrafyası bile yoktu. Galiba Özdemir İnce, komünal toplulukların kan bağına dayanan asalet ünvanlarıyla derebeyliği birbirine karıştırıyor, daha doğrusu nerede bir "seyit" ya da "raybar" görse "hah işte derebeyi" diyor. O bölgeden arkadaşlar çok daha iyi bilirler, ben şimdi ukalalık yapmayayım ama bu asalet ünvanlarının derebeylikle bir ilgisi yoktur. Bunlar komünal toplumun tamamen kendi iç hiyerarşisinin göstergeleridir. Herhangi bir derebeylik mülkiyetine dayanmazlar, hatta hiyerarşileri bile derebeylik toplumunun hiyerarşisinden son derece farklıdır ve komünal toplulukların bir özelliği olarak oldukça eşitlikçidir.

Dersim halkının "seçtiği" iddia edilen Cumhuriyetin kendisi ise gerçek anlamda derebeylerine dayanmaktaydı. Doğu'daki derebeylerin ve büyük toprak sahiplerinin büyük kısmı cumhuriyet devletinin ana dayanaklarından biriydi. Daha sonra DP'nin dayanağı haline gelecek Çukurova'daki ve Ege'deki görece kapitalist işletmeciliğe yakın derebeyleri de keza cumhuriyetin önemli dayanağıydılar. Yani cumhuriyetin giyotini, bu derebeylerine ve güçlerini onlardan alan iktidar "derebeylerine" ve haydutlarına dayanarak işletilmişti Dersim halkının ensesinde.

Özdemir İnce'nin yaklaşımı, "Cumhuriyeti korumak adına" Vandeé köylülerini katleden ve aşağıdaki sözleri sarf ederek tarihe geçen, Jakobenlerin gaddar Generali François Joseph Westermann'ınkinden çok farklı değil:

"Artık Vandée diye bir yer yok, sevgili yurttaşlarım. Kılıçlarımızla kadın çocuk demeden yok ettim, Savenay bataklıklarına ve ormanlarına gömdüm onları. Emriniz üzerine, çocuklar bile atlarımızın nalları altında ezildi, kadınlar artık geleceğin askerlerini doğuramayacak, çünkü katledildiler. Sokaklar ceset dolu, kimi yerlerde cesetlerden piramitler oluşmuş bulunuyor. Savenay'da kitlesel olarak kurşuna dizdik esirleri, çünkü isyancılar sürekli teslim olmakta ve kimseyi esir alacak durumda değiliz. Onlara özgürlüğün ekmeğini vermeye hiç de niyetli değiliz. Devrimin acıması yoktur."

Umarım Özdemir İnce de tarihe bu fiyaskosuyla geçmez.

* *
*

Son zamanlarda yazdığım yazıların kişilere yönelik yazılar olması, bazı arkadaşlar tarafından, Sitedeki "Küçük beyinler kişileri, orta beyinler olayları, büyük beyinler fikirleri tartışır" mottosuna aykırı hareket eittiğim gerekçesiyle eleştirildi. Oysa benim, adları geçen kişilerle hiçbir sorunum yok ve zaten ben o yazılarda kişileri tartışmıyorum. Kişilerden yola çıkarak fikirleri ve yönelimleri tartışıyorum, bu yazıda olduğu gibi. Fikirleri ki-

şiler ifade ettiği için onları söz konusu etmek kaçınılmaz oluyor.

Yazılarımı sansasyonel gazeteci üslubuyla iktibas eden OdaTV ve oraya yorum yazan çoğu ulusalcı yorumcu da belki benim karşı oldukları kişilerle uğraştığımı düşünerek ellerini oğuşturuyorlar ama hatırlatayım ki, ulusalcı zırvalamalarına devam ettiklerine göre **bir gün sıra onlara da gelecektir.**

29 Eylül 2010

Baskın Oran'dan Orantısız Mantık Kullanımı!

Baskın Oran'ı uzun süredir bilirim. Yazar. Çok yazar. Bir dönemdir *Radikal İki*'de neredeyse her hafta yazar.

1990'lı yıllarda bir ara *Aydınlık* dergisinde de yazdı. Doludizgin ulusalcılığa doğru ilerleyen bir dergide yazmasını o zaman da yadırgamıştım.

Baskın Oran, daha sonraki süreçte, düşünsel bakımdan bir istikrara kavuştu. Liberal oldu. Olsun. Düşünsel ve siyasal alanın liberallere de ihtiyacı var.

2000'li yıllarda bazı internet sitelerinde birkaç kere karşı karşıya geldik kendisiyle. Baskın Oran'ın başı çekmesiyle, o zamanki Cumhurbaşkanına verilecek bir "demokrasi talebi" dilekçesi söz konusuydu. Karşı çıkmış, devletin başından, devletin suçlarına karşı dilekte bulunmanın yanlış olduğunu söylemiştim. Baskın Oran, yumuşak bir dille ve "sevgilerini yollayarak" benim "ilkel devrimciliğimi" kınamış ve "elinde daha iyisi varsa söyle" demişti. "Cumhurbaşkanları ardiyesi" memuru olmadığım cevabını verecektim ki, aniden siteyle ilişkim kesildi.

Baskın Oran'ın kendine fazla güvenme yanılgısı içinde olan neredeyse bütün "guru"larda görülebilecek

üstten ve fazla "samimi" bir dili vardır. Kendine o kadar güvenir ki, denk getirdiğinde bir "sokak dili" kullanmaktan çekinmez. Örneğin son yazısında ("Tophane Olayı", *Radikal İki*", 3 Ekim 2010) "uysa da kodum uymasa da" deyişini kullanması gibi. Gerçi benim derdim bu dil değil, belki de bu "ölçüsüz dil kullanımı" sorununu, başka "guru"lardan da örneklerle ayrı bir yazı konusu yapmak gerekir.

Benim şu andaki derdim, Baskın Oran'ın "orantısız mantık kullanımı". Mantıksal çarpıtma demek belki daha doğru ama Baskın Oran'ın yaptığı, çarpıtmadan öte bir şey. Fakat esas konuya girmeden önce Baskın Oran'ın "küçük" bir hatasını düzeltmeye çalışayım.

"...**devlet** denilen meret esas iki şey için vardır: 1) Şiddeti engellemek; 2)...cezalandırmak."

Anlaşılan Baskın Oran ya devletin şiddetini görmüyor ya da bu şiddeti meşru gördüğü için şiddet kategorisinin dışında bir "meret" olarak ele alıyor. Evet ama "cezalandırma"nın doğrudan bir şiddet; devletin polisinin, askerinin, hapishanesinin, gardiyanının vb.bu şiddetin araçları olduğunu nasıl bilmez.

Şimdi esas konuya geçebiliriz. Baskın Oran bir sosyolojik tahlil yapmaya çalışmış ama esasında yapmak istediği tek şey, Tophane saldırısı ile AKP arasında bağlantı kurmak isteyenleri savuşturmak. Aslında bunun için bu kadar çaba göstermesine gerek yoktu, çünkü bence de Tophane saldırısı ile AKP arasındaki

bağlantı oldukça dolaylıdır ve bu bağlantıyı kasıtlı olarak doğrudan hale getirmek isteyenler mantığı zorlamaktadır. Bağlantı sadece, AKP'nin içki karşıtı muhafazakâr politikalarının içki düşmanlarına cesaret vermesi açısından kurulabilir ama bu olayı AKP'nin ya da AKP ile doğrudan bağlantılı olanların yapmadığı açıktır.

Ne var ki, Baskın Oran, futbol maçlarında sık sık gördüğümüz, karşı takımın başarısız bir atağında topu ayağına geçiren takımın ani bir kontratağa kalkmasında olduğu gibi, AKP'yi kurtarmaya çalışmakla kalmamış, hazır topu ayağına geçirmişken karşı tarafın (Kemalistlerin) kalesine bir gol atmaya kalkışmış. İşte "orantısız mantık kullanımı" denen olay burada net bir şekilde ortaya çıkıyor. Baskın, " 'kaldırıma taşıp içki içenler'in **bizzat yapmadıkları,** ama hasbelkader mensup oldukları **tabakanın** devlet aracılığıyla 'halk'a yaptıklarını da bilançoya katmak lazım' dedikten sonra neyi kastettiğini şöyle açıklıyor: "Devlet, Tophaneli gibi insanlara, onun galericilere yaptığı gibi sopayla girişmiyor ama, daha berbat girişiyor. Mesela başı kapalı binlerce kızın üniversitede okumasını engelliyor." Devamı da şöyle: "Galeride içki içenler bunun da kefaretini ödüyorlar, çaresiz." Fikrini pekiştirmek için Baskın Oran şu açıklamayı da yapma gereğini duymuş: "Tophaneli...bu **küçük burjuva okumuşları** ile **Kemalist bürokrasi**yi kafasında özdeşleştirir ve fırsatını bulunca kültürünün temel davranışına girişir: **Sopa.**"

Özetlersek durum şu:

1. Galerideki içki içen "küçük burjuvalar" bir tabakaya mensup.

2. Bu tabaka devlet aracılığıyla başı kapalı binlerce kızı üniversitelere sokmuyor.

3. "Küçük burjuva okumuşlarla" "Kemalist bürokrasi"yi kafasında özdeşleştiren (Tophaneli böyle bir özdeşleştirme yapıyor mu bilemem ama yukarda gördüğümüz gibi, Baskın Oran'ın böyle bir özdeşleştirme, daha doğrusu zorlama yaptığı kesin) ve Kemalist bürokrasinin başörtüsü uygulamasına çok kızan Tophaneli de bu "küçük burjuvaların", dolayısıyla "Kemalist bürokrasi"nin kafasına sopayı indiriveriyor, "çaresiz".

Yani anlayacağınız, Tophaneli, devletin başörtüsü yasağına çok kızdığı için sergi izlemeye gelen insanları dövmüş. Doğrusu, Baskın Oran'ın, yazısında belirttiği üzre, olay yerinde, hatta o sırada ülkede bile olmadığı halde vardığı bu "net" sonuç karşısında insan, "bir de olay yerinde olsa ne olurdu acaba" diye düşünmekten kendini alamıyor.

Bu "netliğe" nasıl varıldığı tabii ki tartışılmaya değer ama bence tartışılmayacak ölçüde net olan şey, bu yazının, gelecekte, mantık derslerinde örnek bir yazı olarak okutulacağıdır. Neyin örneği mi? Elbette orantısız mantık kullanımının ve zorlamasının örneği.

Baskın Oran, bir yazara "esaslı kalem" "nişanı"nı bahşederken yazısının sonuna düştüğü notun hemen

başında, "Ben bu yazıyı masa başında yazdım" demiş. Bunu iyi ki belirtmiş. Yoksa yazıyı başka bir "yerde" yazdığını düşünmeme ramak kalmıştı.

3 Ekim 2010

Koruma duvarlarıyla ayrılmış özel siteler içindeki havuzlu lüks villalarda yaşayanların demokrasisi ile günlük yaşamını sürdürmek için çabalayan insanların demokrasisinin aynı anlama gelmediğini; toplumdaki esas bölünmenin, uçurumun kenarında yaşayanlarla havuzlu villalarında yaşayanlar arasında olduğunu; belki de önümüze getirilip konan AKP-Ergenekon ya da liberal-ulusalcı çatışmasının bu sınıf çatışmasını örtbas etmeye yaradığını; AKP-ulusalcı cepheleşmesinin aslında egemen blokun iki kesimi arasındaki bir iktidar mücadelesi olduğunu; bu iki egemen kesimin tabanını oluşturan ezilenlerin kendilerini onlardan kurtarıp bir üçüncü cephe oluşturması gerektiğini; gerçek çıkış yolunun toplumun derinliklerine sürülüp unutturulmaya çalışan gerçek bir devrim olduğunu anlatmaya çalıştım. Sistemler rejimleri, rejimler partileri, partiler kişileri güder ve şekillendirir. Devrim ise, yıkıcı olduğu kadar yaratıcı da bir güdüdür. Kendilerini kurumların ve sistemlerin üst belirleyiciliğinden kurtaran bireylerin ve toplulukların oluşturduğu o muazzam yaratıcı güdü.

Gün Zileli

ISBN-978-9944-339-32-2